

Sdružení SPLAV, z.s.



Místní akční plán rozvoje vzdělávání v území ORP Rychnov nad Kněžnou (MAP)

A. Úvodní část a Analytická část

Zpracování podpořeno z projektu:

Registrační číslo projektu: CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000331

Registrační číslo projektu CZ.02.3.68/0.0/0.0/17_047/0008600

Registrační číslo projektu CZ.02.3.68/0.0/0.0/20_082/0022914

Registrační číslo projektu CZ.02.02.XX/00/23_017/0008397

Verze:

červen / prosinec 2025 – platná pro aktualizaci na šk. roky 2025/6-2027/8



**Spolufinancováno
Evropskou unií**



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Obsah

1	Úvod.....	5
1.1	Vymezení území MAP	5
1.2	Popis struktury MAP	5
2	Analytická část	6
2.1	Obecná část analýzy	6
2.1.1	Základní informace o řešeném území	6
2.1.2	Přehled existujících strategických záměrů a dokumentů v oblasti vzdělávání.....	9
2.1.2.1	Strategie na národní úrovni.....	9
2.1.2.2	Strategie na vyšších územních úrovních – Královéhradecký kraj	10
2.1.2.3	Strategie na úrovni správního obvodu ORP Rychnov nad Kněžnou	11
2.1.3	Historie školství v regionu Rychnovska	15
2.1.4	Charakteristika školství v řešeném území.....	19
2.1.4.1	Přiblížení problematiky školství v řešeném území	19
2.1.4.2	Změny v regionálním školství	21
2.1.4.3	Předškolní vzdělávání	21
2.1.4.3.1	Vývoj počtu MŠ.....	21
2.1.4.3.2	Vývoj počtu dětí v MŠ.....	23
2.1.4.3.3	Obsazenost MŠ	24
2.1.4.3.4	Vývoj počtu pracovníků v MŠ.....	25
2.1.4.3.5	Součásti MŠ – jídelny, hřiště apod.	27
2.1.4.3.6	Investice v MŠ	27
2.1.4.4	Základní školy	27
2.1.4.4.1	Vývoj počtu ZŠ.....	27
2.1.4.4.2	Vývoj počtu žáků ZŠ	30
2.1.4.4.3	Vývoj počtu pracovníků v ZŠ.....	33
2.1.4.4.4	Docházka do škol a informace týkající se dokončení základního vzdělání	34
2.1.4.4.5	Součásti ZŠ - jídelny, družiny, kluby apod.....	37
2.1.4.4.6	Investice do MŠ, ZŠ a gymnázia	40
2.1.4.4.7	Komunikace škol s rodiči, žáky, veřejností	43
2.1.4.5	Základní umělecké vzdělávání.....	43
2.1.4.6	Neformální a zájmové vzdělávání	45
2.1.4.6.1	Střediska volného času.....	45
2.1.4.6.2	Neziskové organizace zabývající se vzděláváním působící v území	46
2.1.5	Předpokládaný vývoj počtu dětí do 15 let v řešeném území.....	48
2.1.6	Zajištění dopravní dostupnosti škol v území, dojíždka a vyjíždka do škol.....	51



2.1.7	Sociální situace v území MAP	51
2.1.7.1	Sociálně patologické jevy	51
2.1.7.2	Výskyt sociálně vyloučené lokality	52
2.1.7.3	Sociální a další služby zaměřené na děti, mládež a rodiče poskytované v regionu	52
2.1.7.4	Školská poradenská zařízení (PPP, SPC).....	53
2.1.8	Návaznost na dokončené základní vzdělávání.....	54
2.1.8.1	Vazba středoškolského vzdělávání na základní vzdělávání.....	54
2.1.8.2	Možnosti uplatnění na trhu práce.....	55
2.1.9	Vyhodnocení dotazníkových šetření v MAP 1	55
2.1.9.1	Dotazníkové šetření realizované MŠMT v letech 2015 - 2016.....	55
2.1.9.2	Dotazníkové šetření pro veřejnost v roce 2016.....	57
2.1.9.3	Dotazníkové šetření Vyhodnocení potřeby (pedagogičtí pracovníci ve školách)	61
2.1.10	Pracovní skupiny a expertní skupiny	62
2.1.10.1	Témata pracovních skupin v MAP 4	63
2.1.10.2	Témata pracovních skupin v MAP 3	63
2.1.10.3	Témata pracovních skupin v MAP 2	64
2.1.10.4	Témata pracovních skupin v MAP 1	65
2.1.10.5	Souhrn analýzy od expertních skupin v MAP 1 k letům 2016 -2018	68
2.2	Specifická část analýzy.....	70
2.2.1	Analýza dotčených skupin v oblasti vzdělávání v řešeném území.....	70
2.2.2	Analýza rizik v oblasti vzdělávání v řešeném území	71
2.2.3	Souhrnný popis potřeb škol	73
2.3	Východiska pro strategickou část	73
2.3.1	Vymezení problémových oblastí	73
2.3.2	SWOT- analýza prioritních oblastí rozvoje	74
2.3.2.1	Opatření 1 - Předškolní vzdělávání a péče – dostupnost, inkluze, kvalita	74
2.3.2.2	Opatření 2 - Matematická gramotnost v základním vzdělávání.....	74
2.3.2.3	Opatření 2 - Čtenářská gramotnost v základním vzdělávání.....	75
2.3.2.4	Opatření 3 - Inkluzivní vzdělávání a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem 76	
2.3.2.5	Volitelné opatření - Sociální a občanské kompetence	76
2.3.2.6	Volitelné opatření – Technické kompetence.....	77
2.3.2.7	Volitelné opatření - Rozvoj zájmového a neformálního vzdělávání.....	77
2.3.2.8	Volitelné opatření - Rozvoj potenciálu každého žáka.....	78
2.3.2.9	Volitelné opatření - Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání.....	79
2.3.2.10	Moderní didaktické formy vedoucí k rozvoji klíčových kompetencí	79



2.3.2.11	Rozvoj potenciálu každého žáka, zejména žáků se sociálním a jiným znevýhodněním.....	80
2.3.2.12	Rozvoj/podpora pedagogických a didaktických kompetencí pracovníků ve vzdělávání a managementu třídních kolektivů.....	82
	Souhrnná SWOT analýza	83



1 Úvod

1.1 Vymezení území MAP

Územní vymezení Místního akčního plánu vzdělávání (MAP) Rychnovska je shodné s vymezením správního obvodu obce s rozšířenou působností Rychnov nad Kněžnou (32 obcí). V období MAP 1 (2016-2018) byla součástí územního vymezení i přilehlá obec (městys) Doudleby nad Orlicí ze sousedního SO ORP Kostelec nad Orlicí.

Území má pravidelný, přibližně čtvercový půdorys a město Rychnov nad Kněžnou je přirozeným centrem celé oblasti, za kterou je zpracován Místní akční plán Rychnovska.

1.2 Popis struktury MAP

Dokument MAP pro území Rychnovska byl zpracován v souladu s Postupy zpracování místních akčních plánů. Inspirací pro zpracování byla rovněž Struktura Místního akčního plánu, která byla doporučujícím dokumentem pro tvorbu MAP.

MAP je členěn do 4 hlavních kapitol:

1. Analytická část

- základní informace o území, analýza souvisejících strategických dokumentů, podrobná charakteristika školství v území, SWOT analýza

2. Strategická část (Strategický rámec MAP)

- definování vize, přehled priorit a strategických cílů
- rozpracování jednotlivých priorit a cílů do opatření

3. Akční plán

- popis plánovaných aktivit k naplnění cíle-jednotlivé aktivity, aktivity spolupráce a infrastruktura škol

4. Implementační část

- řízení a organizační zajištění MAP, aktualizace MAP, monitoring a vyhodnocování realizace MAP, popis způsobů zapojení veřejnosti do tvorby MAP



2 Analytická část

2.1 Obecná část analýzy

2.1.1 Základní informace o řešeném území

Území pro zpracování MAP ORP Rychnov nad Kněžnou se nachází v severovýchodní části Čech při hranicích s Polskem. Leží v Královéhradeckém kraji, v okrese Rychnov nad Kněžnou. Oblast tvoří dva rozdílné krajinné celky, a to Orlické hory na východě a Podorlická pahorkatina na západě a jihozápadě území. Geomorfologicky patří území do Sudetské soustavy.

Reliéf území Rychnovska je poměrně pestrý. Zatímco celá západní a jihozápadní část regionu má terén jen velmi mírně vlnitý, východní a severovýchodní oblasti jsou členité a konfigurace terénu zde do značné míry ovlivňuje podmínky pro každodenní život obyvatel. V tomto regionu leží i nejvyšší bod celého území, vrchol hory Koruna (1101 m) nacházející se na hřebeni Orlických hor.

Celkový počet obyvatel k 1.1.2020 v území dosahoval 35 912. Rozloha území je 481 km² (téměř polovina rozlohy okresu Rychnov n. K.), hustota zalidnění tak činí přibližně 74 obyvatel na 1 km² a je výrazně podprůměrná, jak při srovnání Královéhradeckého kraje, tak zejména České republiky, kde je téměř dvojnásobná. Velmi nízkou hustotu má především horská část území, kde se pohybuje jen kolem 20 obyvatel/km².

Nízká hustota zalidnění, zejména pak při hranicích s Polskem, je z velké části ovlivněna konfigurací terénu. Většina obcí leží na území Orlických hor nebo podhůří. To dokládá i průměrná nadmořská výška jedné obce (měřeno v centrální zastavěné části obce, která je obvykle nižší než okolní části) v rámci řešeného území. Činí více než 400 m. n. m. (v rámci kraje je průměr 339 m. n. m.), ale v obcích při hranicích s Polskem přesahuje 600 m. n. m.

Dalším faktorem nižší zalidněnosti území je periferní poloha v rámci České republiky (území při hranicích s Polskem). Po vstupu Česka i Polska do EU a Schengenského prostoru se sice faktor polohy v příhraničí částečně marginalizoval, nicméně úplné odstranění této bariéry je dlouhodobou otázkou.

V území převažují zejména malé obce a obce střední velikosti. Pouze jediné město (Rychnov n. K.) má více než 10 tis. obyvatel, tři zbývající města (Vamberk, Rokytnice v Orlických horách a Solnice) mají 2-5 tis. obyvatel a ještě další tři obce (Kvasiny, Javornice a Skuhrov nad Bělou) mají mezi 1-2 tis. obyvateli. Všechny ostatní obce mají méně obyvatel, z toho Říčky v Orlických horách a Jahodov méně než 100 obyvatel. Převahu malých obcí dokládá např. skutečnost, že zatímco v České republice žije v obcích do 1 000 obyvatel jen cca 17 % obyvatelstva, na Rychnovsku je jejich podíl téměř dvojnásobný (32 %).

Celé území MAP je zahrnuto do Euroregionu Glacensis, což je nadnárodní sdružení měst a obcí a dalších právnických osob na území Královéhradeckého, Pardubického a části Olomouckého kraje (na české straně) a přilehlé části polského území. Sídlem sdružení na české straně je Rychnov nad Kněžnou. Cílem sdružení je podpora rozvoje území a spolupráce v oblasti územního plánování, hospodářství, ochrany životního prostředí, infrastruktury, cestovního ruchu, školství, kultury a sociální oblasti.

Většina obcí v území MAP je součástí Dobrovolného svazku obcí Mikroregion Rychnovsko. Na řešeném území rovněž působí několik menších svazků obcí, které jsou zaměřeny jak komplexně na celkový rozvoj regionu, tak i tematicky.

Z hlediska dlouhodobého vývoje (od r. 1961) se počet obyvatel v území MAP zvýšil o téměř 8 %. Růst počtu obyvatel v území se však zastavil již na přelomu tisíciletí a mezi roky 2001-2011 počet obyvatel v území pak už ubývá. Již delší dobu dochází k nepříznivému demografickému vývoji zejména v pohraničním území, kde obyvatelstva z různých příčin ubývá již mnoho desetiletí. Ani většina ostatní části území však nezaznamenávala



příznivý vývoj, protože na celkovém růstu počtu obyvatel po roce 1961 se téměř výhradně podílelo město Rychnov n. K. Pokud bychom toto město nebrali v úvahu, i v této části by docházelo spíše k poklesu počtu obyvatel.

Po roce 2000 dochází ve vývoji počtu obyvatel v řešeném území ve srovnání s obdobím 2. poloviny 20. století ke změnám, a to hned v několika rovinách:

- Z hlediska populačního vývoje řešeného území jako celku se dosavadní přírůstek počtu obyvatel mění v jeho úbytek.

- Zásadnější je pak změna demografického vývoje v rámci velikostních skupin obcí. Pokles počtu obyvatel zaznamenávají tři ze čtyř měst a zároveň největších obcí území MAP (Rychnov n. K., Vamberk a Rokytnice v Orlických horách), přičemž dříve byly všechny tyto obce populačně růstové. V Rychnově a jeho bezprostředním okolí však zejména v posledních 5 letech přibývá obyvatelstvo, které zde nemá trvalé bydliště, a tudíž není statisticky podchycené (zaměstnanci automobilového závodu).

Na druhé straně většina menších obcí, dříve demograficky úbytkových, populačně přibývá. Největší absolutní nárůst počtu obyvatel zaznamenávají Kvasiny, relativně pak malé obce Říčky v Orlických horách a Jahodov.

Tab. 1 Dlouhodobý vývoj obyvatelstva v letech 1970 – 2024

Území	Vývoj počtu obyvatelstva podle SLDB							Podíl obyvatel ve věku (v %)	
	1970	1980	1991	2001	2011	2020	2024	do 15 let	65 a více let
podhorská část Rychnovska	27 669	29 803	30 222	30 405	30 405	30 813	31 616	15,6	20,3
horská část Rychnovska	5 415	5 111	5 014	5 441	5 306	5 099	5 173	15,9	17,9
řešené území celkem	33 084	34 914	35 236	35 846	35 711	35 912	36 789	15,7	20,0
okres Rychnov n. K.	76 751	79 491	78 144	78 294	79 251	79 383	80 808	15,9	20,7
Královéhradecký kraj	540 337	561 385	552 809	550 724	555 683	551 647	555 923	15,6	21,6
Česká republika	9 807 697	10 291 927	10 302 215	10 230 060	10 562 214	10 693 939	10 909 500	16,0	19,9

Pramen: ČSÚ

Podle dat z roku 2024 žilo v řešeném území celkem 36 789 obyvatel. Z toho 15,7 % tvořily děti do 15 let a 20,0 % obyvatelé starší 65 let. V podhorské části Rychnovska žilo 31 616 obyvatel, z nichž 15,6 % bylo ve věku do 15 let a 20,3 % ve věku 65 a více let. V horské části Rychnovska bylo 5 173 obyvatel, přičemž 15,9 % spadalo do věkové skupiny do 15 let a 17,9 % do skupiny 65 a více let.



**Spolufinancováno
Evropskou unií**

V celém okrese Rychnov nad Kněžnou žilo 80 808 obyvatel, přičemž 15,9 % bylo ve věku do 15 let a 20,7 % ve věku 65 a více let. Pro srovnání, v Královéhradeckém kraji žilo 555 923 obyvatel, z nichž 15,6 % bylo mladších 15 let a 21,6 % starších 65 let. V celé České republice žilo v roce 2024 10 909 500 obyvatel, z nichž 16,0 % bylo ve věku do 15 let a 19,9 % ve věku 65 a více let.

Trend stárnutí populace je v území MAP stále patrnější. Počet obyvatel ve věku 65 a více let se mezi lety 2020 a 2024 zvýšil z 7 174 na přibližně 7 800. Počet dětí do 15 let je již dvanáctým rokem nižší než počet seniorů.

I nadále platí, že v území MAP je stabilita bydlení poměrně nízká, což je typické zejména pro pohraniční horské obce. Z hlediska vzdělanosti má nadprůměrný podíl středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva město Rychnov. Celková vzdělanost obyvatel se mezi lety 2011 a 2021 ve většině obcí zvýšila, ale ve srovnání s celostátním průměrem zůstává podprůměrná.

Tab. 2 Vzdělanostní charakteristiky obyvatelstva území dle SLDB 2021 a 2011 a jejich srovnání s vyššími územními celky

Území	Počet obyvatel celkem 2011	Počet obyvatel ve věku 15 a více let	Počet obyvatel 15 + podle vzdělání				Podíl 15+ dle vzdělání (%)	
			ZŠ	vyuč. bez maturity	SŠ s maturitou	VŠ	SŠ	VŠ
SO ORP RK 2011	33 947	28 860	5 256	10 423	9 319	2 632	32,3	9,1
SO ORP RK 2021	33 310	27 958	5 263	9 759	9 591	3 345	34,3	12,0
okres Rychnov n. K. 2011	79 251	67 238	11 698	24 493	21 627	6 211	32,2	9,2
okres Rychnov n. K. 2021	77 580	65 033	12 102	22 790	22 363	7 778	34,4	12,0
Královéhradecký kraj 2011	547 916	468 789	82 703	166 326	148 609	47 480	31,8	10,1
Královéhradecký kraj 2021	538 303	453 626	85 495	154 031	151 023	63 077	33,3	13,9
Česká republika 2011	10 436 560	8 947 632	1 571 602	2 952 112	2 969 467	935 376	33,2	10,5
Česká republika 2021	10 524 167	8 832 407	1 675 338	2 736 983	2 867 679	1 552 407	32,5	17,6

Pramen: ČSÚ

V období let 2011 až 2021 došlo v území ORP Rychnov nad Kněžnou k nárůstu vzdělanosti. Počet obyvatel ve věku 15 a více let s vysokoškolským vzděláním se zvýšil z 2 632 na 3 345. Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním ve stejné věkové skupině vzrostl z 9,1 % v roce 2011 na 12,0 % v roce 2021. Podíl obyvatel se středoškolským vzděláním (s maturitou i bez) se mírně snížil z 32,3 % v roce 2011 na 34,3 % v roce 2021.

Podobný trend je patrný i na úrovni celého okresu Rychnov nad Kněžnou, kde podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel ve věku 15 a více let stoupl z 9,2 % na 12,0 % a podíl se středoškolským vzděláním se zvýšil z 32,2 % na 34,4 %. Ve srovnání s celostátními průměry a průměry Královéhradeckého kraje se území ORP Rychnov nad Kněžnou pohybuje mírně pod těmito hodnotami, což poukazuje na přetrvávající rozdíly ve vzdělanostní struktuře mezi regiony. Mezi lety 2011 a 2021 se procento vysokoškolsky vzdělaných v ORP Rychnov nad Kněžnou zvýšilo o 2,9 procentního bodu, zatímco v Královéhradeckém kraji to bylo o 3,8 procentního bodu a v České republice o 7,1 procentního bodu. To naznačuje pomalejší růst vzdělanosti v ORP Rychnov nad Kněžnou ve srovnání s širšími územními celky.

Míra nezaměstnanosti v území MAP se dlouhodobě pohybuje pod celostátními i celokrajskými průměry a v posledních letech se dále snižuje. I když se po roce 2010 situace vyvíjí v souladu s celostátními tendencemi, nezaměstnanost v území byla po celé sledované období výrazně nižší než v kraji a zejména v České republice. V lednu 2015 činila míra nezaměstnanosti v území MAP 4,8 %, zatímco v Královéhradeckém kraji dosahovala 6,3 % a v celé České republice 7,4 %. K září 2023 se míra nezaměstnanosti v Česku snížila na 3,6 %, v Královéhradeckém kraji na 3,1 % a v okrese Rychnov nad Kněžnou (řešené



**Spolufinancováno
Evropskou unií**

území MAP) dokonce na 2,2 %. Míra nezaměstnanosti v okrese Rychnov nad Kněžnou už nicméně není dlouhodobě nejvyšší v ČR.

Vzhledem k tomu, že v území převažují malé obce, je pro ekonomicky aktivní obyvatele a studenty klíčová dojíždka za prací a do škol. Podle dat ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (SLDB 2011) musela téměř polovina ekonomicky aktivních obyvatel dojíždět za prací mimo obec svého trvalého bydliště. Tento podíl je ve srovnání s celou Českou republikou nadprůměrný, což odpovídá velikostní struktuře obcí v daném území (v menších obcích se za prací dojíždí častěji). V okresním městě Rychnov nad Kněžnou se jedná přibližně o třetinu obyvatel, zatímco ve většině ostatních obcí je to více než polovina obyvatel. V některých obcích dokonce více než tři čtvrtiny obyvatel dojíždějí do zaměstnání mimo své bydliště.

Nedostatečná dopravní obslužnost v periferních oblastech často vyžaduje používání automobilu k cestě do zaměstnání. Finanční náklady na dojíždění pak mohou být pro obyvatele důležitým faktorem při rozhodování o práci. Očekává se, že podíl dojíždějících za prací bude i nadále růst, a to zejména kvůli rozšiřování závodu ŠKODA AUTO v Kvasínách. Vzhledem k výrazně nadprůměrným mzdám v tomto závodě a minimální nezaměstnanosti v území je obtížné získávat zaměstnance do jiných odvětví, včetně školství. Počet zaměstnanců v závodě ŠKODA AUTO v Kvasínách neustále stoupal až do roku 2019 a v roce 2020 dosáhl 9 000 zaměstnanců, což hypoteticky odpovídá třetině počtu obyvatel území MAP. Je však zřejmé, že značný podíl těchto zaměstnanců nebydlí přímo v území MAP.

2.1.2 Přehled existujících strategických záměrů a dokumentů v oblasti vzdělávání

2.1.2.1 Strategie na národní úrovni

Tab. 3 Přehled strategických dokumentů v oblasti vzdělávání na národní úrovni

Strategické dokumenty CELOSTÁTNÍ	
Název	Odkaz
Strategie vzdělávací politiky do roku 2030+	http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030
Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020	http://www.msmt.cz/ministerstvo/strategie-vzdelavaci-politiky-2020
Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019-2023	http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/dz-cr-2019-2023
Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2019 - 2020	file:///C:/Users/ModryNB/Downloads/APIV%202019-2020%20web.pdf
Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020	http://www.msmt.cz/ministerstvo/strategie-digitalniho-vzdelavani-do-roku-2020
Koncepce podpory mládeže 2014 - 2020	http://www.msmt.cz/mladez/narodni-strategie-pro-mladez
Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+	https://mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/nova-srr-21
Strategie sociálního začleňování 2021 - 2030	https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/Strategie+soci%C3%A1ln%C3%ADho+za%C4%8Dle%C5%88ov%C3%A1n%C3%AD+2021-2030_roz%C5%A1%C3%AD%C5%99en%C3%AD.pdf/f3290708-edac-c579-05d5-92ae8cf872c2



Spolufinancováno
Evropskou unií

Dohoda o partnerství pro programové období 2014 - 2020	http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/b1ad3bcc-f10a-4b9d-bda8-22361870ef79/Technicka-revize-Dohody-o-Partnerstvi-ve-verzi-schvalene-Evropskou-komisi-dne-13-4-2016_1.pdf?ext=.pdf
Evropa 2020	http://www.msmt.cz/uploads/Zalezitosti_EU/Evropa_2020.pdf
Evropa 2030	https://ec.europa.eu/czech-republic/news/190130_udrzitelna_evropa_2030_cs
Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR	http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategie_udrziteln_eho_rozvoje/\$FILE/KM-SRUR_CZ-20100602.pdf
Strategický rámec ČR 2030	https://www.cr2030.cz/strategie/
Záměr rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti v základním vzdělávání	http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/zamer-rozvoje-ctenarske-a-matematicke-gramotnosti-v
PPUČ - gramotnosti	https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=12726
Národní plán výuky cizích jazyků	http://www.syka.cz/files/narodni_plan_vyuky_ciz_jaz.pdf
Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů 2021 - 2030	https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/strategie-rovnosti-zacleneni-a-participace-romu-2021-2030-textova-cast_ok_2.pdf
Strategie celoživotního učení ČR	http://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/strategie-celozivotniho-uceni-cr
Strategie bezpečnosti silničního provozu 2020 - 2030	https://besip.cz/Besip/media/Besip/data/web/Strategie-BESIP-2021-2030.pdf
Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022-2027	https://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2022-az-2027.aspx
Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027	http://www.msmt.cz/uploads/narodni_strategie_primarni_preve_nce_2019_27.pdf
Akční plán realizace Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2023 - 2025	https://www.msmt.cz/file/60591/
Koncepce včasné péče o děti ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí v oblasti vzdělávání	http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/koncepce-vcasne-peco-o-deti-ze-sociokulturne-znevychodnujiciho-prostredi-1
Koncepce podpory rozvoje nadání a péče o nadané na období let 2014–2020	http://www.msmt.cz/mladez/talentovana-mladez
Podpora rozvoje informatického myšlení	https://www.imysleni.cz/
Podpora rozvoje digitální gramotnosti	http://pages.pedf.cuni.cz/digitalni-gramotnost/

Pramen: Internetové stránky příslušných dokumentů

2.1.2.2 Strategie na vyšších územních úrovních – Královéhradecký kraj

Tab. 4 Přehled strategických dokumentů v oblasti vzdělávání na krajské úrovni – Královéhradecký kraj



**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Strategické dokumenty KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ	
Název	Odkaz
Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Královéhradeckého kraje 2020-2024	https://skolstvikhk.cz/wp-content/uploads/2023/06/dz-khk-2020-2024-final-20-2-2020-1115-8950.pdf
Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje na období 2021 - 2027	https://www.cirihk.cz/files/srk/strategie-rozvoje-khk-2021-2027.pdf
Akční plán Strategie rozvoje KHK do roku 2024	https://www.khk.cz/cz/rozvoj-kraje/rozvojove-dokumenty/rozvoj-2021-2027/akcni-plan-strategie-rozvoje-khk-do-roku-2024-340309/
Záměr rozvoje sportovních a volnočasových aktivit v Královéhradeckém kraji	http://www.kr-kralovehradecky.cz/assets/krajsky-urad/volnocasove-aktivity/telovychova-sport/Zamer_khk_sport_a_vca_2013_10_21_upraveny.pdf
Koncepce rodinné politiky v Královéhradeckém kraji 2020 - 2023	https://www.khk.cz/assets/krajsky-urad/socialni-oblast/rovne-prilezitosti/KONCEPCE-RODINNE-POLITIKY-KRALOVEHRADECKEHO-KRAJE-2020---2023.pdf
Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v Královéhradeckém kraji	https://www.khk.cz/scripts/detail.php?id=30605
Koncepce školské primární prevence rizikového chování dětí a mládeže Královéhradeckého kraje na období 2014-2018	http://www.kr-kralovehradecky.cz/assets/krajsky-urad/skolstvi/prevence-soc-patologickych-jevu/Koncepce-primarni-prevence-KHK-2014-2018.pdf
Střednědobý plán sociálních služeb Královéhradeckého kraje 2021 až 2023	https://socialnisluzby.kr-kralovehradecky.cz/assets/poskytovatele/strategicke-dokumenty/soc-sluzby/Revize-c-3-Strednedobeho-planu-socialnich-sluzeb-Kralovehradeckeho-kraje-2021-az-2023.pdf
Strategie integrace sociálně vyloučených lokalit v Královéhradeckém kraji 2011-2016	http://socialnisluzby.kr-kralovehradecky.cz/cz/poskytovatele/strategicke-dokumenty/strategie-integrace-socialne-vyloucenych-lokalit-v-kralovehradeckem-kraji---50418/
Strategie prevence sociálně nežádoucích jevů v Královéhradeckém kraji 2022-2027	https://gis.khk.cz/assets/Strategie-prevence-soc--nezadoucich-jevu-v-KHK-2022-2027.pdf
Strategie protidrogové politiky Královéhradeckého kraje na období 2011-2015	http://socialnisluzby.kr-kralovehradecky.cz/assets/krajsky-urad/socialni-oblast/socialni-prevence/protidrogova-politika/Strategie-protidrogove-politiky-Kralovehradeckeho-kraje-na-obdobi-2011---2015_1.pdf

Pramen: Internetové stránky příslušných dokumentů

2.1.2.3 Strategie na úrovni správního obvodu ORP Rychnov nad Kněžnou

Strategie rozvoje Mikroregionu Rychnovsko



**Spolufinancováno
Evropskou unií**



Svazek má zpracovanou Strategii Dobrovolného svazku obcí Mikroregion Rychnovsko z r. 2004. Strategie je staršího data, nicméně stále aktuálně platná a zahrnuje území SO ORP Rychnov n. K., které je téměř shodné s územním vymezením MAP Rychnovsko.

Vzdělávání je řešeno v rámci oblasti Lidské zdroje, prostřednictvím strategického cíle B.2. Rozvoj vzdělávacích aktivit, koncepce celoživotního vzdělávání a rekvalifikací.

Je zde mj. konstatováno, že úroveň vzdělanosti v území je nízká a zvýšení její úrovně je jedním ze základních strategických cílů. Tento cíl je dále specifikován do následujících specifických cílů:

B.2.1. Rozvoj vzdělávacích institucí

B.2.2. Restrukturalizace sítě škol a školských zařízení s přihlédnutím k potřebám trhu práce

B.2.3. Zajištění potřeb trhu práce, zvláště pokud se týká dělnických profesí.

Strategie území SO ORP Rychnov n. K. v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a regionální dopravy a její návaznosti

Strategie z let 2014-2015 byla zpracovaná městem Rychnov nad Kněžnou v rámci projektu Svazu měst a obcí ČR „Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností“ na období 2015-2024.

Vzdělávání je řešeno v tématu školství a do značné míry řeší i problematiku, která je předmětem Místního akčního plánu vzdělávání. V analytické části je detailněji popsána situace v oblasti předškolního a základního školství, analýza rizik a souhrnná SWOT analýza.

Dále následuje návrhová část, kterou tvoří 2 oblasti školství, a to:

A. Demografie školství

B. Ekonomika školství

Oblast Demografie školství je řešena prostřednictvím těchto cílů.

A1. Rozšíření zdravého a aktivního životního stylu občanů, podpora kvality a dostupnosti volnočasových aktivit pro děti a mládež

A.2. Propagace regionu jako místa pro plnohodnotný život rodin.

Oblast Ekonomika školství je řešena těmito cíli:

B.1. Koordinace a diverzifikace školství v obcích regionu, kumulace finančních prostředků, sdílení zaměstnanců, prostor, vybavení a hromadné školní dopravy

B.2. Zavedení alternativních přístupů k výchově a vzdělání, rozmanitosti a přístupnosti vzdělávacích programů a institucí v předškolním a základním vzdělávání

B.3. Zvýšení zájmu o učňovské vzdělání

Každý cíl naplňuje několik opatření, jsou stanoveny indikátory výsledku a výstupu, pomocí kterých lze monitorovat a hodnotit úspěšnost cílů.

Druhou část dokumentu tvořil akční plán na roky 2016 a 2017. Tento Akční plán obsahoval záměry obcí, příp. svazků obcí, které byly připravovány k plnění cílů stanovených pro oblast školství. Podkladem k akčnímu plánu byl zásobník 44 záměrů či projektů, který byl shromážděn Místní akční skupinou Sdružení SPLAV při zpracování SCLLD.

V rámci školství byl podrobněji rozpracován projekt „Propagační kampaň technického vzdělávání“. Byl vybrán proto, že nedostatek zájemců o učňovské obory je dlouhodobým jevem, je důsledkem devalvace vzdělávání a



snižování úrovně jednotlivých stupňů vzdělání. Výsledkem je nedostatek řemeslníků na jedné straně a nezaměstnanost absolventů středních a vysokých škol na straně druhé. Tuto situaci je potřeba změnit i v regionu. Vhodným způsobem k tomu je spolupráce s budoucími zaměstnavateli, kteří mají na kvalitě absolventů učňovských oborů velký zájem.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Sdružení SPLAV na období 2021-2027

Strategie (SCLLD) byla zpracována v letech 2019-2021 pracovníky Sdružení SPLAV pro území působnosti MAS. I území MAS téměř kopíruje území pro zpracování MAP Rychnovska. V analytické části je vzdělávání řešeno v kapitolách „Obyvatelstvo“ (úroveň vzdělanosti obyvatelstva) a „Vybavenost obcí a služby“ (vzdělávací zařízení v území).

Konstatuje se zde, že v území je mírně podprůměrné úroveň vzdělanosti, relativně velké rozdíly jsou však uvnitř území. Podprůměrná vzdělanost je především v horské části Rychnovska a obecně pak v malých obcích.

I z hlediska vybavenosti škol je na tom hůře horská část – z některých obcí je nutné dojíždět na poměrně velké vzdálenosti. Všechna specializovaná vzdělávací zařízení jsou koncentrována do Rychnova, příp. je nutné dojíždět mimo region.

Problematika vzdělávání je řešena v rámci prioritní oblasti Občané v Opatření B1 Podnětná výchova a vzdělání.

Na strategickou část budou navazovat akční plány, jež budou obsahovat programové rámce operačních programů, které budou v období 2021-27 moci být podporovány prostřednictvím CLLD. Jedná se o následující OP:

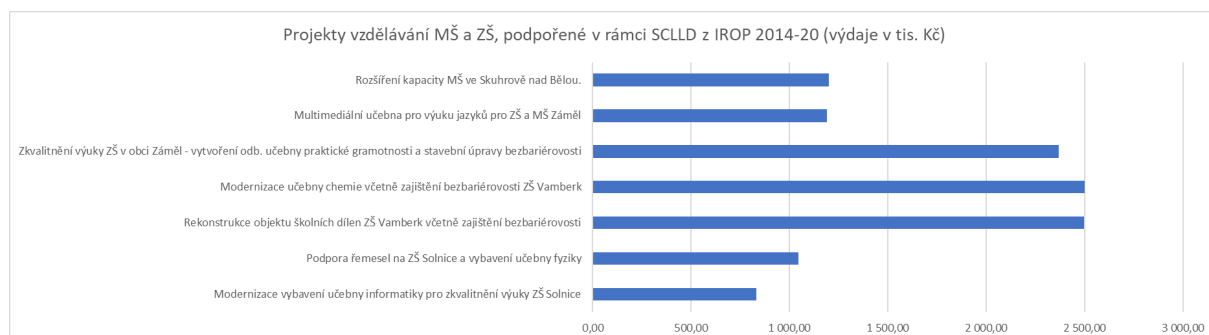
- IROP - Integrovaný regionální operační program
- SZP (dříve PRV) - Společná zemědělská politika
- OPZ+ Operační program Zaměstnanost plus
- OPŽP – Operační program Životní prostředí
- OP TAK – Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost

Problematika vzdělání bude řešena v programovém rámci IROP – aktivity Rekonstrukce infrastruktury MŠ a Infrastruktura ZŠ a také v rámci SZP, který bude navazovat na současný PRV, v aktivitě Mateřské a základní školy. Konkrétní typy opatření v obou operačních programech budou ještě upřesněny

Tab. 5 a Projekty vzdělávání MŠ, ZŠ a gymnázia, podpořené v rámci SCLLD pro území MAS Sdružení SPLAV z IROP 2014-20

Název	Žadatel	Výdaje projektu	Dotace (95 % výdajů)
Modernizace učebny chemie včetně zajištění bezbariérovosti ZŠ Vamberk	Město Vamberk	2 499 705,14	2 374 719,88
Rekonstrukce objektu školních dílen ZŠ Vamberk včetně zajištění bezbariérovosti	Město Vamberk	2 496 583,44	2 371 754,26
Zkvalitnění výuky Základní školy v obci Záměl - vytvoření odborné učebny praktické gramotnosti a stavební úpravy bezbariérovosti	Obec Záměl	2 367 864,10	2 249 470,89
Rozšíření kapacity MŠ ve Skuhrově nad Bělou.	Obec Skuhrov n. B.	1 200 000,00	1 140 000,00
Biologie dětem	Gymnázium F. M. Pelcla	1 196 000,00	1 136 200,00
Multimediální učebna pro výuku jazyků pro ZŠ a MŠ Záměl	Obec Záměl	1 191 000,00	1 131 450,00
Podpora řemesel na ZŠ Solnice a vybavení učebny fyziky	ZŠ Solnice	1 046 521,00	994 194,95
Modernizace vybavení učebny informatiky pro zkvalitnění výuky	ZŠ Solnice	833 002,00	791 351,90

Celkem		14 086 361	13 382 043
---------------	--	-------------------	-------------------

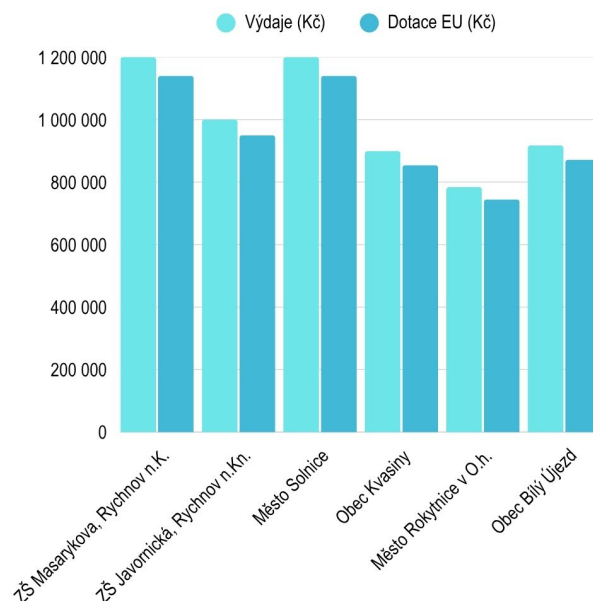
Graf - Projekty vzdělávání MŠ a ZŠ, podpořené v rámci SCLLD z IROP 2014-20**Tab. 5 b Projekty vzdělávání MŠ, ZŠ podpořené v rámci SCLLD pro území MAS Sdružení SPLAV z IROP 2021 - srpen 2025**

Výzva	Žadatel	Projekt	Výdaje (Kč)	Dotace EU (Kč)
IROP	ZŠ Masarykova, Rychnov n.K.	Výstavba venkovní učebny a rekonstrukce školního skleníku - Základní škola Rychnov nad Kněžnou, Masarykova 563	1 200 000,00	1 140 000,00
IROP	ZŠ Javornická, Rychnov n.Kn.	Vytvoření prostor odborných učeben a školní družiny	1 000 000,00	950 000,00
IROP	Město Solnice	Revitalizace a modernizace venkovního výukového prostoru v areálu ZŠ Solnice	1 200 000,00	1 140 000,00
IROP	Obec Kvasiny	Venkovní učebna	898 991,00	854 041,46
IROP	Město Rokytnice v O.h.	Modernizace vnitřní konektivity školy - Základní škola Rokytnice v Orlických horách, okres Rychnov nad Kněžnou	783 681,91	744 497,81
IROP	Obec Bílý Újezd	Venkovní učebna - ZŠ a MŠ Bílý Újezd	917 300,00	871 435,00
CELKEM			5 999 972,91	5 699 974,27

Pramen: MSSF – monitorovací systém strukturálních fondů

Graf - Projekty vzdělávání MŠ a ZŠ, podpořené v rámci SCLLD z IROP 2021 - srpen 2025

**Spolufinancováno
Evropskou unií**



Pramen: MSSF – monitorovací systém strukturálních fondů

2.1.3 Historie školství v regionu Rychnovska

Pokud máme hovořit o školství v našem regionu, pak musíme v podstatě pominout školství před reformou Marie Terezie. Do té doby se sice vyučovalo ve městech, při farách a jen ojediněle na venkově. Velkou zvláštností našeho regionu bylo gymnázium v Rychnově nad Kněžnou založené Norbertem Libštejnským z Kolovrat v roce 1714 a vedené řádem piaristů.

Myšlenku výstavby školy realizoval majitel rychnovského panství hrabě Norbert Leopold Kolovrat Libštejnský. Zakládací listina byla podepsána 29. března 1714. Budova piaristického gymnázia vyrostla v sousedství zámku mezi kostelem Nejsvětější Trojice a zvonící. Vyučovalo se náboženství, čtení, psaní, počty, latina, ale také čeština a němčina. Nejprve v náhradních prostorách, protože stavba koleje byla dokončena až v roce 1724. V letech 1745 – 1750 v Rychnově studoval první profesor češtiny na pražské univerzitě František Martin Pelcl. Gymnázium v současnosti nese jeho jméno. Škola (původně latinská) prošla řadou reforem a v roce 1801 se stala gymnáziem. Počet studentů vzrůstal. V roce 1879 školu navštěvovalo 414. Počty ve třídách dosahovaly maxima až 88 studentů.

První maturity se konaly v roce 1872. Přihlásilo se třicet studentů. Psaly se písemné zkoušky z českého jazyka, latiny a matematiky. Ústní zkoušky se konaly ze všech předmětů včetně náboženství. V roce 1918 budova piaristického gymnázia vyhořela. Nová budova byla otevřena roku 1924, přesně 200. let po otevření původní piaristické koleje. Název školy se změnil na Pelcovo československé státní reálné gymnázium v Rychnově nad Kněžnou.

Dne 6. prosinec roku 1774 došlo k vydání Všeobecného školního řádu císařovnou a českou královnou Marií Terezií, což znamená nejvýraznější a nejzásadnější reformu našeho školského systému. Školský systém měl být dotvořen systémem veřejných škol, které by poskytovaly vzdělání veškerému obyvatelstvu. Chybějící možnost obecného vzdělání, které by zabezpečovalo další hospodářský rozvoj státu, se při realizaci reformy spojila s filozofií osvícenství a politickým zájmem státu, který ve zvýšené míře usiloval o ovlivňování myšlení a způsobu života všech poddaných.

Zásadní změna českého školství měla 2 aspekty:



**Spolufinancováno
Evropskou unií**

1. školských věcí se ujal stát
2. byla zavedena všeobecná vzdělávací povinnost pro děti poddaných

Rakouská monarchie si uvědomovala fakta, že ve vědění je moc a negramotnost jejich poddaných brzdí její vývoj. Reforma byla chápána také jako prostředek k řešení politické a ekonomické krize.

Základ tereziánské reformy byl vybudování škol ve všech obcích a zavádí tedy 3 typy škol:

1. škola **triviální** - zřízena v menších městech, u fary, jedno nebo dvoutřídní školy. Obsah trivia - čtení, psaní a počty, základy hospodářství, ve městě znalosti potřebné pro průmysl náboženství. Děvčata pletení a šití. Pokud to bylo možné, byly školy pro dívky oddělené. Vyučovalo se rodným jazykem, v horské části našeho regionu pak převládala němčina. Náklady na školu nesla obec a šlechta. Platilo se školné.
2. školy **hlavní** - zřizovány v krajských městech. Byly to školy se 3 třídami a několika učiteli. Obsah: rozšiřující znalosti z triviálních škol a rozdělené na průmyslovou a zemědělskou výrobu. Náklady nesl stát. Platilo se školné.
3. **normální** školy - v zemských městech, 4 třídní + preparanda, v každé zemi jedna.

Počet škol za doby této reformy vzrůstal, roku 1780 bylo v Čechách 12 hlavních škol, 17 dívčích a 1891 triviálních škol. V roce 1790 vzrostl počet na 20 hlavních a 2168 triviálních škol.

Statutem z roku 1775, který vypracoval G. Marx, byla zřízena gymnázia. Nejprve 5letá a později 6letá, kde se v nižších třídách vyučovalo německy. Úpravami v letech 1808 a 1818 byla gymnázia prodloužena na 6 let.

Všeobecný školní řád z roku 1774 zavádí v českých zemích povinnou šestiletou

školní docházku. Základním úkolem bylo vytvoření systému škol, do nichž by děti mohly chodit. Císařovna Marie Terezie, která dokument podepsala, v něm také výslovně nenařizovala, že by děti do školy musely docházet. Toto mělo zcela racionální důvody a to, že doposud neexistovala síť škol, a proto nebylo možné ani nařizovat, aby do nich děti chodily.

V roce 1780 byly zřízeny v některých městech první dívčí třídy, které se postupně rozšiřovaly. Tak tomu bylo v Rychnově nad Kněžnou, Kostelci nad Orlicí, Dobrušce, Opočně i Solnici.

V roce 1785 byla v odměňování učitelů zavedena tzv. kongrua, která nařizovala, že učitelé musí dostávat určitou část svého platu přímo v penězích, dosud dostávali vše jen v naturáliích.

V roce 1775 vznikly i první praeparandy pro přípravu učitelů, tzn. přípravné kurzy. Praeparandy bylo rozčleněny podle délky trvání:

- pro učitele triviálních škol byly tříměsíční
- pro učitele hlavních škol trvaly šest měsíců

Absolventi praeparand, byly povinni složit zkoušku, poté nastoupili do školy jako pomocníci učitele. Na této pozici museli setrvat nejméně 1 rok. Poté se teprve mohli přihlásit ke zkoušce na učitele. Po jejím úspěšném absolvování dostával každý vysvědčení s prohlášením, že "může být ustanoven učitelem". Do doby před zavedením praeparand převládali mezi učiteli vysloužilí vojáci, náhodně vybraní místní obyvatelé nebo zběhlí studenti. Zavedení praeparand tedy znamenalo první krok ke zkvalitnění výuky. Reforma tedy zahájila proces postupné profesionalizace učitelů. Učitelský ústav vznikl v Hradci Králové.

Zajímavým příkladem rozvoje školy je Sedloňov, který dokumentuje jev v podhorských oblastech neznámý a to zimní školy či zřizování škol v osadách či samotách. V Sudetech byla situace ještě komplikovanější. Byla to jazykově smíšená oblast s převahou německy hovořícího obyvatelstva.

První zmínka o škole se „zkoušeným“ učitelem v obci je k roku 1775. Prvním učitelem byl František Roleček z Olešnice, který vyučoval v němčině. Ale již před Rolečkem vyučovali ve vsi vzdělané osoby děti základním vědomostem. -číst, psát a počítat. Počátky výuky bychom měli hledat někdy kolem roku 1700.

Obecní chalupa-škola, v níž se vyučovalo ke konci 18. století byla na místě stavení čp. 107. Do školy docházely děti ze Sedloňova, Polomu a Ošmerova. Chodilo do ní 135 dětí, z nichž ty nejchudší byly zbaveny poplatků (52 dětí).



Druhým kvalifikovaným učitelem byl Ignác Worel z Bělohradu. V roce 1794 započal psát obecní kroniku a škole se velmi věnoval.

Farní škola v Sedloňově v roce 1848 měla 257 žáků. Výuka byla organizována s ohledem na možnosti rolnických rodin. Menší děti chodily denně a větší jen do nedělní opakovací školy. Vyučoval se katechismus a křesťanskokatolická nauka, vysvětlení ze svatých Evangelii, čtení tištěného a kurentního písma, pravopis, krasopis, psané počty i počítání z hlavy, německá mluvnice a geografie neboli zeměpis naší české vlasti.

Výstavba nové školní budovy, které měla nahradit již nedostačující školu, byla započata v roce 1869. Stavba budovy byla dokončena v roce 1870 a vyžádala si náklad 8000 zlatých. V důsledku školských reforem byla v roce 1891 obecná škola povýšena na trojtřídní. V roce 1892-93 navštěvovalo školu celkem 211 dětí ve třech třídách. V téže roce zde také učila první učitelka.

Velkou zajímavostí je založení školské expozitury v osadě Šerlich, kde pro velkou vzdálenost bylo pro děti velmi obtížné docházet do školy. Po letech vyjednávání se započalo v roce 1894 vyučovat v čp. 5 na Šerlichu. Vybavení školy bylo velmi prosté: lavice pro 14 dětí, obraz císaře, kříž a tabule. Prvním učitelem byl Franz Justel z Kunštátu. Děti z obce Polom chodili do školy dílem k Sedloňovu, dílem k Olešnici. V roce 1904 byla dokončena výstavba školy a již zde byla zahájena výuka.

V Sedloňově se o stavbu nové budovy zasloužil řídící učitel Franz Swoboda. V roce 1910 byla dokončena stavba nové školní budovy v hodnotě 72 000 korun.

Čeští vlastenci usilovali ve dvacátých letech dvacátého století o vznik české menšinové školy. Do jedné třídy chodilo 16 dětí. Škola pracovala až do záboru pohraničí Němci. Její pobočkou byla česká škola v dešenské faře, která ovšem vyhořela po dvou letech provozu v roce 1930. Poté byla umístěna do čp. 26.

Škola v Sedloňově pracovala až do roku 1994, kdy z důvodů reforem a nedostatku žáků zanikla.

Jak vyplývá z uvedených informací, Sedloňov sehrál významnou úlohu při šíření vzdělání po této části Orlických hor. Obec nelitovala prostředků pro zajištění kvalitní výuky pro děti.

V roce 1805 byl vydán zákoník obecného školství pod titulem Politické zřízení školské, který upravoval školství ve všech dědičných zemích tehdejší rakouské monarchie. Základní filozofie Politického zřízení školského byla zásada, že "Rakousko nepotřebuje lidí učených, nýbrž dobrých poddaných". Politické zřízení školské, kterým se naše školství řídilo prakticky až do roku 1848, tak bylo předpisem, který v podstatě zmrazil rozvoj škol a vzdělanosti započatý za vlády Marie Terezie a to na celou první polovinu 19. století. Školský systém v našich zemích tedy v tomto období ztrácel náskok, který získal jak tereziánskými školními reformami, tak i dalšími opatřeními Josefa II..

Z hlediska organizace škol potvrzoval předpis rozdělení škol na **triviální** (vyučující čtení, psaní, počítání a skládání nejnужnějších písemností), **hlavní** (ve městech o třech nebo čtyřech třídách s dalšími předměty a poskytující hlubší vzdělání potřebné k vykonávání řemesla či k obchodu) a **normální** (vzornou školu hlavní v sídelním městě).

Gymnázium bylo považováno za školu vyšší a žáci do něho mohli být přijati pouze na základě úspěšně vykonané zkoušky.

Roku 1849 bylo zřízeno 8leté gymnázium, k dosavadnímu 6letému byla přidána 2letá filosofická příprava. Tyto reformy se týkaly i gymnázia v Rychnově nad Kněžnou, i když bylo v rukách piaristů.

Na venkově byli žáci díky reformně uvolňování z výuky 14 dnů v době žni, další volné 3 týdny v čase vinobraní nebo senoseče či sklizení ovesa.

Ve školách, kde byl učitel vyplácen pouze z příjmů z vybíraného školného, se učilo bez větších prázdnin po celý kalendářní rok a vysvědčení dostávali žáci až po dosažení věku 12 let jako doklad o tom, že školní docházku skutečně navštěvovali.

V našem kraji působily také školy protestantské. Pracovali v Jedlině, Kunvaldě, Žamberku a byl pokus o její založení v Dobřanech a v Dobrušce. Protestantské školy této doby lze charakterizovat jako školy ryze národní a lidové, který měly významný podíl na obrozenecké a buditelské práci. Šlo o školy propagující průkopnické lidové vzdělání a navazovaly na školství Jednoty bratrské - tedy na školství tradičně dobré. Protestantské školy bývaly při vizitacích chváleny i od katolických vrchností.



14. května 1869 byl přijat Školský zákon (Hasnerův zákon). Bezprostředně po jeho přijetí byla přenesena povinnost zřizovat a vydržovat školu na obce. Tento zákon, jako jeden z nejmodernějších školských zákonů našich dějin, který ve svých základech platil až do roku 1948, byl přijatý v době pasivní rezistence českých poslanců, kteří se dlouhodobě po řadu let neúčastnili parlamentních jednání. Zavedl školu obecnou, měšťanskou, učitelské ústavy pro vzdělávání učitelů škol obecných a měšťanských, uvažoval o formách učitelského vzdělávání, stanovil ekonomické a sociální zabezpečení učitelů.

Školy byly:

obyčejné obecné - úkolem vychovávat děti k mravnosti a zbožnosti, rozvíjet jejich poznání. Školy byly veřejné a soukromé.

měšťanské - pro děti, které nenavštěvovaly střední školu, představovaly vyšší vzdělání než na obyčejné obecné škole.

Z této doby pochází většina budov našich venkovských škol. Představovaly mnohdy poměrně náročné projekty, ale staly se chloubou svých zřizovatelů. V Sudetech pak vznik podporoval tzv. Německý fond.

Novelizace přišla roku 1883, kdy rodiče dětí, které chodily do školy již 6 let, mohli požádat o úlevy míře pravidelné docházky, což fakticky znamenalo zkrácení povinné školní docházky na 6 let. Toto se týkalo zejména venkovské chudiny. Tato novela byla zrušena malým školským zákonem z roku 1922. Je zajímavé, že o tuto úlevu žádali rodiče dětí spíše v průmyslových oblastech, než v oblastech horských či zemědělských.

Se vznikem republiky bylo třeba učinit další právní normu, kterou přijal Národní výbor československý 28. října 1918, celý právní řád a právní systém rakousko-uherské monarchie pro české země, a to včetně působnosti jednotlivých ministerstev.

Zákon Národního výboru československého č. 2/1918 Sb. ze dne 2. listopadu **1918** zřídil **Úřad pro správu vyučování a národní osvětu**. Pro nejvyšší správní úřady se začaly používat označení ministerstva a pro ministerstvo školství byl ustálen název **Ministerstvo školství a národní osvěty**.

Zákonem č. 292/1920 Sb. ze dne 9. dubna **1920** byla správa školství v předmnichovském Československu upravena v § 1 tohoto zákona: „*Státu přísluší nejvyšší správa veškerého vychování a vyučování a dozor k němu. Správu tu vykonává stát ministerstvem školství a národní osvěty*“.

Na základě zákona č. 292/1920 Sb. tedy Ministerstvo školství přebíralo i všechny

školské záležitosti, které doposud náležely zemské školní radě a politické správě. Zákon č. 25/1925 Sb. dále rozšířil jeho kompetence i na učňovské školství. Jedinými školami, které nebyly zahrnuty do jeho kompetencí, zůstaly zemědělské školy.

Působnost ministerstva školství byla široká, nejpodstatnější byla v legislativní oblasti, kde připravovalo vládní osnovy zákonů a vládních nařízení, v rámci platných zákonů vydávalo všeobecné směrnice vztahující se ke školství, schvalovalo normy vydávané podřízenými institucemi a ústavy, rozhodovalo o rozpočtu v resortu školství, o systemizaci míst ve školách, dále vydávalo zkušební řády, rozhodovalo o čestných názvech škol, ustanovovalo ministerské inspektory.

Prvorepublikové školství dosahovalo velmi vysoké úrovně. Byla částečně sejmuta tíže nákladů z obcí a tak dochází ke zvýšení vybavení škol a i k budování nových objektů např: Dobruška, Opočno, Sudín, Borohrádek.

Po roce 1948 byl ještě po 5 let ponechán starý model v běhu.

Roku 1953 byl vydán nový Školský zákon, v rámci kterého byla povinná školní docházka zkrácena na 8 let. O sedm let později, roku 1960 byl vydán zákon o soustavě výchovy a vzdělávání, který organizačně sjednotil státní školskou soustavu.

V našem kraji znamenal velkou změnu v hustotě škol odsun německého obyvatelstva. Se ztrátou žáků zanikají malé vesnické školy. Mnohdy 2-3 na jedno katastrální území. Příkladem mohou být Šediviny, kde bylo celkem 5 školních budov v jednotlivých osadách. Všechny zanikly a nepočetní žáci docházeli do Dobřan, Kounova či Dobrého. V střediskových obcích vznikají pak školy s velkou spádovou oblastí, což bylo podmíněno rozvojem autobusové dopravy.

Nový režim budoval i nové ústavy. Příkladem může být Gymnázium Zdeňka Nejedlého v Dobrušce.

Nastavený model vydržel až do roku 1989.



Spolufinancováno
Evropskou unií

2.1.4 Charakteristika školství v řešeném území

2.1.4.1 Přiblížení problematiky školství v řešeném území

V řešeném území se nachází k březnu 2025 28 mateřských a 26 základních škol (bez Doudleb n. O., které v rámci MAP 2 od r. 2018 zahájily spolupráci s ORP Kostelec n. O., kam městys územně spadá) a jedna základní umělecká škola. Z 28 mateřských škol je 11 samostatných a 17 ve společném subjektu se ZŠ. Z 26 základních škol je 11 pro 1.- 5. ročník, jedna pro 1. - 4. ročník (ZŠ a MŠ Pěčín), 14 ZŠ pro 1.- 9. ročník včetně dvou škol speciálních.

Mateřské školy má 22 obcí, základní školy 22 obcí v území (nově Tutleky, kde od září 2023 působí soukromá ZŠ Spirála). ZUŠ je pouze v největším městě Rychnov nad Kněžnou. Mateřské i základní školy se nacházejí ve stejných obcích, pouze Liberk a Bartošovice v Orl. h. mají jen MŠ (v Bartošovicích se však nachází speciální ZŠ). Většina obcí provozuje mateřskou i základní školu jako jeden společný subjekt, jen města Rychnov n. K., Vamberk, Solnice a Rokytnice v Orlických horách mají obě školy samostatně.

Tab. 7 Přehled všech škol v řešeném území

Číslo	Obec	Typ školy	2. stupeň ZŠ	Název dle zřizovací listiny	Zřizovatel
1	Bartošovice v Orl.h.	MŠ	MŠ	Mateřská škola, Bartošovice v Orlických horách	Obec
2	Bartošovice v Orl.h.	ZŠS	1.-10. ročník	Základní škola speciální Neratov	Sdružení Neratov
3	Bílý Újezd	ZŠ a MŠ	1.- 5. ročník	Základní škola a Mateřská škola, Bílý Újezd, okres Rychnov nad Kněžnou	Obec
4	Černíkovice	ZŠ a MŠ	1.- 5. ročník	Základní škola a Mateřská škola Černíkovice, okres Rychnov nad Kněžnou	Obec
5	Javornice	ZŠ a MŠ	ANO	Základní škola a mateřská škola Javornice	Obec
6	Kvasiny	ZŠ a MŠ	1.- 5.ročník	Základní škola a Mateřská škola Kvasiny, okres Rychnov nad Kněžnou	Obec
7	Lhoty u Potštejna	ZŠ a MŠ	ANO	Základní škola a Mateřská škola Lhoty u Potštejna	Obec
8	Liberk	MŠ	MŠ	Mateřská škola Liberk	Obec
9	Lično	ZŠ a MŠ	1.- 5.ročník	Základní škola a Mateřská škola, Lično, okres Rychnov nad Kněžnou	Obec
10	Lukavice	ZŠ a MŠ	1.- 5.ročník	Základní škola a Mateřská škola Lukavice, okres Rychnov nad Kněžnou	Obec
11	Orlické Záhoří	ZŠ a MŠ	1.- 5.ročník	Základní škola a Mateřská škola Orlické Záhoří	Obec
12	Pěčín	ZŠ a MŠ	1.- 4.ročník	Základní škola a mateřská škola Pěčín	Obec
13	Potštejn	ZŠ a MŠ	1.- 5.ročník	Základní škola a Mateřská škola, Potštejn, okres Rychnov nad Kněžnou	Obec
14	Rokytnice v Orl. h.	MŠ	MŠ	Mateřská škola Rokytnice v Orlických horách	Obec
15	Rokytnice v Orl. h.	ZŠ	ANO	Základní škola Rokytnice v Orlických horách, okres Rychnov nad Kněžnou	Obec
17	Rybná n. Z.	ZŠ a MŠ	1.- 5.ročník	Základní škola a mateřská škola Rybná nad Zdobnicí, (okres Rychnov nad Kněžnou)	Obec
18	Rychnov n. K.	MŠ	MŠ	Mateřská škola Čtyřlístek, Rychnov nad Kněžnou, Mírová 1487	Obec

19	Rychnov n. K.	MŠ	MŠ	Mateřská škola Klíček, Rychnov nad Kněžnou, Na Drahách 129	Obec
20	Rychnov n. K.	MŠ	MŠ	Mateřská škola Kytička, Rychnov nad Kněžnou, B. Němcové 648	Obec
21	Rychnov n. K.	MŠ	MŠ	Mateřská škola Láň, Rychnov nad Kněžnou, Českých bratří 1387	Obec
22	Rychnov n. K.	MŠ	MŠ	Mateřská škola Sluníčko, Rychnov nad Kněžnou, Javornická 1379	Obec
23	Rychnov n. K.	MŠ	MŠ	Mateřská škola Velrybka	Sbor jednoty bratrské
24	Rychnov n. K.	ZŠ	ANO	Základní škola Mozaika, o.p.s. Rychnov nad Kněžnou	Základní škola Mozaika, o.p.s.
25	Rychnov n. K. - Roveň	ZŠ a MŠ	1.- 5.ročník	Základní škola a mateřská škola Rychnov nad Kněžnou, Roveň 60	Obec
26	Rychnov n. K.	ZŠ	ANO	Základní škola Rychnov nad Kněžnou, Javornická 1596	Obec
27	Rychnov n. K.	ZŠ	ANO	Základní škola Rychnov nad Kněžnou, Masarykova 563	Obec
28	Rychnov n. K.	ZŠS a PŠ	NE	Základní škola a Praktická škola, Rychnov nad Kněžnou, Kolowratská 485	Královéhradecký kraj
29	Skuhrov nad Bělou	ZŠ a MŠ	ANO	Základní škola a Mateřská škola Skuhrov nad Bělou	Obec
30	Slatina nad Zdobnicí	ZŠ a MŠ	ANO	Základní škola a Mateřská škola Slatina nad Zdobnicí	Obec
31	Solnice	MŠ	MŠ	Mateřská škola Solnice	Obec
32	Solnice	ZŠ	ANO	Základní škola Solnice, okres Rychnov nad Kněžnou	Obec
33	Synkov - Slemeno	ZŠ a MŠ	1.- 5.ročník	Základní škola a Mateřská škola Synkov - Slemeno	Obec
34	Tutleky	ZŠ	1.-9. ročník	Základní škola Spirála	Pavčina Bednářová Mošnerová
35	Vamberk	MŠ	MŠ	Mateřská škola Vamberk, Tyršova 280	Obec
36	Vamberk	ZŠ	ANO	Základní škola Vamberk, okres Rychnov nad Kněžnou	Obec
37	Voděradý	ZŠ a MŠ	ANO	Základní škola a mateřská škola, Voděradý, okres Rychnov nad Kněžnou	Obec
38	Záměl	ZŠ a MŠ	1.- 5.ročník	Základní škola a Mateřská škola, Záměl, okres Rychnov nad Kněžnou	Obec
39	Rychnov n. K.	ZUŠ	ZUŠ	Základní umělecká škola, Rychnov nad Kněžnou, Panská 1492	Obec

Základní charakteristikou území je jeho značná nerovnoměrnost v mnoha oblastech včetně školství. Zatímco na západě a jihozápadě kraje v podhorské oblasti leží větší města (Rychnov nad Kněžnou, Vamberk, aglomerace Solnice/Kvasiny) na východě území, kterou pokrývají Orlické hory, leží jediné město, kterým je Rokytnice v Orlických horách. V západní části území se nachází převážná většina škol a školských zařízení, na východě je jejich síť mnohem řidší. Obě části jsou rozlohou přibližně srovnatelné, přitom v západní (podhorské) části se nachází 22 MŠ a 21 ZŠ, zatímco ve východní (horské) leží jen 6 MŠ a 5 ZŠ. Z toho vyplývá i relativně snadná dostupnost všech stupňů škol na západě a jejich mnohem horší dostupnost na východě. Územní nerovnoměrnost a pestrost se tak promítá do dalších částí analýzy a následně i Strategické části dokumentu.

Území charakterizuje rovněž velmi nízká nezaměstnanost, neboť se zde nachází pobočka závodu ŠKODA AUTO v Kvasinách, která nabízí ohromné množství pracovních příležitostí. Některé školy se tak potýkají s nedostatkem



kvalifikovaných pracovníků, neboť mzdy ve školství nemohou konkurovat mzdám v tomto závodě. S existencí toho závodu souvisí i jednostranná orientace na automobilový průmysl, která může v případě utlumení výroby způsobit území výrazné problémy.

Dalším problémem oblasti školství v území, který je však společný pro většinu regionů v České republice, je stárnutí populace a odchod mladších a kvalifikovanějších občanů do jiných oblastí, zejména pak velkých měst.

2.1.4.2 Změny v regionálním školství

Od 1. ledna 2020 došlo ke změně pravidel financování regionálního školství ze státního rozpočtu. Tato změna přišla po více než 20 letech, kdy bylo financování odvislé od počtu žáků. Laicky řečeno, čím více byla naplněna třída žáky, tím více dostala škola peněz na financování mezd. Při malém počtu žáků ve třídách pak byla škola podfinancovaná, platy pracovníků byly na hraně tarifních platů, bez možnosti jejich navýšení v nadtarifních složkách mzdy. U malotřídních škol a škol venkovských to často znamenalo dofinancovávat i tarifní mzdy z rozpočtů obcí. Navíc byly krajské normativy odlišné kraj od kraje.

Nový systém založený na financování reálného objemu výuky a reálné výši tarifních platů pedagogů v MŠ a ZŠ zajistil všem školám dostatek finančních prostředků pro zajištění kvalitní výuky. Pro ZŠ a MŠ a školní družiny byl závazným právním předpisem stanoven maximální rozsah vzdělávání hrazený ze státního rozpočtu (tzv. PHmax). Tedy byl stanoven maximální počet odučených hodin, do kterého se škola musí vejít a bylo garantováno financování tarifů. Hodnota PHmax je u mateřských škol a školních družin odvozena od počtu jejich tříd, respektive oddělení, a u základních a středních škol od počtu žáků ve třídě.

2.1.4.3 Předškolní vzdělávání

2.1.4.3.1 Vývoj počtu MŠ

V území MAP se nachází 28 mateřských škol, přičemž 17 z nich je součástí základní školy. Samostatných MŠ je v území pouze 11 a jedná se o mateřské školy ve všech čtyřech městech území (Rychnov n. K., Vamberk, Rokytnice v Orl. h. a Solnice) a dvou obcích: Liberk a Bartošovice v Orl.h., v nichž se běžná základní škola nevyskytuje.

Poslední novou MŠ v regionu je od září 2023 MŠ Velrybka v Rychnově nad Kněžnou, zřizovaná Jednotou bratrskou s kapacitou 15 dětí. Předposlední vzniklou mateřinkou je MŠ Kvasiny, která se v roce 2009/2010 stala součástí společného zařízení Základní škola a Mateřská škola Kvasiny v reakci na nárůst počtu dětí v obci a bezprostředním okolí při rozšiřování automobilového závodu ŠKODA AUTO.

Do sezóny 2011/2012 byly samostatné MŠ ve Skuhrově n. B. a ve Slatině n. Z. Od sezóny 2012/2013 nově administrativně přibyla ZŠ a MŠ v Orlickém Záhoví, která byla do té doby součástí ZŠ a MŠ Deštné v Orlických horách ve správním obvodu ORP Dobruška.

Mateřská škola se nachází ve 22 obcích území, z toho ve 21 obcích je jedna MŠ, pouze v Rychnově n. K. je umístěno více, a to 7 MŠ (z toho 6 samostatných). Žádnou mateřskou školu tak nemají v 10 obcích, tj. v přibližně 30 % všech obcí území Rychnovska.

Tab. 8 Přehled mateřských škol v území

Obec	Typ školy	Název dle zřizovací listiny
Bartošovice v Orl. h.	MŠ	Mateřská škola, Bartošovice v Orlických horách
Bílý Újezd	ZŠ a MŠ	Základní škola a Mateřská škola, Bílý Újezd, okres Rychnov nad Kněžnou



Černíkovice	ZŠ a MŠ	Základní škola a Mateřská škola Černíkovice, okres Rychnov nad Kněžnou
Javornice	ZŠ a MŠ	Základní škola a mateřská škola Javornice
Kvasiny	ZŠ a MŠ	Základní škola a Mateřská škola Kvasiny, okres Rychnov nad Kněžnou
Lhoty u Potštejna	ZŠ a MŠ	Základní škola a Mateřská škola Lhoty u Potštejna
Liberk	MŠ	Mateřská škola Liberk
Lično	ZŠ a MŠ	Základní škola a Mateřská škola, Lično, okres Rychnov nad Kněžnou
Lukavice	ZŠ a MŠ	Základní škola a Mateřská škola Lukavice, okres Rychnov nad Kněžnou
Orlické Záhoří	ZŠ a MŠ	Základní škola a Mateřská škola Orlické Záhoří
Pěčín	ZŠ a MŠ	Základní škola a mateřská škola Pěčín
Potštejn	ZŠ a MŠ	Základní škola a Mateřská škola, Potštejn, okres Rychnov nad Kněžnou
Rokytnice v Orl. h.	MŠ	Mateřská škola Rokytnice v Orlických horách
Rychnov n. K. - Roveň	ZŠ a MŠ	Základní škola a mateřská škola Rychnov nad Kněžnou, Roveň 60
Rybná n. Z.	ZŠ a MŠ	Základní škola a mateřská škola Rybná nad Zdobnicí, (okres Rychnov nad Kněžnou)
Rychnov n. K.	MŠ	Mateřská škola Čtyřlístek, Rychnov nad Kněžnou, Mírová 1487
Rychnov n. K.	MŠ	Mateřská škola Klíček, Rychnov nad Kněžnou, Na Drahách 129
Rychnov n. K.	MŠ	Mateřská škola Kyticka, Rychnov nad Kněžnou, B. Němcové 648
Rychnov n. K.	MŠ	Mateřská škola Láň, Rychnov nad Kněžnou, Českých bratří 1387
Rychnov n. K.	MŠ	Mateřská škola Sluníčko, Rychnov nad Kněžnou, Javornická 1379
Rychnov n. K.	MŠ	Mateřská škola Velrybka
Skuhrov nad Bělou	ZŠ a MŠ	Základní škola a Mateřská škola Skuhrov nad Bělou
Slatina nad Zdobnicí	ZŠ a MŠ	Základní škola a Mateřská škola Slatina nad Zdobnicí
Solnice	MŠ	Mateřská škola Solnice
Synkov - Slemeno	ZŠ a MŠ	Základní škola a Mateřská škola Synkov - Slemeno
Vamberk	MŠ	Mateřská škola Vamberk, Tyršova 280
Voděradý	ZŠ a MŠ	Základní škola a mateřská škola, Voděradý, okres Rychnov nad Kněžnou
Záměl	ZŠ a MŠ	Základní škola a Mateřská škola, Záměl, okres Rychnov nad Kněžnou

Pramen: Internetové stránky MŠ



**Spolufinancováno
Evropskou unií**

V území se nenachází žádná speciální mateřská škola. Speciální třídu měla do roku 2016/17 MŠ Láň v Rychnově n. K., která se však změnila v běžnou třídu v souvislosti s požadavky inkluze.

Zřizovatelem většiny mateřských škol na Rychnovsku je obec, až na novou MŠ Velrybka v Rychnově n. K., kterou zřídila církev - Jednota bratrská v roce 2023.

V území fungovalo k březnu 2025 7 dětských skupin. Jejich počet stoupl v Rychnově za posledních 5 let ze 4 na 7: jednu z nich provozuje ZŠ Mozaika, o.p.s., pět dalších fyzické podnikající osoby. Jedna dětská skupina funguje ve Vamberku při tamní MŠ.

V letech 2016 až 2018 v území působila Lesní školka (klub) v Jahodově.

2.1.4.3.2 Vývoj počtu dětí v MŠ

Mezi školními roky 2010/2011 a 2015/2016 došlo k mírnému nárůstu počtu škol z 27 na 28. V tomto období se výrazněji rozšířil počet tříd, konkrétně z 53 na 60. Současně s tím každoročně rostl počet dětí v mateřských školách, přičemž nejvyššího počtu, 1392 dětí, bylo dosaženo ve školním roce 2015/2016. Průměrný počet dětí na školu se zvýšil z 46,0 v roce 2010/2011 na 49,7 v roce 2015/2016, zatímco průměrný počet dětí na třídu zůstal relativně stabilní, pohyboval se mezi 22,4 a 23,4.

Po roce 2015/2016 dochází k postupnému poklesu počtu dětí. Ve školním roce 2016/2017 klesl počet dětí na 1299 a počet tříd na 57, přičemž počet dětí na školu se snížil na 46,4 a na třídu na 22,8. Tento trend pokračuje s mírnými výkyvy. Ve školním roce 2020/2021 byl zaznamenán nejnižší počet dětí za sledované období, a to 1222, s 57 třídami a 27 školami. Průměrný počet dětí na školu klesl na 45,3 a na třídu na 21,4, což bylo poprvé za 10 let pod 22.

V posledních letech je patrný pokračující pokles počtu dětí. Pro školní rok 2024/2025 je 1151 dětí v 58 třídách a 27 školách. Průměrný počet dětí na školu se dále snižuje na 42,6 a na třídu na 19,8. Počet škol zůstává od roku 2018/2019 stabilní na 27. Celkově lze pozorovat trend snižování počtu dětí v mateřských školách po dosažení vrcholu v roce 2015/2016, přičemž počet tříd a škol se drží na podobné úrovni, což vede k poklesu průměrného počtu dětí na třídu i na školu.

Tab. 9 Vývoj počtu tříd a dětí v MŠ

Školní rok	Počet škol	Počet tříd	Počet dětí	Počet dětí na školu	Počet dětí na třídu
2010/2011	27	53	1 241	46,0	23,4
2011/2012	27	57	1 278	47,3	22,4
2012/2013	28	58	1 353	48,3	23,3
2013/2014	28	59	1 354	48,4	22,9
2014/2015	28	61	1 368	48,9	22,4
2015/2016	28	60	1 392	49,7	23,2
2016/2017	28	57	1299	46,4	22,8
2017/2018	28	56	1305	46,6	23,3
2018/2019*	27	57	1276	47,2	22,4
2019/2020*	27	57	1297	48,0	22,8
2020/2021**	27	57	1222	45,3	21,4
2021/2022*	27	58	1250	46,3	21,6



2022/2023*	27	59	1256	46,5	21,1
2023/2024*	27	59	1189	44,0	20,2
2024/2025*	27	58	1151	42,6	19,8

Pramen: Projekt ORP, Výkaz o mateřské škole,

*Bez MŠ a ZŠ Doudleby n. O., Královéhradecký kraj,

** pouze ORP Rychnov n.K., zřizovatel obec

2.1.4.3.3 Obsazenost MŠ

Celkově je zde 27 mateřských škol (MŠ celkem), které navštěvuje 1151 dětí v 58 třídách. Průměrný počet dětí na třídu činí 20. Celková kapacita těchto škol je 1505 dětí, přičemž jejich průměrná naplněnost dosahuje 78 %.

Tab. 10 Počet žáků, tříd a kapacita všech MŠ 2024/2025

Škola	Počet dětí	Počet tříd	Průměr na třídu	Kapacita školy	Naplněnost školy
Bartošovice v Orli. h.	15	1	15,0	25	60,0
Bílý Újezd	25	1	25,0	28	89,3
Černíkovice	41	2	20,5	56	73,2
Javornice	45	2	22,5	50	90,0
Kvasiny	33	2	16,5	50	66,0
Lhoty u Potštejna	23	1	23,0	25	92,0
Liberk	23	1	23,0	26	88,5
Lično	20	1	20,0	28	71,4
Lukavice	23	1	23,0	35	65,7
Orlické Záhoří	17	1	17,0	20	85,0
Pěčín	21	1	21,0	24	87,5
Potštejn	38	2	19,0	43	88,4
Rokytnice v Orlických horách	48	3	16,0	93	51,6
Rybná nad Zdobnicí	12	1	12,0	18	66,7
Rychnov n. K. Sluníčko	43	2	21,5	50	86,0

Rychnov n. K. Čtyřlístek	82	4	20,5	114	71,9
Rychnov n. K. Klíček	80	4	20,0	100	80,0
Rychnov n. K. Kytička	41	2	20,5	50	82,0
Rychnov n. K. Roveň	19	1	19,0	25	76,0
Rychnov n. K., Láň	81	4	20,3	120	67,5
Skuhrov nad Bělou	60	3	20,0	66	90,9
Slatina nad Zdobnicí	31	2	15,5	45	68,9
Solnice	109	6	18,2	150	72,7
Synkov-Slemeno	20	1	20,0	24	83,3
Vamberk	153	7	21,9	184	83,2
Voděradý	23	1	23,0	28	82,1
Záměl	25	1	25,0	28	89,3
MŠ celkem	1151	58	20	1505	78

Pramen: Závěrečné zprávy škol, vlastní šetření a výpočty. Kapacita školy – Rejstřík škol a školských zařízení (viz <http://rejskol.msmt.cz/>)

Jednotlivé školy vykazují značné rozdíly v naplněnosti, od 51,6 % v MŠ Rokytnice v Orlických horách po 92,0 % v MŠ Lhoty u Potštejna. Některé školy, jako MŠ Bílý Újezd, MŠ Javornice, MŠ Skuhrov nad Bělou, MŠ Záměl nebo MŠ Lhoty u Potštejna, jsou velmi blízko plné kapacity nebo ji přesahují (v případě MŠ Bílý Újezd a Záměl, kde je 25 dětí na kapacitu 28, a MŠ Javornice s 45 dětmi na 50, Skuhrov nad Bělou s 60 dětmi na 66, Lhoty u Potštejna s 23 dětmi na 25). Naopak, MŠ Rokytnice v Orlických horách má s 48 dětmi při kapacitě 93 poměrně nízkou naplněnost.

2.1.4.3.4 Vývoj počtu pracovníků v MŠ

Pro školní rok 2024/2025 je v mateřských školách na Rychnovsku evidováno celkem 119 pedagogických pracovníků, což po přepočtu na plné úvazky činí 115,3 přepočtených pedagogických pracovníků. Tento počet odráží pokračující trend nárůstu pedagogických pracovníků v posledních letech, neboť v sezóně 2011/12 jich bylo 105, v roce 2014/15 se počet zvýšil na 121, a v roce 2018/19 na 167 osob.

V roce 2024/2025 připadá na jednoho přepočteného pedagogického pracovníka v průměru 10,6 dětí. To představuje mírný nárůst oproti průměru necelých 10 dětí na pedagoga v sezóně 2020/21, ale naopak pokles oproti 11,3 dětem v roce 2019/19 a 12,1 dětem v roce 2014/15.

Tab. 11 Počet pracovníků v MŠ pro rok 2024/2025



**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Škola	Počet ped. Pracovníků	Přepočtený počet ped. Pracovníků	Počet dětí na 1 přepočteného ped. Pracovníka	Počet asistentů pedagoga	Počet asistentů pedagoga
					přepočtení na úplně zaměstnané
Bartošovice v Orl. h.	2	1,8	8,3	0	0
Bílý Újezd	2	2	12,5	0	0
Černíkovice	4	4	10,3	1	0,5
Javornice	4	4	11,3	1	1
Kvasiny	4	4	8,3	1	1
Lhoty u Potštejna	2	2	11,5	0	0
Liberk	2	2	11,5	0	0
Lično	2	2	10,0	1	0,75
Lukavice	2	2	11,5	1	0,5
Orlické Záhoří	2	1,5	11,3	0	0
Pěčín	2	1,6	13,1	0	0
Potštejn	4	4	9,5	1	1
Rokytnice v Orl. h.	6	5,9	8,1	0	0
Rybná nad Zdobnicí	2	1,9	6,3	0	0
Rychnov n. K., Sluníčko	4	4	10,8	0	0
Rychnov n. K., Čtyřlístek	8	8	10,3	2	2
Rychnov n. K., Klíček	9	8,5	9,4	0	0
Rychnov n. K., Kytíčka	4	4	10,3	1	0,64
Rychnov n. K., Roveň	2	2	9,5	1	0,75
Rychnov n. K., Láň	8	8	10,1	3	3
Skuhrov nad Bělou	6	6	10,0	0	0
Slatina nad Zdobnicí	4	3,5	8,9	1	1
Solnice	12	12	9,1	2	1,33
Synkov-Slemeno	2	2	10,0	0	0
Vamberk	15	14,4	10,6	5	3,78
Voděradý	3	2,2	10,5	0	0
Záměl	2	2	12,5	1	0,75
Celkem	119	115,3	10,6	22	18

Pramen: ORP, vlastní šetření.

V daném území působí celkem 22 asistentů pedagoga, z nichž 18 je přepočteno na plné úvazky. Oproti roku 2020/21, kdy působilo 7 asistentů pedagoga ve 3 MŠ (5 v MŠ Láň, po jednom v MŠ Solnice a MŠ Čtyřlístek v Rychnově n. K.), je pro rok



**Spolufinancováno
Evropskou unií**

2024/2025 jejich počet výrazně vyšší a jsou rozšířeni do více škol. Nejvyšší počet asistentů pedagoga je nyní v MŠ Vamberk (5 asistentů, přepočteno 3,78) a v MŠ Rychnov n. K., Láň (3 asistenti, přepočteno 3).

Největší počet přepočtených pedagogických pracovníků pro rok 2024/2025 je v MŠ Vamberk (14,4) a v MŠ Solnice (12). V MŠ Rychnov n. K., Klíček je pak 8,5 přepočtených pedagogických pracovníků a v MŠ Rychnov n. K., Láň 8. Toto rozložení se mírně liší od roku 2018/19, kdy nejvíce přepočtených pedagogických pracovníků bylo v MŠ Láň (16), v Solnici (12,6) a ve Vamberku (11,8 pracovníků). MŠ Vamberk a Solnice jsou stále největší MŠ, zatímco u MŠ Láň byl dříve vyšší počet způsoben větším počtem asistentů pedagoga v souvislosti s existencí speciální třídy.

Naopak ve 4 menších MŠ (Orlické Záhoří, Pěčín, Bartošovice v Orl. h. a Rybná nad Zdobnicí) nejsou ani dva přepočtení pedagogičtí pracovníci. V roce 2018/19 se tento stav týkal šesti menších MŠ. Nejvíce dětí na starosti jednoho pedagogického pracovníka v průměru se pro rok 2024/2025 nachází v MŠ Bílý Újezd (12,5) a Záměl (12,5). V roce 2020/21 to bylo v Bílém Újezdě (14), v Ličně (13,5), v Solnici a Lhotách u Potštejna (12). Srovnáme-li s obdobím 2018/19, nejvíce dětí na jednoho pedagoga měli v MŠ Synkov-Slemeno (14,1), Rokytnice v Orl. h. (13,7), Čtyřlístek – RK (13,5) a Skuhrov n. B. (13,2).

Dle dostupných informací má naprostá většina MŠ všechny pedagogické pracovníky s odpovídající kvalifikací.

2.1.4.3.5 Součástí MŠ – jídelny, hřiště apod.

Vlastní školní jídelnu má devět mateřských škol v území (Liberk, Rokytnice v Orlických horách, Solnice, Vamberk a Rychnovské MŠ – Sluníčko, Čtyřlístek, Klíček, Kytíčka a Láň). Další šest MŠ má svoji výdejnu (Bartošovice v Orl. h., Potštejn, Skuhrov n. B., Slatina nad Zdobnicí, Synkov-Slemeno, a Voděradý). Ostatní MŠ v regionu mají jídelnu, která je součástí společného zařízení Základní škola a Mateřská škola.

Všechny MŠ v území mají k dispozici vlastní zahradu nebo jiný prostor, kde mohou děti trávit venku část pobytu ve škole. Rovněž zde mohou pro děti uplatňovat environmentální výchovu. Vybavení zahrad většinou odpovídá potřebám MŠ, i když samy školy by rády využily dotace na další vybavenost. MŠ ve Vamberku má k dispozici pro děti vlastní bazén, MŠ Klíček v Rychnově zase saunu.

2.1.4.3.6 Investice v MŠ

Město Vamberk v letech 2020 – 2022 zrekonstruovalo objekt MŠ Vamberk v Jugoslávské ulici (dotace z IROP činila 30 mil. Kč), přičemž zvýšilo kapacitu MŠ o jednu třídu. Obec Kvasiny v roce 2021 dokončila revitalizaci objektu ZŠ a MŠ, díky novým prostorům v novostavbě MŠ mohla být navýšena kapacita MŠ na 50 dětí.

V letech 2014-20 byla v rámci strategie komunitně vedeného místního rozvoje výzvy Sdružení SPLAV z IROP podpořena MŠ ve Skuhrově nad Bělou – projekt Rozšíření kapacity MŠ (dotace 1,1 mil. Kč). Nejčastějšími dotacemi, které MŠ prostřednictvím EU získaly v letech 2010-2015, byly dotace do zateplení budov, resp. modernizací pláště budovy. Tyto dotace využila nadpoloviční většina MŠ. Většina MŠ tak má v současné době zateplení a modernizaci vnějšího pláště vyřešenou. Vybavenost MŠ v regionu je přibližně na průměrné úrovni. Jednotlivé školy využívaly v letech 2010-2015 dotace zejména na vybavení kmenových tříd, heren, vybavení výpočetní technikou nebo pořízení nových didaktických pomůcek.

2.1.4.4 Základní školy

2.1.4.4.1 Vývoj počtu ZŠ

V území MAP Rychnovsko se nachází 26 základních škol, z toho jsou dvě školy speciální. Z 24 běžných základních škol je 12 úplných, tj. poskytují vzdělání od 1. do 9. ročníku, 12 škol poskytuje vzdělání na 1. stupni, z toho 11 škol v 1.- 5. ročníku a jedna škola (v Pěčíně) v 1.- 4. ročníku.



Zřizovatelem 22 základních škol je obec, kraj zřizuje Základní školu a Praktickou školu, Rychnov nad Kněžnou, Kolowratská 485, u tří základních škol (z toho jedné speciální) je zřizovatelem soukromý subjekt (novou školou v území je od září 2023 ZŠ Spirála).

Tab. 12 Vývoj počtu základních škol v území dle charakteru a úplnosti

Rok	Počet základních škol celkem	Běžné ZŠ	Speciální ZŠ	Úplné ZŠ	Neúplné ZŠ 1-5 ročník	Neúplné ZŠ 1-4 ročník
2010/2011	25	24	1	13	11	1
2011/2012	24	23	1	13	10	1
2012/2013	25	24	1	13	11	1
2013/2014	25	24	1	13	11	1
2014/2015	26	24	2	13	12	1
2015/2016	26	24	2	13	12	1
2016/2017	26	24	2	12	11	1
2017/2018	25	23	2	11	11	1
2018/2019	25	23	2	11	11	1
2019/2020	25	23	2	11	11	1
2020/2021	25	23	2	11	11	1
2021/2022	25	23	2	11	11	1
2022/2023	25	23	2	11	11	1
2023/2024	26	24	2	12	11	1
2024/2025	26	24	2	12	11	1

Pramen ORP, Kraj

Pokles počtu základních škol ve školním roce 2011/2012 byl administrativní a byl způsoben tím, že v uvedeném roce zřizovala ZŠ v Orlickém Záhoří obec Deštné v Orlických horách, která leží ve správním obvodě ORP Dobruška). K posledním založeným školám patří speciální ZŠ Neratov v Bartošovicích v Orlických horách fungující od školního roku 2014/2015 a ZŠ Spirála od září 2023.

Tab. 13 Vývoj počtu základních škol na území MAP dle zřizovatele

Rok	Počet základních škol celkem	Obec	Kraj	Církev	Soukromá ZŠ
2013/2014	25	23	1	0	1
2014/2015	26	23	1	0	2
2015/2016	26	23	1	0	2



**Spolufinancováno
Evropskou unií**

2016/2017	26	23	1	0	2
2017/2018	25	22	1	0	2
2018/2019	25	22	1	0	2
2019/2020	25	22	1	0	2
2020/2021	25	22	1	0	2
2022/2023	25	22	1	0	2
2023/2024	26	22	1	0	3
2024/2025	26	22	1	0	3

Pramen: Projekt ORP, Výkaz o základní škole

Níže jsou uvedeny základní informace o všech základních školách v regionu bez ohledu na jejich charakter. Ve všech obcích se nachází nejvýše jedna základní škola s výjimkou města Rychnov n. K., kde jich je pět včetně jedné praktické základní školy.

Tab. 14 Přehled všech základních škol v regionu

Obec	Název školy	Charakter školy	Zřizovatel
Bartošovice v Orlických horách	Základní škola speciální Neratov	speciální	soukromý subjekt Sdružení Neratov
Bílý Újezd	Základní škola a Mateřská škola, Bílý Újezd, okres Rychnov nad Kněžnou	běžná	obec
Černíkovice	Základní škola a Mateřská škola Černíkovice, okres Rychnov nad Kněžnou	běžná	obec
Javornice	Základní škola a mateřská škola Javornice	běžná	obec
Kvasiny	Základní škola a Mateřská škola Kvasiny, okres Rychnov nad Kněžnou	běžná	obec
Lhoty u Potštejna	Základní škola a Mateřská škola Lhoty u Potštejna	běžná	obec
Lično	Základní škola a Mateřská škola, Lično, okres Rychnov nad Kněžnou	běžná	obec
Lukavice	Základní škola a Mateřská škola Lukavice, okres Rychnov nad Kněžnou	běžná	obec
Orlické Záhoří	Základní škola a Mateřská škola Orlické Záhoří	běžná	obec
Pěčín	Základní škola a mateřská škola Pěčín	běžná	obec
Potštejn	Základní škola a Mateřská škola, Potštejn, okres Rychnov nad Kněžnou	běžná	obec
Rokytnice v Orlických horách	Základní škola Rokytnice v Orlických horách, okres Rychnov nad Kněžnou	běžná	obec
Rybná nad Zdobnicí	Základní škola a mateřská škola Rybná nad Zdobnicí, (okres Rychnov nad Kněžnou)	běžná	obec
Rychnov nad Kněžnou	Základní škola Mozaika, o.p.s. Rychnov nad Kněžnou	běžná	soukromý subjekt Mozaika o.p.s.



Rychnov nad Kněžnou	Základní škola a mateřská škola Rychnov nad Kněžnou, Roveň 60	běžná	obec
Rychnov nad Kněžnou	Základní škola Rychnov nad Kněžnou, Javornická 1596	běžná	obec
Rychnov nad Kněžnou	Základní škola Rychnov nad Kněžnou, Masarykova 563	běžná	obec
Rychnov nad Kněžnou	Základní škola a Praktická škola, Rychnov nad Kněžnou, Kolowratská 485	speciální	kraj
Skuhrov nad Bělou	Základní škola a Mateřská škola Skuhrov nad Bělou	běžná	obec
Slatina nad Zdobnicí	Základní škola a Mateřská škola Slatina nad Zdobnicí	běžná	obec
Solnice	Základní škola Solnice, okres Rychnov nad Kněžnou	běžná	obec
Synkov-Slemeno	Základní škola a Mateřská škola Synkov- Slemeno	běžná	obec
Tutleky	Základní škola Spirála	běžná	soukromý subjekt Pavčina Mošnerová Bednářová
Vamberk	Základní škola Vamberk, okres Rychnov nad Kněžnou	běžná	obec
Voděradý	Základní škola a mateřská škola, Voděradý, okres Rychnov nad Kněžnou	běžná	obec
Záměl	Základní škola a Mateřská škola, Záměl, okres Rychnov nad Kněžnou	běžná	obec

Pramen: Internetové stránky ZŠ, Rejstřík škol a školských zařízení

Základní škola se nachází ve 22 obcích řešeného území. Jedná se o stejné obce jako u mateřských škol, pouze v obci Liberk je jen mateřská škola a nikoliv základní, v Bartošovicích v Orlických horách je jen speciální škola, v Tutlekách jen základní soukromá škola.

2.1.4.2 Vývoj počtu žáků ZŠ

Běžné školy v regionu mají v průměru 143 žáků na školu a 18 žáků na třídu. Speciální školy mají průměrně 84 žáků na školu a 18 žáků na třídu. Celkově je v regionu 26 škol, 191 tříd a 3616 žáků. V běžných školách je 24 škol, 182 tříd a 3448 žáků. Speciální školy v regionu mají 2 školy, 9 tříd a 168 žáků.

Tab. 15 Počet tříd a žáků všech ZŠ 2024/2025

Školní rok	Počet škol	Počet tříd	Počet žáků	Průměr na školu	Průměr na třídu
Celkem	26	191	3616	139	19
Běžné školy	24	182	3448	143	18
Speciální školy	2	9	168	84	18



Spolufinancováno
Evropskou unií

Speciální třídy v běžných školách	0	0	0	0	0
-----------------------------------	---	---	---	---	---

Pramen: Projekt ORP, Výkaz o základní škole, vlastní propočty

Tab. 16 Vývoj počtu tříd a žáků ZŠ zřizovaných obcí (bez škol zřizovaných soukromě a krajem)

Školní rok	Počet škol	Počet tříd	Počet žáků	Průměr na školu	Průměr na třídu
2010/2011	23	153	2 911	126,6	19,0
2011/2012	22	153	2 945	128,0	19,2
2012/2013	23	151	2 911	126,6	19,3
2013/2014	23	152	2 893	125,8	19,0
2014/2015	23	154	2 953	128,4	19,2
2015/2016	23	154	3 025	131,5	19,6
2016/2017	23	151	2937	127,7	19,5
2017/2018	22	153	2959	134,5	19,3
2018/2019	22	158	3012	136,9	19,1
2019/2020	22	161	3014	137,0	18,7
2020/2021	22	162	3 052	138,7	18,8
2021/2022	22	162	3044	138,4	18,8
2022/2023	22	163	3214	146,1	19,7
2023/2024	22	166	3260	148,2	19,6
2024/2025	22	169	3273	148,8	19,4

Pramen: Projekt ORP, Výkaz o základní škole

2.1.4.4.2.1 Obsazenost ZŠ

V historickém kontextu byly největší školy v regionu, co se týče počtu žáků, soustředěny v Rychnově nad Kněžnou. V roce 2020/21 navštěvovalo Základní školu Javornická 585 žáků (oproti 555 v roce 2019/20), čímž se stala největší školou v regionu. ZŠ Masarykovu v témže roce navštěvovalo 563 žáků (o rok dříve 586). Následovaly ZŠ Vamberk s 334 žáky (327 v předchozím roce) a Solnice s 287 žáky (294 v předchozím roce). Nejmenší žáků, konkrétně 12 (oproti 10 v roce 2019/20), navštěvovalo školu v Orlickém Záhoří. Dříve měla ZŠ Javornická také největší průměrný počet žáků v jedné třídě (23,4), následovaná ZŠ Skuhrov nad Bělou (23,11 žáků). Další v pořadí byly ZŠ Masarykova, ZŠ Rokytnice v Orlických horách a ZŠ Vamberk. Ostatní školy měly průměrně méně než 20 žáků na třídu, což odpovídá celorepublikovému průměru 19,6. Nejnižší počty žáků ve třídě měly školy v Orlickém Záhoří s průměrem šesti žáků a Synkově-Slemenu s průměrným počtem devíti a půl žáka v jedné třídě.

Tab. 17 Počet tříd, žáků a kapacita ZŠ 2024/2025 zřizovaných obcí (bez škol zřizovaných soukromě a krajem)

Škola	Počet tříd	Počet žáků	Průměr na třídu	Kapacita školy	Naplněnost školy %
-------	------------	------------	-----------------	----------------	--------------------



**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Bílý Újezd	3	38	12,7	40	0,95
Černíkovice	4	64	16,0	80	0,80
Javornice	9	175	19,4	270	0,65
Kvasiny	4	53	13,3	100	0,53
Lhoty u Potštejna	8	97	12,1	130	0,75
Lično	3	27	9,0	50	0,54
Lukavice	2	18	9,0	42	0,43
Orlické Záhoří	1	8	8,0	15	0,53
Pěčín	1	15	15,0	30	0,50
Potštejn	4	48	12,0	75	0,64
Rokytnice v Orl. h.	11	217	19,7	400	0,54
Rybná nad Zdobnicí	2	17	8,5	32	0,53
Rychnov n. K, Javornická	27	679	25,1	720	0,94
Rychnov n. K., Roveň	2	28	14,0	54	0,52
Rychnov n. K., Masarykova	23	513	22,3	772	0,66
Skuhrov nad Bělou	10	225	22,5	280	0,80
Slatina nad Zdobnicí	9	143	15,9	180	0,79
Solnice	17	372	21,9	380	0,98
Synkov-Slemeno	2	18	9,0	23	0,78
Vamberk	15	325	21,7	475	0,68
Voděradý	10	153	15,3	212	0,72
Záměl	2	40	20,0	41	0,98
Celkem	169	3273	15,6	4401	

Pro školní rok 2024/2025 je ve všech školách celkem 169 tříd s 3273 žáky. Průměrný počet žáků na třídu činí 15,6 a celková kapacita škol dosahuje 4401 žáků. V tomto období vykazují školy Solnice a Záměl vysokou míru naplněnosti (obě 98 %), stejně jako Rychnov nad Kněžnou, Javornická, s 94 %. Naopak Lukavice (43 %), Pěčín (50 %) a Orlické Záhoří (53 %) mají výrazně nižší naplněnost, což značí nevyužitou kapacitu. Velikost škol se značně liší; například Orlické Záhoří má jednu třídu a 8 žáků, zatímco Rychnov nad Kněžnou, Javornická, má 27 tříd a 679 žáků. Průměrný počet žáků na třídu se pohybuje od 8,0 v Orlickém Záhoří do 25,1 v Rychnově nad Kněžnou, Javornické.



2.1.4.4.3 Vývoj počtu pracovníků v ZŠ

Celkově v těchto školách pracuje 318 pedagogických pracovníků, což po přepočtu představuje 246 plných úvazků. Dále je zaměstnáno 91 asistentů pedagoga, což odpovídá 59,42 přepočteným úvazkům, a 89 odborných pracovníků.

Tab. 18 Počet pracovníků v ZŠ ve školním roce 2024/2025 zřizovaných obcí (bez škol zřizovaných soukromě a krajem)

Škola	Počet pedagogických pracovníků ZŠ	Přepočtený počet pedagogických pracovníků	Počet žáků na 1 přepočteného ped. pracovníka	Počet asistentů ped.	Počet asistentů ped.	Počty odb. pracovníků, výkaz R 13-01
					Přepočtení na plně zaměstnané	Fyzické osoby
Bílý Újezd	4	3,5	10,9	1	0,5	2
Černíkovice	6	6	10,7	4	2,64	3
Javornice	21	13,6	12,9	5	3,65	4
Kvasiny	5	4,5	11,8	0	0	2
Lhoty u Potštejna	10	9,2	10,5	3	2,25	7
Lično	4	3,4	7,9	1	0,75	2
Lukavice	4	2,6	6,9	0	0	0
Orlické Záhory	3	1,8	4,4	0	0	3
Pěčín	3	1,4	10,7	0	0	0
Potštejn	5	4,6	10,4	1	0,5	6
Rokytnice v Orl. h.	27	17,1	12,7	8	4,89	2
Rybná nad Zdobnicí	4	3,3	5,2	2	1,64	1
Rychnov n. K., Javornická	51	42,8	15,9	18	11,71	10
Rychnov n. K., Roveň	3	2,7	10,4	1	0,5	1
Rychnov n. K., Masarykova	35	34,1	15,0	16	12,3	5
Skuhrov nad Bělou	15	14,8	15,2	4	3,25	4
Slatina nad Zdobnicí	19	12,5	11,4	6	3,67	5
Solnice	36	24,8	15,0	6	2,9	10
Synkov-Slemeno	3	2,5	7,2	2	1,5	0
Vamberk	31	21,8	14,9	5	2,02	5
Voděradý	26	16	9,6	5	2,75	9
Záměl	3	3	13,3	3	2	3
Celkem	318	246		91	59,42	89

Pramen: ORP, Královéhradecký kraj a vlastní šetření

Mezi největší školy dle počtu pedagogických pracovníků v roce 2024/2025 patří Rychnov nad Kněžnou, Javornická, s 51 fyzickými pedagogickými pracovníky (42,8 přepočtených), dále Solnice s 36 (24,8 přepočtených) a Rychnov nad Kněžnou, Masarykova, s 35 (34,1 přepočtených). Z hlediska počtu žáků na jednoho přepočteného pedagogického pracovníka se řadí Rychnov nad Kněžnou, Javornická (15,9), Rychnov nad Kněžnou, Masarykova (15,0) a Solnice (15,0). Nejnižší počet žáků na přepočteného pedagoga v roce 2024/2025 má Orlické Záhory (4,4), Lukavice (6,9) a Rybná nad Zdobnicí (5,2).

2.1.4.4.4 Docházka do škol a informace týkající se dokončení základního vzdělání**2.1.4.4.4.1 Odklady dětí do škol**

Jednou z charakteristik současného školství je trend odkládání nástupu do povinné školní docházky. I nadále většina dětí, která dosáhne do 31. srpna 6 let, nastoupí 1. září do 1. třídy základní školy. Část dětí má však z nejrůznějších důvodů odklad školní docházky.

Tab. 19 Počet žáků v 1. třídě v území MAP

Školní rok	Celkem	v tom s odkladem školní docházky	% odkladu školní docházky
2014/2015	424	62	14,6
2018/2019	459	63	13,7
2019/2020	368	67	18,2
2020/2021	366	71	19,4
2021/2022	320	84	26,3
2022/2023	383	76	19,8
2023/2024	410	80	19,5
2024/2025	384	71	18,5

Pramen: ORP

V území MAP nenastoupilo ve školním roce 2024/2025 do 1. třídy celkem 71 dětí s odkladem školní docházky, což je stejný počet jako v roce 2020/21, kdy jich bylo také 71. Celkový počet žáků v 1. třídě pro rok 2024/2025 činil 384, přičemž podíl dětí s odkladem dosáhl 18,5 %. V předchozím školním roce 2023/2024 bylo odkladů 80, což představovalo 19,5 % z celkových 410 žáků v 1. třídě. V porovnání s celostátními údaji z roku 2020/21, kde podíl činil 17,4 %, je podíl v regionu MAP Rychnovsko stále nadprůměrný. Trend odkladu povinné školní docházky začal narůstat již počátkem 90. let a od té doby s několika výjimkami stále roste. Cílem státní politiky je tento podíl snižovat, přičemž optimální procento dětí s odkladem školní docházky je podle odborníků přibližně 2 %. V souvislosti s tím se do budoucích let očekává výrazné zpřísnění podmínek pro udělování odkladů. Ani zavedení povinného posledního ročníku předškolního vzdělávání od září 2017 nemělo vliv na snížení počtu odkladů.

2.1.4.4.4.2 Vývoj počtu absolventů, kteří úspěšně dokončili ZŠ

Předložené tabulky se týkají žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku (PŠD) v základních školách v regionu Rychnovska, s daty rozdělenými podle zřizovatele školy (kraj, obec, soukromá) a školních roků, s důrazem na data pro rok 2024/2025.

V roce 2024 ukončilo PŠD 339 žáků ze škol zřizovaných obcemi. Celkový počet žáků, kteří ukončili PŠD v ORP Rychnov nad Kněžnou, dosáhl vrcholu v roce 2020 s 336 žáky, ale pro roky 2021-2024 nejsou souhrnná data za ORP pro nás k dispozici. Počet žáků ukončujících PŠD ve školách zřizovaných obcemi vykazuje v průběhu let fluktuaci, nicméně v roce 2024 dosáhl nejvyššího počtu s 339 žáky od roku 2016.

V roce 2024 ukončilo PŠD v nižším než 9. ročníku 12 žáků ze škol zřizovaných obcemi. Nejvyšší počet takovýchto případů ve školách zřizovaných obcemi byl zaznamenán v roce 2019 s 16 žáky.

Celkem 339 žáků ukončilo PŠD ve školním roce 2024/2025. Z tohoto počtu ukončili PŠD ve 7. ročníku 2 žáci, v 8. ročníku 10 žáků a v 9. ročníku 327 žáků. Žádný žák neukončil PŠD v 10. ročníku ani nebyl nezařazen. Z celkového počtu 339 žáků jich 22 přešlo na střední školy. Konkrétně z 5. ročníku přešlo na střední školu 22 žáků a ze 7. ročníku žádný.

Z dat je patrné, že drtivá většina žáků ukončuje povinnou školní docházku v 9. ročníku. Počet žáků, kteří ukončují PŠD, se v průběhu let mírně zvyšuje, přičemž nejnovější data pro rok 2024 ukazují nejvyšší počet od roku 2016. Je zřejmé, že základní školy zřizované obcemi hrají dominantní roli v poskytování povinné školní docházky v regionu. Informace o počtu žáků, kteří odešli ze ZŠ ve školním roce 2024/2025, a konkrétní údaje o ročnících, ve kterých žáci PŠD ukončili a přešli na střední školy, jsou důležité pro sledování vzdělávacího toku v regionu.

Tab. 20 Počet žáků, kteří v předchozím šk. roce ukončili povinnou školní docházku

Zřizovatel	Součet žáků, kteří ukončili PŠD								
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
kraj	13	11	13	-	-	-	-	-	-
obec	265	289	291	291	305	295	331	330	339
soukromá	10	8	12	-	-	-	-	-	-
ORP celkem	288	308	316	-	336	-	-	-	-

Zřizovatel	Z toho v nižším než 9. ročníku								
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kraj	1	0	3	-	-	-	-	-	-
Obec	7	11	6	16	14	10	13	13	12
Soukromá	2	0	0	-	-	-	-	-	-
ORP celkem	10	11	9	-	-	-	-	-	-

Pramen: ORP

Tab. 21 Počet žáků, kteří odešli ze ZŠ ve školním roce 2024//2025

Žáci, kteří ukončili PŠD	z toho					Žáci, kteří přešli do stř. škol	z toho	
	v 7.roč.	v 8.roč.	v 9.roč.	v 10.roč	nezařazení		z 5. roč.	z 7. roč.
339	2	10	327	-	0	22	22	0

Pramen: Královéhradecký kraj



**Spolufinancováno
Evropskou unií**

2.1.4.4.3 Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami a žáci se zdravotním postižením

Ve školním roce 2024/2025 navštěvovalo základní školy v regionu 386 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP). Tento počet kolísal v posledních letech, z 490 žáků se SVP v roce 2019/2020 klesl na 356 v roce 2021/2022, a poté mírně vzrostl na 400 v roce 2023/2024, aby se následně snížil na současných 386 žáků.

V kontextu dřívějších let, ve školním roce 2020/2021, navštěvovalo základní školy 447 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (z celkového počtu 3267), z toho 91 žáků se vzdělávalo ve speciálních třídách. V ZŠ a PrŠ, Rychnov nad Kněžnou, Kolowratská, bylo v 11 speciálních třídách 74 žáků, zatímco 17 žáků s těžšími postiženími navštěvovalo 4 speciální třídy v Základní škole speciální Neratov. Do běžných tříd chodilo 356 žáků s SVP. Mimořádně nadané dítě bylo v území evidováno jedno (ZŠ Mozaika).

V posledních letech také narůstal počet dětí s logopedickými vadami. Ve školním roce 2020/2021 byla v Rychnově nad Kněžnou otevřena logopedická třída spadající pod Vyšší odbornou školu, Střední školu, Základní školu a Mateřskou školu, Hradec Králové, Štefánikova 549, kterou navštěvovalo 10 prvňáků. Většina žáků se SVP v té době měla tzv. závažné vývojové poruchy učení (50 %), mentální postižení bylo diagnostikováno u necelých 15 % žáků a závažné vady řeči u 11 % žáků.

Tab. 22 Podíl žáků s SVP v území MAP

Školní rok	Žáci se SVP celkem
2019/2020	490
2020/2021	447
2021/2022	356
2022/2023	365
2023/2024	400
2024/2025	386

Pramen: ORP a Královéhradecký kraj

Tab. 23 Žáci se SVP v území MAP

Žáci s SVP ve školním roce 2024/25		Počet žáků v běžných třídách celkem
S mentálním postižením		4
z toho	se středně těžkým	0
	s těžkým	0
	s hlubokým	



Se sluchovým postižením		2
z toho s těžkým		0
Se zrakovým postižením		1
z toho s těžkým		0
Se závažnými vadami řeči		112
z toho s těžkými		5
S tělesným postižením		5
z toho s těžkým		0
S více vadami		3
z toho hluchoslepí		0
Se závažnými vývoj. poruchami učení		208
Se závažnými vývoj. poruchami chování		37
S poruchami autistického spektra		11
Celkem		383

Pramen: Královéhradecký kraj

Většina základních škol v území není zcela bezbariérová. Z mateřských škol je plně bezbariérová MŠ Láň v Rychnově n. K. V některých školách (např. ZŠ Javornická v Rychnově n. K. - nová budova, ZŠ Rokytnice v Orl. h.) jsou bezbariérové třídy, takže je možné, aby je navštěvovali žáci se zdravotním postižením.

2.1.4.4.5 **Součástí ZŠ - jídelny, družiny, kluby apod.**

2.1.4.4.5.1 **Jídelny**

Celkový počet jídelen sloužících základním i mateřským školám se v posledních letech neměnil. Ve školním roce 2024/25 bylo v řešeném území celkem 30 jídelen, což je stejný počet jako ve školním roce 2020/21, kdy z toho 27 jídelen spadalo přímo pod základní či mateřskou školu (9 z nich patřilo k MŠ, 16 pod společné zařízení ZŠ a MŠ a dvě pod samostatnou ZŠ: Rokytnice a Solnice).

V Rychnově fungovala Školní jídelna RK, do jejichž dvou provozoven chodili žáci a studenti ze ZŠ Masarykova, ZŠ Mozaika, ZŠ a Praktická škola, ZŠ Javornická a Gymnázia F. M. Pelcla. Jednu jídelnu provozovala soukromá organizace (Školní jídelna Sodexo ve Vamberku).

V území bylo k září 2023 9 výdejů (včetně MŠ Velrybka). Dle tabulky se počet výdejů stabilizoval na 5 od školního roku 2021/22 až do 2024/25.

Celkový počet strávníků ve školním roce 2024/25 činil 4 657. Kapacita školních jídelen v tomto období byla 6 972. Počet pracovníků školních jídelen se ve školním roce 2024/25 pohyboval okolo 133.



**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Tab. 24 Vývoj počtu jídelen (ZŠ i MŠ)

Položka	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Počet jídelen	30	30	30	30	30	30	30	30	30
Počet výdejen	8	8	8	8	8	5	5	5	5
Počet strážníků	4 830	4 747	4 746	4 882	4 784	4 510	4 690	4 658	4 657
Kapacita šk. jídelen	7 213	7 213	7 213	7 263	7 278	6 854	6 854	6 972	6 972
Počet pracovníků šk. jídelen	134	136	132	134	135	131	133	132	133

Pramen: Královéhradecký kraj

Tab. 25 Počty strážníků školních jídelen-výdejen v ORP (zřizovatel obec) pro rok 2024/2025

Typ školy	Počet strážníků
MŠ	1166
ZŠ 1. stupeň	1783
ZŠ 2.stupeň	1238
Celkem	4187

Pramen: ORP

Největší kapacitu má školní jídelna v Rychnově nad Kněžnou, která je společná pro několik základních i dalších škol ve městě. Její kapacita byla 2 700 strážníků ve dvou budovách a třech jídelnách. Jídelna ve Vamberku měla kapacitu 800 strážníků. Z jídelen, které byly přímo při základních školách, má největší kapacitu školní jídelna v Rokytnici v Orlických horách (600 strážníků), následovaná školní jídelnou v Solnici (450 strážníků).

Jediné dvě obce v území, v nichž nejsou k dispozici školákům samostatné školní jídelny, jsou v Synkově-Slemeni a v Bartošovicích v Orl. h. Obědy jsou jim dováženy z jídelen sousedních obcí.

2.1.4.4.5.2 Školní družiny

Školní družiny jsou školská zařízení, která poskytují zájmové vzdělávání žákům z jedné nebo několika základních škol podle vlastního vzdělávacího programu. Každá škola v území MAP provozuje jedno či více oddělení školní družiny. Družina slouží žákům 1. stupně v ranních a odpoledních hodinách, výjimečně je možná i pro žáky 2. stupně (pro dojíždějící).

Ve školním roce 2024/2025 fungovalo v území 45 oddělení školních družin, které navštěvovalo 1017 účastníků. Kapacita školních družin byla v roce 2024/2025 1183 míst. V roce 2019/20 fungovalo v území 46 oddělení družin, které navštěvovalo 1066 žáků, přičemž průměr činil 23,2 žáka v oddělení (např. v roce 2016/17 to bylo 23,8). Na jednoho pedagogického pracovníka připadalo průměrně 18,7 žáka v roce 2019/20 (v roce 2016/17 to bylo 19,9). V roce 2024/2025 působilo ve školních družinách 62 pedagogických pracovníků, z toho 59 vychovatelů.

Školní kluby jsou určeny přednostně žákům druhého stupně základní školy, ale mohou je navštěvovat i žáci prvního stupně. Kluby nemají oddělení, vykazují jen zapsané účastníky. Ve školním roce 2024/2025 do školních klubů chodilo celkem 18 žáků a kapacita školních klubů byla 35 míst. V sezóně 2019/20 do nich chodilo celkem 67 žáků, které vzdělávalo 8 pedagogů.



Tab. 26 Vývoj počtu školních družin a školních klubů

	Položka	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
ŠD	Počet oddělení	44	46	46	46	47	40	41	43	45
	Počet účastníků	1 050	1 073	1 088	1 066	1087	962	1003	1044	1017
	Kapacita ŠD	1 072	1 102	1 127	1 127	1171				1183
	Ped. pracovníků	55	55	53	57	63	52	57	60	62
	Z toho vychovatelé	51	54	53	53	55	52	57	58	59
ŠK	Počet účastníků	78	75	72	67	65	11	21	25	18
	Kapacita ŠK	115	103	103	103	103	-	-	-	35
	Ped. pracovníků	4	6	2	8	8	-	-	-	-
	Z toho vychovatelé	2	5	2	5	8	-	-	-	-

Pramen: Královéhradecký kraj

2.1.4.4.5.3 Sportovní zařízení

Níže uvedená tabulka znázorňuje přehled základních škol a sportovních zařízení, která mohou využívat. Naprostá většina škol má vlastní tělocvičnu a buď vlastní hřiště, nebo mají možnost využití hřiště jiného vlastníka (obec, Sokol, apod.)

Tab. 27 Sportovní zařízení škol

Škola	Tělocvična	Hřiště	Ostatní
Bartošovice v Orlických horách	Ano - vlastní	Ne	
Bílý Újezd	Ano - vlastní	Ano - obec	
Černíkovice	Ano - vlastní	Ano - vlastní	
Javornice	Ano - vlastní	Ano - vlastní	
Kvasiny	Ve výstavbě	Ano - vlastní	
Lhoty u Potštejna	Ano - vlastní	Ano - vlastní	
Lično	Ano - vlastní	Ano - Sokol	
Lukavice	Ano - vlastní	Ano - obec	
Orlické Záhoří	Ano - vlastní	Ano - vlastní	
Pěčín	Ano - obec	Ano - obec	
Potštejn	Ano - Sokol	Ano - Sokol	
Rokytnice v Orlických horách	Ano - vlastní	Ano - vlastní	sauna
Rybná nad Zdobnicí	Ano - obec	Ano - obec	
Rychnov nad Kněžnou, Javornická	Ano - vlastní	Ano - vlastní	
Rychnov n. K., Roveň	Ano - vlastní	Ano - vlastní	
Rychnov n. K., Masarykova	Ano - vlastní	Ano - obec	



**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Rychnov n. K., Mozaika, o.p.s.	Ne, využívají zařízení sousedních škol		
Rychnov n. K., Kolowratská	Ano – vlastní	Ne	
Skuhrov nad Bělou	Ano - vlastní	Ano - vlastní	
Slatina nad Zdobnicí	Ano - vlastní	Ano - vlastní	
Solnice	Ano - vlastní	Ano - vlastní	
Synkov-Slemeno	Ne	Ano - vlastní	
Vamberk	Ano - vlastní	Ano - vlastní	
Voděradý	Ano - vlastní	Ano - obec	sauna, bazén
Záměl	Ano - vlastní	Ano - vlastní	

Pramen: Závěrečné zprávy škol, vlastní šetření

Nově byla vybudována tělocvična v ZŠ a MŠ Kvasiny.

Školy, které nemají k dispozici tělocvičnu: ZŠ Mozaika a Synkov-Slemeno, využívají tělocvičny v nedalekých sousedních školách. Hřiště (vlastní či jiné) mají k dispozici všechny běžné základní školy v území. Další dvě školy mají saunu, jedna i bazén.

2.1.4.4.6 Investice do MŠ, ZŠ a gymnázia

V roce 2021 byla dokončena přestavba školy v Potštejně (IROP), přístavba školy v Kvasínách a výstavba nové školy v Černíkovcích.

V rámci dotační výzvy SPLAV - PRV (Program rozvoje venkova) byly v roce 2020/2021 podpořeny projekty: ZŠ Rokytnice v Orlických horách - školní jídelna (dotace 208 000 Kč), obec Černíkovice - ZŠ Černíkovice – nová budova a vybavení (dotace 637 331 Kč), obec Orlické Záhoří - pořízení vybavení do tamní ZŠ a MŠ (dotace 252 287 Kč).

Dále byla v území MAP vybudována a v srpnu 2020 zkolaudována nová budova Základní školy speciální Neratov v Bartošovicích v Orl. h. pro děti s postižením, která slouží i jako odlehčovací služba. Finančně se na projektu Sdružení Neratov, z.s. v hodnotě 18,5 mil Kč. podílel také Královéhradecký kraj, obce, firmy a soukromí dárci i prostřednictvím veřejné sbírky.

Během let 2016-2020 získaly školy vzdělávající děti do 15 let (MŠ, ZŠ a gymnázium) ve správním obvodu ORP Rychnov n. K. ze strukturálních fondů EU přes 92 mil. Kč. Téměř 2/3 směřovaly do investičních akcí z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) - více než 57 mil. Kč, třetina (téměř 35 mil. Kč) pak šla na neinvestiční „měkké“ aktivity prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (tzv. šablony).

V rámci IROPu byly realizovány projekty s výrazným objemem finančních prostředků. Přes 57 mil. Kč však získalo prostřednictvím 12 projektů pouze 7 obcí z 22, v nichž se nachází škola, a to: Vamberk (35 mil. Kč), Rychnov n. K. (9,5 mil. Kč), Potštejn (6 mil. Kč), Záměl (3,4 mil. Kč), Solnice (1,8 mil. Kč), Synkov – Slemeno a Skuhrov n. B. (po 1 mil. Kč). Z výzev strategie komunitně vedeného místního rozvoje Sdružení SPLAV z.s. bylo administrováno 9 projektů v dotační výši 13 mil. Kč, dále ve výzvě MMR získaly 3 subjekty přes 44 mil. Kč. Z hlediska obcí získal nejvíce finančních prostředků Vamberk, a to zejména díky finančně náročnému projektu na rozšíření a rekonstrukci MŠ za cca 30 mil. Kč.

Proti tomu v OP VVV dotační podporu využila většina obcí Rychnovska a dotační prostředky pak víceméně odpovídaly počtu škol a dětí/žáků docházejících do škol v daných obcích.

Během let 2021 až srpen 2025 bylo v SO ORP Rychnov nad Kněžnou podpořeno šest projektů v oblasti vzdělávání z prostředků IROP. Tyto dotace směřovaly především na zlepšení výukových prostor a modernizaci vybavení. Mezi podpořenými žadateli jsou základní školy v Rychnově nad Kněžnou (Masarykova a Javornická), města Solnice a Rokytnice v Orlických horách, a obce Kvasiny a Bílý Újezd. Projekty zahrnovaly výstavbu venkovních učeben, rekonstrukce skleníků, vytváření

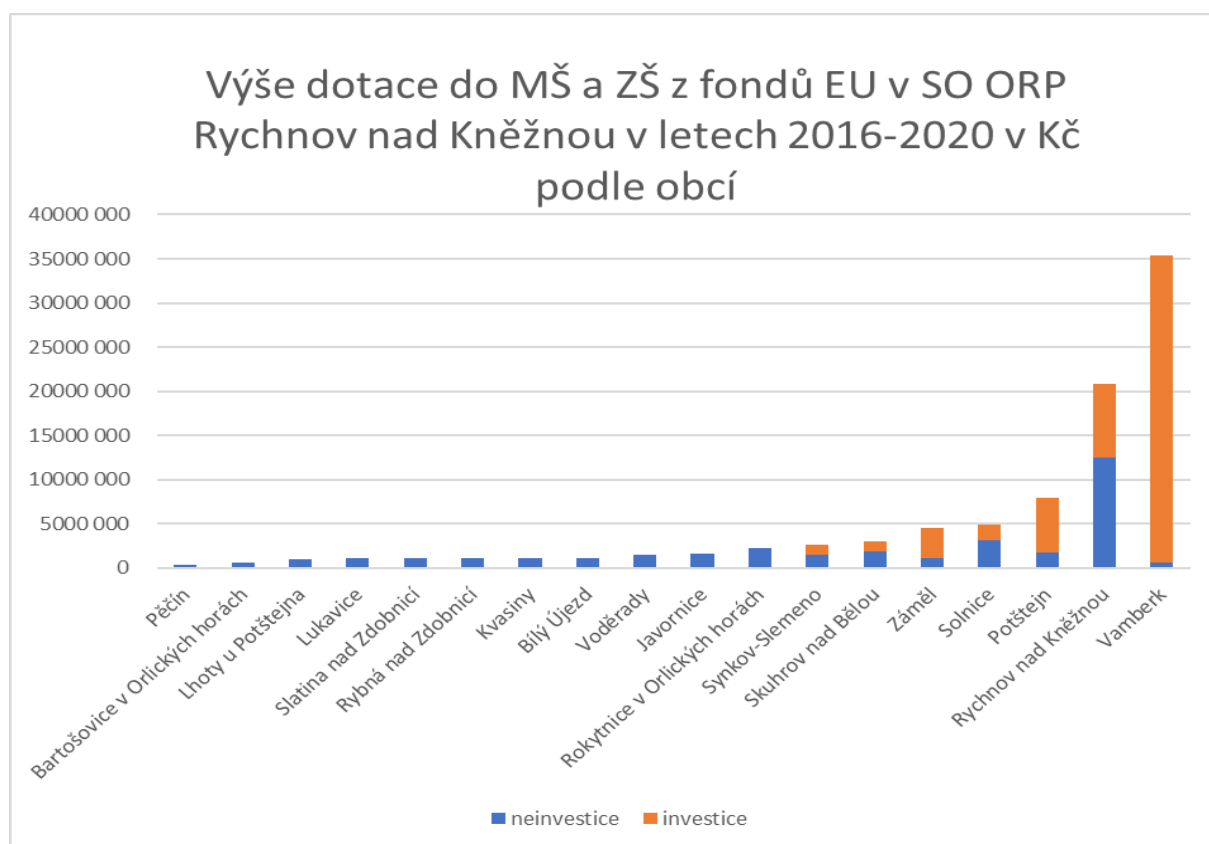


Spolufinancováno
Evropskou unií



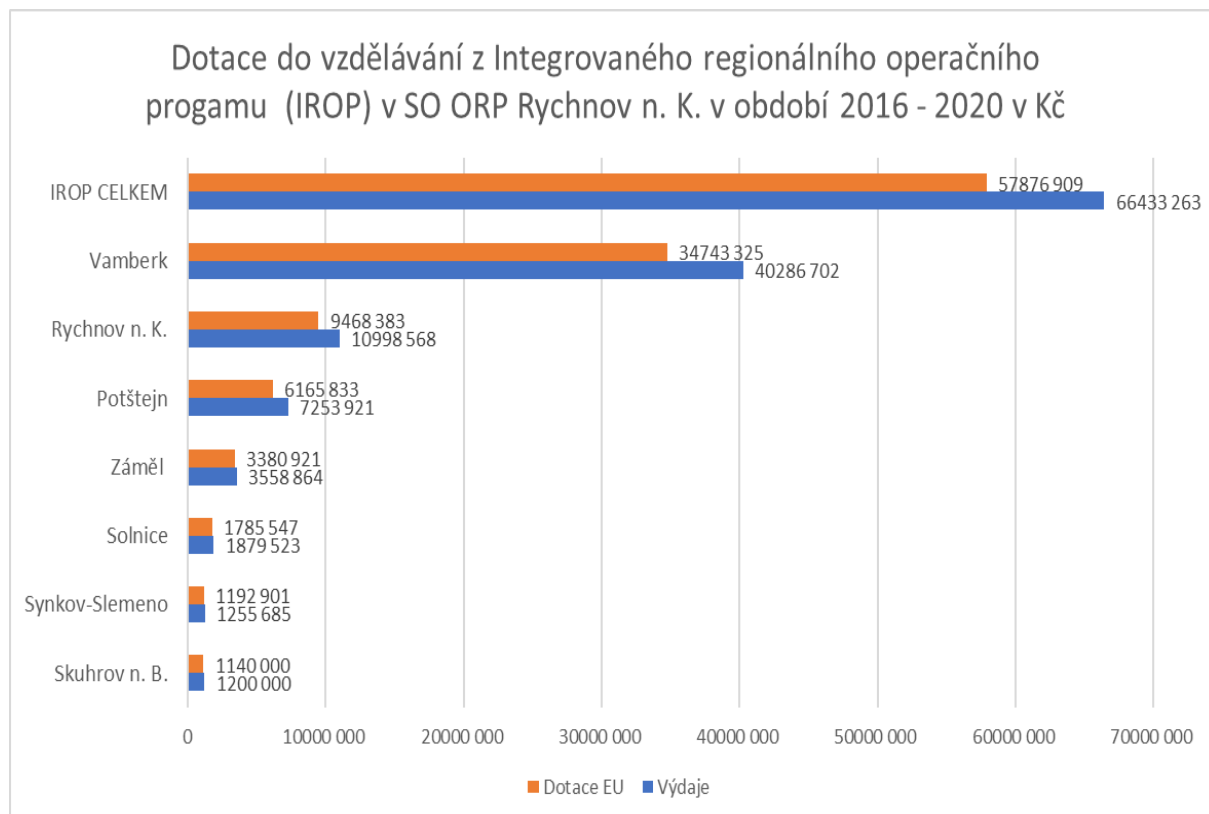
odborných učeben a školních družin, a modernizaci vnitřní konektivity škol. Celkové výdaje na tyto projekty přesáhly 6 milionů Kč. Z toho více než 5,7 milionu Kč bylo pokryto dotacemi z Evropské unie. Tyto investice pomáhají zkvalitňovat vzdělávací prostředí pro žáky v regionu.

Tab. 28 Graf - Výše dotace do MŠ, ZŠ a gymnázia z fondů EU v letech 2016 – 2020 podle obcí



Pramen: MSSF – monitorovací systém strukturálních fondů

Tab. 29 Graf - Dotace do vzdělávání z Integrovaného operačního programu (IROP) v SO ORP Rychnov n. K. v letech 2016-2020 dle jejich výše v Kč



Pramen: MSSF – monitorovací systém strukturálních fondů

Tab. 30 Dotace do vzdělávání z IROP v SO ORP Rychnov n. K. v letech 2016-2020 dle jednotlivých projektů

Výzva	Žadatel	Projekt	Výdaje (Kč)	Dotace EU (Kč)
SPLAV-IROP	ZŠ Solnice	Modernizace vybavení učebny informatiky pro zkvalitnění výuky	833 002	791 352
SPLAV-IROP	ZŠ Solnice	Podpora řemesel na ZŠ Solnice a vybavení učebny fyziky	1 046 521	994 195
SPLAV-IROP	Obec Záměl	Multimediální učebna pro výuku jazyků pro ZŠ a MŠ Záměl	1 191 000	1 131 450
SPLAV-IROP	Gymnázium F. M. Pelcla	Biologie dětem	1 196 000	1 136 200
SPLAV-IROP	Obec Skuhrov n. B.	Rozšíření kapacity MŠ ve Skuhrově nad Bělou.	1 200 000	1 140 000
SPLAV-IROP	Obec Synkov-Slemeno	Výstavba přístupových ploch u školy Synkov - Slemeno	1 255 685	1 192 901
SPLAV-IROP	Obec Záměl	Zkvalitnění výuky Základní školy v obci Záměl - vytvoření odborné učebny praktické gramotnosti a stavební úpravy bezbariérovosti	2 367 864	2 249 471
SPLAV-IROP	Město Vamberk	Rekonstrukce objektu školních dílen ZŠ Vamberk včetně zajištění bezbariérovosti	2 496 583	2 371 754
SPLAV-IROP	Město Vamberk	Modernizace učebny chemie včetně zajištění bezbariérovosti ZŠ Vamberk	2 499 705	2 374 720

IROP	Obec Potštejn	Vybudování odborných učeben, vyřešení bezbariérovosti ZŠ Potštejn	7 253 921	6 165 833
IROP	ZŠ Javornická, Rychnov n.K.	Cesta za poznáním - zkvalitnění zázemí pro výuku klíčových kompetencí v ZŠ Javornická v Rychnově n. K.	9 802 568	8 332 183
IROP	Město Vamberk	Zvýšení kapacity předškolního vzdělávání ve městě Vamberk	35 290 413	29 996 851
CELKEM			66 433 263	57 876 909

Pramen: MSSF – monitorovací systém strukturálních fondů

V letech 2010 – 2015 využila dotaci na novou školu jen jedna základní škola a to ZŠ a MŠ Pěčín (přístavba ke stávající ZŠ). Nejvíce základních škol (přibližně třetina z celkového počtu ZŠ v území) využívalo dotace na zateplení budov a opravy vnějšího pláště, žádané byly stavební úpravy a vybavení na podporu podnětného venkovního prostředí školy (hřiště, zahrady, učebny v přírodě apod.).

Daleko více byly využívány dotace do vybavení základních škol. Přibližně polovina škol tehdy získala dotace na vybavení kmenových tříd (Černíkovice, Javornice, Kvasiny, Lukavice, Pěčín, Potštejn, Rychnov n. K., Javornická a Masarykova, Rokytice, Slatina, Vamberk a Voděrády) a ještě častěji byly čerpány dotace, které souvisely s informačními technologiemi (vybavení počítačových učeben, software pro ICT techniku, interaktivní tabule, audiovizuální technika). Dotaci alespoň na některé z těchto vybavení využila prakticky každá škola.

2.1.4.4.7 Komunikace škol s rodiči, žáky, veřejností

Velkou změnu v komunikaci s žáky a rodiči přinesly události spojené s koronavirem. Vyhlášení nouzového stavu kvůli pandemií COVID -19 v březnu 2020 a v říjnu 2020 přineslo do škol distanční formu vzdělávání. Po počátečním období tápání, kdy se komunikace učitelů s většinou žáků odehrávala nejvíce po e-mailu či po telefonu a hledání vhodných komunikačních platform, se online vzdělávání přesunulo ve většině škol do prostředí sofistikované videokonferenční výuky zajišťované ponejví platformami Microsoft Teams nebo Google Meet. Po návratu žáků do škol, začali učitelé ve výuce daleko více využívat digitální pomůcky a nové formy práce s žáky.

Události spojené s koronavirem měly dle ČŠI pozitivní dopad na zvýšení míry digitalizace vzdělávacího procesu a jeho organizace. Negativně se projevil např. nerovnoměrností dopadů vzdělávání na jednotlivé žáky.

Distanční výuka byla v průběhu šk. roku 2021/22 rozšířena o tzv. hybridní, kdy učitelé v některých dnech vyučovali současně prezenčně ve škole a zároveň online pro žáky v karanténě či izolaci. Tato forma s sebou ovšem přinášela obrovské nároky na pozornost všech zúčastněných.

Odhlédneme-li od koronavirové pandemie, komunikace školy s veřejností, zejména s rodiči dětí a žáků, probíhala nejrůznějšími způsoby. V mateřských školách tradičně převládají osobní setkání dané každodenním kontaktem s rodiči. Schůzky s rodiči probíhají zpravidla jednou ročně.

V základních školách probíhají třídní schůzky většinou 2-4x ročně. Mimoto mají ve většině škol ve vyhrazených dnech učitelé buď pravidelné konzultační hodiny, nebo možnost individuálně si sjednat schůzku, kde rodičům poskytují informace o prospěchu i chování žáků. Je již zcela běžné, že rodiče jsou informováni online: např. prostřednictvím Bakalářů, emailem či telefonicky.

Školy mají vlastní webové stránky, které pravidelně aktualizují a informují veřejnost o dění ve školách. Školy využívají i další možnosti komunikace, ať už místní tisk, zpravodaj města nebo obce, která je zřizovatelem školy, některé ZŠ mají i vlastní vývěsky. Vlastní školní časopis vydává např. ZŠ a MŠ Lukavice (2x ročně).

2.1.4.5 Základní umělecké vzdělávání



**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Základní umělecké vzdělávání patří v České republice podobně jako mateřské nebo základní školství pod formální vzdělávací systém, který vede k dosažení určitého stupně vzdělání doloženého certifikátem, například vysvědčením nebo diplomem.

Na území MAP Rychnovska je zřízena pouze jedna základní umělecká škola (ZUŠ), a to přímo v Rychnově nad Kněžnou. Zřizovatelem školy je obec. Počet žáků v ZUŠ v Rychnově nad Kněžnou v posledních letech kolísá kolem hodnoty 760 žáků. Ve školním roce 2024/2025 navštěvovalo ZUŠ 800 žáků.

V ZUŠ působilo ve školním roce 2024/2025 celkem 30 pedagogických pracovníků, kteří měli 22,2 přepočteného pracovního úvazku. V roce 2020/21 to bylo 28 pedagogických pracovníků s 21,2 přepočteného úvazku. Na jednoho přepočteného pedagogického pracovníka ZUŠ tak připadalo v roce 2020/21 téměř 36 žáků. Kapacita ZUŠ v Rychnově nad Kněžnou je dle aktuálního Rejstříku škol a školských zařízení 800 žáků a je naplněna z více než 95 %.

Ve Vamberku je dále odloučené pracoviště ZUŠ F. I. Tůmy, které má sídlo v Kostelci nad Orlicí ve stejnojmenném správním obvodu ORP. Do pracoviště ve Vamberku docházelo ve školním roce 2020/2021 20 žáků do hudebního oboru a pracovalo zde 5 pedagogů. O rok dříve to bylo 43 žáků (z toho 30 v hudebních oborech a 13 ve výtvarném oboru) a pracovalo zde 8 pedagogů, v roce 2015/2016 to bylo 60 žáků a 7 pedagogů.

Tab. 31 Vývoj počtu ZUŠ v území a jejich charakteristiky^{*)}

Školní rok	Počet ZUŠ	Počet žáků	Počet pracovníků absolutně	Počet pracovníků přepočtený
2014/2015	1	770	26	20,5
2015/2016	1	763	30	21,3
2016/2017	1	763	31 + 3 neped.	20,8 + 2,2 neped.
2017/2018	1	772	30 + 3	20,8 + 2,5
2018/2019	1	764	29 + 3	20,9 + 2,5
2019/2020	1	785	28 + 3	21 + 0,3
2020/2021	1	760	28 + 3	21,2 + 0,4
2021/2022	1	750	30	21,9
2022/2023	1	797	30	22,1
2023/2024	1	800	30	23,1
2024/2025	1	800	30	22,2

^{*)} Do dat není započteno pracoviště ZUŠ Kostelec n. O. ve Vamberku.

Pramen: ORP

Tab. 32 Vývoj počtu žáků ZUŠ podle oborů^{*)}

Školní rok	Počet žáků	Taneční obory	Výtvarné obory	Literárně dramatické obory	Hudební obory
2014/2015	770	122	110	82	456
2015/2016	763	121	108	89	445
2016/2017	763	124	103	89	447
2017/2018	772	140	99	78	455



**Spolufinancováno
Evropskou unií**

2018/2019	764	145	105	73	441
2019/2020	785	154	116	80	435
2020/2021	760	140	120	80	420
2021/2022	750	133	113	79	425
2022/2023	797	157	121	69	450
2023/2024	800	154	119	87	440
2024/2025	800	145	113	93	449

^{*)} Do dat není započteno pracoviště ZUŠ Kostelec n.O. ve Vamberku.

Pramen: ORP

Největší počet žáků dlouhodobě navštěvuje hudební obory. Ve školním roce 2020/21 tyto obory navštěvovalo 420 žáků z celkových 760, což představovalo více než 55 % všech žáků ZUŠ. Ve školním roce 2024/2025 navštěvuje hudební obory 449 žáků z celkových 800. Následoval obor taneční (140 žáků v 2020/21, 145 žáků v 2024/25), výtvarný (120 žáků v 2020/21, 113 žáků v 2024/25) a literárně-dramatický (80 žáků v 2020/21, 93 žáků v 2024/25).

2.1.4.6 Neformální a zájmové vzdělávání

Neformální vzdělávání se uskutečňuje mimo formální vzdělávací systém a nevede k ucelenému školskému vzdělání. Jedná se o organizované výchovně vzdělávací aktivity mimo rámec zavedeného oficiálního školského systému, které zájemcům nabízí záměrný rozvoj životních zkušeností, dovedností a postojů, založených na uceleném systému hodnot. Tyto aktivity bývají zpravidla dobrovolné. Organizátory jsou sdružení dětí a mládeže a další nestátní neziskové organizace (NNO), školská zařízení pro zájmové vzdělávání – především střediska volného času, vzdělávací agentury, kluby, kulturní zařízení a další.

2.1.4.6.1 Střediska volného času

Na území MAP Rychnovsko se nacházejí dvě střediska volného času (SVČ). V Rychnově nad Kněžnou je zřízeno Děčko – Dům dětí a mládeže, ve Vamberku je dům dětí a mládeže součástí ZŠ Vamberk. Celkový počet účastníků od roku 2017/2018 mírně klesá - ve školním roce 2020/2021 dosahoval 1227 účastníků, z toho více než dvě třetiny docházelo do SVČ v Rychnově n. K., necelá třetina pak do Vamberka. Přibližně tři čtvrtiny účastníků byli žáci základních škol, zbylou část doplňovali děti mateřských škol a ostatní účastníci.

Kapacity v zařízeních SVČ nejsou – na rozdíl od formálního vzdělávání - oficiálně stanovovány, nicméně dům dětí a mládeže v Rychnově uvádí „nejvyšší počet klientů zařízení“ ve výši 1 500.

Střediska volného času jsou školskými zařízeními, jejich posláním je motivovat, podporovat a vést děti, žáky, studenty, mládež, ale i dospělé k rozvoji osobnosti, k získávání a rozvoji klíčových a odborných kompetencí, zejména smysluplnému využívání volného času, a to širokou nabídkou činností v bezpečném prostředí, s profesionálním týmem pedagogů. Činnost středisek volného času se uskutečňuje ve více oblastech zájmového vzdělávání nebo se zaměřuje na konkrétní oblast zájmového vzdělávání.

Střediska nabízejí aktivní využití volného času všem věkovým skupinám dětí a mládeže a organizují činnosti i pro dospělé či seniory. Organizují pravidelné zájmové útvary pro stálou skupinu účastníků (tzv. kroužky), podílejí se na organizaci soutěží a přehlídek dětí a žáků, a dále organizují otevřené dlouhodobé i jednorázové aktivity, kurzy a jiné vzdělávací akce, tábory, spontánní aktivity, otevřené kluby, výukové programy pro školy navazující na průřezová témata školních vzdělávacích programů, adaptační programy v rámci prevence sociálně patologických jevů a řadu dalších činností.



Spolufinancováno
Evropskou unií

Věnují se často i komunitnímu plánování, participaci, prevenci, vzdělávání pedagogů atd. Většina středisek volného času se stala přirozeným centrem společenského života v obci. Zapojují se do různých regionálních, krajských, republikových i evropských projektů, organizují výměnné a zahraniční pobyty, a rovněž stáží pracovníků.

Ve školním roce 2014/15 existovalo v České republice 312 středisek volného času. Tato zařízení navštěvovalo 272 744 účastníků, z nichž největší podíl tvořili žáci (74,1 %) a děti (13,5 %). Kontinuálně dochází k nárůstu zájmu, proto ve školním roce 2016/17 existovalo již 321 středisek volného času. Tato zařízení navštěvovalo 296 248 účastníků, z nichž největší podíl tvořili žáci (75,9 %) a děti (13,0 %). Počet účastníků každoročně roste, během pěti sledovaných let se zvýšil o 10,4 %. V roce 2019-2020 se v ČR evidovalo 334 středisek volného času. Tato zařízení navštěvovalo 310 043 účastníků. Nejvyšší podíl měli opět žáci (76,6 %) a děti (13,1 %).

Tab. 33 Vývoj počtu středisek volného času v území a jejich charakteristiky*)

Školní rok	Počet SVC	Počet účastníků	Počet zájmových útvarů (kroužků)	Počet pracovníků absolutně	V tom interní
2014/2015	2	1 780	178	85	6
2015/2016	2	1 743	162	82	6
2016/2017	2	1 705	169	87	7
2017/2018	2	1 833	200	89	7
2018/2019	2	1 783	173	70	6
2019/2020	2	1 582	171	82	5
2020/2021	2	1 227	144	87	6

*) v území rovněž působí volnočasové středisko NELIN při ZŠ Solnice, které však není zařazeno do statistik

Pramen: Královéhradecký kraj

Počet zájmových kroužků závisí na možnostech obou SVC i okamžitém zájmu účastníků a vyvíjí se v souladu s počtem účastníků. V sezóně 2020/2021 v průměru navštěvovalo jeden zájmový útvar 8,5 účastníka (ve 144 kroužcích). Pro srovnání v sezóně 2015/2016 to bylo v průměru 11 účastníků (ve 162 kroužcích).

Většinu zaměstnanců obou SVC tvoří externí zaměstnanci, kteří vedou jednotlivé zájmové útvary (kroužky). Počet interních zaměstnanců je dlouhodobě neměnný (čtyři zaměstnanci v DDM v Rychnově a dva zaměstnanci ve Vamberku).

2.1.4.6.2 Neziskové organizace zabývající se vzděláváním působící v území

Kromě středisek volného času se neformálním a zájmovým vzděláváním v území zabývají také další organizace. Z velké části se jedná o nestátní neziskové organizace působících v nejrůznějších oblastech lidské činnosti a vzdělávání nebo práce s dětmi a mládeží jim slouží jako doprovodná činnost. Kompletní výčet těchto organizací je velmi obtížné zjistit, protože jejich aktivita je různá, navíc neexistuje spolehlivá databáze či seznam těchto organizací.

Organizace a spolky, jejichž doprovodnou činností je i vzdělávání či výchova dětí a mládeže, působí ve většině obcí v území. Jejich počet podle obcí je uveden níže v tabulce.

Tab. 34 Přehled neziskových organizací podle oborů a obcí

Obec	SDH	Další organizace se zaměřením na:				Organizace celkem
		sport	přírodu	kulturu	ostatní	



Spolufinancováno
Evropskou unií

Bartošovice v Orlických horách	1	1	1		1	4
Bílý Újezd	3	2	1			6
Byzhradec	1	2	2		1	6
Černíkovice	2	2	1			5
Jahodov						0
Javornice	2	2	1			5
Kvasiny	1	4	2	1	1	9
Lhoty u Potštejna	1					1
Libel	1	1				2
Liberk	5		1			6
Lično	1	1	3			5
Lukavice	1	1	1			3
Lupenice	1	2	2		1	6
Orlické Záhoří	1		2			3
Osečnice	2	1	1			4
Pěčín	1	2	3		1	7
Potštejn	1	3	3	1	1	9
Rokytnice v Orlických horách	1	3	1	2		7
Rybná	1		1			2
Rychnov nad Kněžnou	6	10	4	2	2	24
Říčky						0
Skuhrov nad Bělou	3	1	1			5
Slatina nad Zdobnicí	1	3	2	1	1	8
Solnice	1	4	1	1	1	8
Synkov-Slemeno			1	1		2
Třebešov	1	2	1	1		5
Tutleky		1	1	1		3
Vamberk	1	5		1		7
Voděradý	5	2	1	1		9
Záměl	1	1	4	1		7
Zdobnice	1					1
Obce celkem	47	55	42	14	10	169

Pramen: vlastní šetření v obcích a jeho aktualizace v r. 2019/2020

Kromě dvou nejmenších obcí v území působily alespoň jedna organizace či spolek v každé obci. Neaktivnější byly sbory dobrovolných hasičů, které vyvíjely svoji činnost ve 28 z 32 obcí Rychnovska (v některých obcích, které mají více částí, působilo i několik jednotek SDH).

Ve třech čtvrtinách obcí provozoval svoji činnost i nějaký sportovní oddíl – nejčastěji se jednalo o TJ Sokol (17 obcí). Z jednotlivých sportů byli neaktivnější fotbalisté (10 obcí) a stolní tenisté (8 obcí), na území však působili i hokejisté, tenisté, šachisté, nohejbalisté, motoristé (vše alespoň ve dvou obcích) a individuálně i představitelé některých dalších sportů.

Nadpoloviční většina obcí měla i nějaký spolek, který se zaměřoval na aktivity související s přírodou. Jednoznačně na prvním místě byli myslivci (23 obcí), v obcích se dále realizovali zahrádkáři (7), včelaři (5), rybáři, chovatelé a kynologové.



**Spolufinancováno
Evropskou unií**

V některých obcích působily i kulturní organizace, nejčastěji se jednalo o divadelní spolky (9 obcí), v několika dalších pak působily hudební skupiny. Další spolky a jiné neziskové organizace byly již v území mnohem méně zastoupeny.

2.1.5 Předpokládaný vývoj počtu dětí do 15 let v řešeném území

Předpokládaný vývoj počtu dětí byl zpracován v roce 2016 za celé území MAP Rychnovska, tj. správní území ORP Rychnov nad Kněžnou a obec Doudleby nad Orlicí. Práh prognózy byl stanoven na počátek roku 2025, aby obsahoval celé časové období realizace MAP s mírným přesahem několika let. Je vyhotoven za dvě věkové kategorie, a to děti mateřských škol a žáci základních škol.

K 1. 1. 2016 se v řešeném území MAP nacházelo 5 523 dětí ve věku 0-14 let, které zde měly trvalé bydliště. Z této věkové skupiny bylo 1125 dětí v dokončeném věku 3-5 let, tj. přibližně počet dětí ve věku, ve kterém obvykle docházejí do mateřských škol a 3 283 dětí v dokončeném věku 6-14 let, tj. přibližně počet žáků ve věku povinné docházky do základních škol.

K 1. 1. 2020 se v řešeném území MAP nacházelo 5 422 dětí ve věku 0-14 let, které zde měly trvalé bydliště. Z této věkové skupiny bylo 1104 dětí v dokončeném věku 3-5 let, tj. přibližně počet dětí ve věku, ve kterém obvykle docházejí do mateřských škol a 3 237 dětí v dokončeném věku 6-14 let, tj. přibližně počet žáků ve věku povinné docházky do základních škol.

K 1. 1. 2025 se v řešeném území MAP nacházelo 5 437 dětí ve věku 0-14 let. Z této věkové skupiny bylo 1 022 dětí v dokončeném věku 3-5 let (331 dětí ve 3 letech, 379 ve 4 letech a 312 v 5 letech), a 3 532 dětí v dokončeném věku 6-14 let.

Z rozdílů tabulek vyplývá poměrně trend mírného poklesu u nejmladších dětí a tak lze potvrdit níže provedené prognózy a postupný pokles. Nevíme však, nakolik bude hrát roli migrace, jednak obyvatel z města na venkov a jednak příliv a natalita rodin zaměstnanců nově rozšířených podniků automobilového průmyslu.

Prognóza v roce 2017:

Jak bylo uvedeno v předchozích kapitolách, ve stejném období, tj. ve školním roce 2015/2016 chodilo do všech MŠ v území 1392 dětí a do ZŠ celkem 3025 žáků. Rozdíl mezi počtem dětí a žáků ve školách a skutečným počtem dětí daného věku je způsoben několika faktory - věk dětí dle docházky do škol není u každého stejný (relativně velká část dětí má odklady školní docházky apod.), ne všechny děti, které zde žijí, docházejí do škol v území, nebo naopak, do školních zařízení v území dojíždějí i žáci mimo území Rychnovska.

Pro prognózu pro zjednodušení předpokládáme, že stejné vlivy budou působit i v následujících letech, proto budou pro každý rok upraveny počty dětí v mateřských školách i žáků v základních školách o koeficienty, které vycházejí pro školní rok 2015/2016 (u MŠ je hodnota koeficientu 1,24, tj. ve skutečnosti dochází do MŠ o cca čtvrtinu více dětí, než kolik jich je ve věku 3-5 let; u ZŠ je pak hodnota koeficientu 0,92).

Prognóza počtu dětí v MŠ do roku 2019 a žáků ZŠ do roku 2022 vychází z počtu již narozených dětí a provádí se pomocí posouvání jednotek věku do dalšího roku. S úmrtností v těchto věkových kategoriích není nutné vůbec uvažovat (z 1000 narozených dětí se věku 15 let dožije v průměru 996 chlapců a 997 dívek). Větší vliv samozřejmě bude mít migrace, nicméně pro území jako celek ji nezahrnujeme do výpočtu (za celý Královéhradecký kraj předpokládá prognóza ČSÚ v příštích letech minimální saldo migrace). Výsledky migrace se projeví spíše lokálně v některých MŠ či ZŠ.

Při prognóze do dalších let po roce 2019, resp. 2022 bylo nutné nejprve odhadnout počty narozených dětí. Ty byly stanoveny na základě vývoje počtu narozených dětí v území v posledních letech, současné věkové struktury a prognózy ČSÚ z roku 2014. Prognóza byla zpracovaná za jednotlivé kraje, v rámci řešeného území je předpokládáno stejné chování jako v celém Královéhradeckém kraji. Počet narozených by se měl do roku 2021 každoročně snižovat přibližně o 1-2 %. Po výpočtu narozených dětí bylo pokračováno stejnou metodou, jaká byla popsána (posouvání věkových skupin).

Počet dětí v mateřských školách bude v souvislosti se zvýšeným počtem narozených dětí v minulých letech ještě přibližně rok velmi mírně narůstat. Maxima by mělo být dosaženo ve školním roce 2017/2018, poté bude pravděpodobně již počet dětí



postupně klesat. K největšímu poklesu by mělo dojít hned v následujícím roce 2018/2019, kdy se předpokládá pokles o 33 žáků, tj. o 2,4 procentního bodu ve srovnání s předchozím rokem. Na prahu prognózy by mělo v území žít dle výpočtu 1053 dětí ve věku 3-5 let (do MŠ by mělo docházet 1 303 dětí), což je o 6,4 % méně ve srovnání s počátkem roku 2016.

Doplnění výsledků z roku 2020: Odhad počtu mladších dětí ve věku 3-5 let, kteří většinou ještě nebyli v době zpracování prognózy narození, se přibližně potvrdil. K 1. 1. 2020 v území žilo 1 104 dětí, přitom odhadováno bylo 1 111 dětí. Proti tomu příliš nevyšly prognózy počtu dětí ve věku 6-14 let – odhadováno bylo 3 351 dětí, skutečný stav k 1. 1. 2020 byl ale jen 3 237 dětí. Původní věková struktura před 4 lety totiž naznačovala mnohem vyšší počty. Ve věku 2-5 let (tj. děti, které se v průběhu 4 let mezitím posunuly do odhadované věkové kategorie) žilo více dětí, než v kategorii dětí 11-14 let, které naopak z odhadované věkové kategorie vypadly. Přitom ale ve skutečnosti počet dětí ve věkové skupině 6-14 let za poslední 4 roky klesl. S největší pravděpodobností tak došlo k relativně významnému vystěhování dětské složky populace z území MAP, které nebylo prognózou podchyceno.

Tab. 35 a Počet dětí ve věku 0-14 let v území MAP (1.1.2016)

věk	počet dětí	věk	počet dětí	věk	počet dětí	věk	počet dětí
0	368	4	372	8	366	12	354
1	378	5	358	9	380	13	346
2	369	6	402	10	324	14	338
3	395	7	385	11	388	0-14	5 523

Pramen: ČSÚ, Krajská pobočka v Hradci Králové

Tab. 35 b Počet dětí ve věku 0-14 let v území MAP (1.1.2020)

věk	počet dětí	věk	počet dětí	věk	počet dětí	věk	počet dětí
0	329	4	347	8	355	12	362
1	373	5	368	9	340	13	363
2	379	6	366	10	392	14	311
3	389	7	379	11	369	0-14	5 422

Pramen: ČSÚ, Veřejná databáze

Tab. 35 c Počet dětí ve věku 0-14 let v území MAP (1.1.2025)

věk	počet dětí	věk	počet dětí	věk	počet dětí	věk	počet dětí
0	271	4	379	8	423	12	416
1	285	5	312	9	371	13	386
2	327	6	391	10	390	14	356
3	331	7	398	11	401	0-14	5437

Pramen: ČSÚ, Veřejná databáze

Tab. 36 Počet osob ve věku 3-14 let

Rok (1.1.)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
3-5 let	1 125	1 136	1 142	1 115	1 111	1 095	1 085	1 074	1 063	1 053
6-14 let	3 283	3 303	3 325	3 370	3 351	3 405	3 393	3 392	3 369	3 325

Pramen: Podklady ČSÚ, vlastní výpočty Sdružení SPLAV, z.s.

Tab. 37 Počet dětí v MŠ a žáků v ZŠ



Spolufinancováno
Evropskou unií

Školní rok	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Děti MŠ	1 392	1 406	1 413	1 380	1 375	1 355	1 343	1 329	1 316	1 303
Žáci ZŠ	3 025	3 043	3 067	3 105	3 088	3 177	3 126	3 126	3 104	3 064

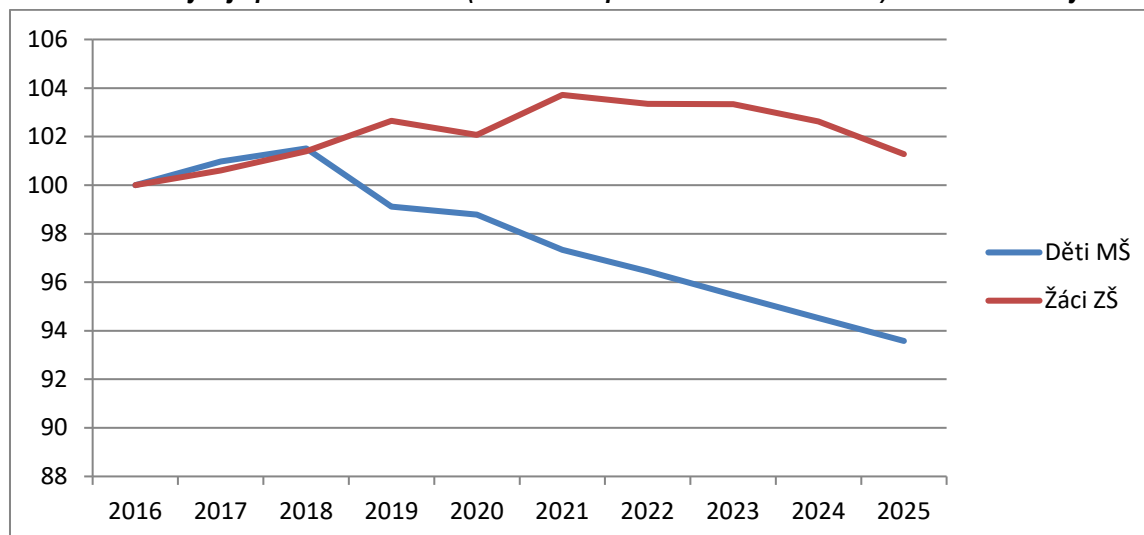
Pramen: Podklady ČSÚ, vlastní výpočty Sdružení SPLAV, z.s.

Tab. 38 Index vývoje počtu dětí 3-14 let

Rok (1.1.)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
3-5 let	100,0	101,0	101,5	99,1	98,8	97,3	96,4	95,5	94,5	93,6
6-14 let	100,0	100,6	101,4	102,7	102,1	103,7	103,4	103,3	102,6	101,3

Pramen: Podklady ČSÚ, vlastní výpočty Sdružení SPLAV, z.s.

Tab. 39 Index vývoje počtu dětí 3-14 let (a zároveň i počtu dětí MŠ a žáků ZŠ) v území MAP Rychnovsko



Pramen: Podklady ČSÚ, vlastní výpočty Sdružení SPLAV, z.s.

Podle dostupných dat se počet žáků v základních školách (věková kategorie 6-14 let) bude v nejbližších letech zvyšovat. Zatímco v roce 2020 bylo v řešeném území 3 237 dětí ve věku 6-14 let, k 1. 1. 2025 se tento počet zvýšil na 3 532 dětí. To naznačuje nárůst oproti prognóze, která předpokládala dosažení maxima v roce 2020/2021 a následný pokles. Naopak, k 1. 1. 2025 je počet dětí v této věkové kategorii vyšší než počátkem roku 2016 (3 283 dětí).

Předpokládaný vývoj však bezesporu nebude rovnoměrný po celém území. Zejména ve školách v okolí průmyslové zóny Solnice-Kvasiny, ale i přímo v Rychnově nad Kněžnou, kde velká část zaměstnanců průmyslové zóny trvale či přechodně bydlí, bude pravděpodobně i nadále docházet k většímu nárůstu počtu dětí a tím i naplněnosti mateřských a základních škol, zatímco v dalších lokalitách bude zájem o školy nižší. Nicméně i přechodně zvýšený zájem o využívání škol a školních zařízení v exponovaných lokalitách by měl poptávku uspokojit a nelze předpokládat výstavbu dalších škol. Na druhé straně by nemělo docházet v příštích letech ani k zásadnímu úbytku počtu dětí, takže nepředpokládáme ani rušení stávajících škol.

2.1.6 Zajištění dopravní dostupnosti škol v území, dojíždka a vyjíždka do škol

Data o vyjíždce a dojíždce (nejen) do škol mimo obec trvalého bydliště se zjišťují vždy při sčítání lidu, domů a bytů 1x za 10 let. Poslední sčítání, z něhož čerpáme data, proběhlo už v březnu 2011. Při tomto sčítání byla mj. zjišťována vyjíždka a dojíždka žáků a studentů do škol (úhrnem) a také zvlášť vyjíždka a dojíždka žáků ve věku do 14 let. Vzhledem k tomu, že na celkové dojíždce a vyjíždce do škol se z významné části podílejí studenti středních a vyšších škol, kteří by celkové výsledky výrazně zkreslovali, uvažujeme pouze vyjíždku a dojíždku žáků ve věku 6-14 let, tj. přibližně žáků základních škol (i když tato věková kategorie zahrnuje i studenty nižších ročníků víceletých gymnázií).

Vyjíždka a dojíždka do mateřských škol není centrálně statisticky sledována, je možné ji zjistit pouze místním šetřením. Byla tedy zjišťována v roce 2016 v rámci jednotlivých návštěv škol v území. Pokud je v obci MŠ, ve velké většině případů do ní také dítě dochází. Existují určité výjimky, kdy rodiče vozí děti např. do mateřských škol v Rychnově n/K. Pokud v obci není MŠ, rodiče využívají školu v nedaleké sousední obci. Pro velkou část území Orlických hor je „střediskovou“ mateřskou školou MŠ v Rokyni v O.h., kam dojíždějí rodiče s dětmi např. ze Zdobnice či Říček v O.h. Vyjíždka do MŠ se odehrává převážně v rámci správního území ORP Rychnov n/K, i když podle šetření se vyskytly případy, že do území dojíždějí i děti z Opočna (do MŠ Solnice), Častolovic (Synkov-Slemeno) nebo i Polska (Orlické Záhory). Novější ověření neproběhlo a srovnání bude možné až v rámci evaluace období z údajů roku 2021.

Srovnání se staršími daty nemá smysl, neboť sčítání 2001 bylo hodnoceno podle trvalého pobytu, kdežto poslední sčítání 2011 bylo sledováno podle obvyklého pobytu, který se mnohem více blíží skutečnému bydlišti žáků. Při sčítání 2001 tak byla logicky mnohem vyšší míra dojíždkovosti a vyjíždkovosti.

Tab. 40 Dojíždějící a vyjíždějící děti ve věku 6-14 let do škol mimo obec bydliště

	Dojíždějící děti		Vyjíždějící děti		Saldo dojíždky a vyjíždky
	absolutně	Podíl na celkové vyjíždce (%)	absolutně	Podíl na celkové vyjíždce (%)	
Dojíždějící a vyjíždějící celkem v území MAP	339	100,0	194	100,0	145
z a do jiných obcí v rámci okresu	258	76,1	124	63,9	134
z a do jiných okresů kraje	21	6,2	13	6,7	8
z a do jiných krajů v ČR	60	17,7	58	29,9	2

Pramen: ČSÚ, Sčítání lidu, domů a bytů 2021

Mezi lety 2011 a 2021 došlo v území MAP k významným změnám v dojíždce a vyjíždce žáků do škol. V roce 2011 vyjíždělo z území MAP 350 žáků, což bylo přibližně 12 % všech žáků základních škol. Ve stejném období dojíždělo do škol v území MAP 386 žáků. Saldo dojíždky a vyjíždky dosahovalo kladné hodnoty 36 žáků.

Naproti tomu v roce 2021 se situace změnila. Z území MAP vyjíždělo pouze 194 dětí, zatímco do něj dojíždělo 339 dětí. Saldo dojíždky a vyjíždky bylo sice stále kladné, ale výrazně vyšší, a to 145.

Srovnání obou období ukazuje, že počet dětí vyjíždějících z území MAP se snížil o 156 (z 350 na 194), zatímco počet dojíždějících dětí se snížil o 47 (z 386 na 339). Celkové saldo se však výrazně zvýšilo, což naznačuje, že i přes pokles počtu dojíždějících dětí zůstalo území MAP silným vzdělávacím centrem.

2.1.7 Sociální situace v území MAP

2.1.7.1 Sociálně patologické jevy



Spolufinancováno
Evropskou unií

Obecně lze konstatovat, že školy jak základní tak i mateřské jsou schopny s pomocí současné platné legislativy a metodického vedení reagovat na vzniklé sociálně patologické jevy. Podle orgánu sociálně právní ochrany dětí mají školy na Rychnovsku nastavené systémy, které detekují patologické jevy a s pomocí současných nastavených postupů tyto věci řeší. Nicméně spolupráce zainteresovaných stran při řešení sociálně patologických jevů nebývá zcela funkčně propojena a bez spolupracujících rodičů se tato síť stává v mnoha případech nefunkční.

K nejčastějším společensky nebezpečným jevům patří záškoláctví, vandalismus a šikana. Dále sem spadají poruchy chování, násilí, terorismus, kriminalita, rasismus, drogové závislosti, alkoholismus, prostituce, pornografie a gamblerství.

V mateřských školách se sociálně patologické jevy vyskytují jen v ojedinělých případech, v základních školách je jejich výskyt o něco vyšší, zejména na 2. stupni. Dle závěrečných zpráv škol se nejčastěji vyskytují občasné projevy vandalismu nebo záškoláctví, jen výjimečně pak šikana, případně další sociálně patologické jevy.

Školy v řešeném území mají většinou zpracované tzv. Minimální preventivní programy, které jsou součástí školního vzdělávacího programu.

2.1.7.2 Výskyt sociálně vyloučené lokality

Dle internetové stránky http://www.esfcr.cz/mapa/int_CR.html se na území MAP nacházela jedna sociálně vyloučená lokalita, a to v Rychnově nad Kněžnou.

Jednalo se o dva dvoupatrové cihlové domy, celkově s 22 byty (všechny 3. kategorie). Lokalita se nacházela podél řeky, cca 10 min. chůze od náměstí v běžné zástavbě rodinných domů. Vlastníkem nemovitosti byla obec.

Bydlelo zde odhadem 100 obyvatel, z toho cca 90 % Romů. Polovinu obyvatel tvořily děti do 15 let. Detailnější informace o způsobech vzdělávání dětí a žáků v této lokalitě nebyly zjištěny.

Informace výše byly čerpány z Mapy sociálně vyloučených, nebo sociálním vyloučením ohrožených romských lokalit v ČR v letech 2007-2013. Tato mapa byla jedním z významných výstupů projektu Ministerstva práce a sociálních věcí – „Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti“, který byl realizován společností GAC spol. s r. o. a doposud nebyl aktualizován.

2.1.7.3 Sociální a další služby zaměřené na děti, mládež a rodiče poskytované v regionu

Mateřské centrum Jája, Rychnov nad Kněžnou

Centrum nabízí volnočasové aktivity pro děti v předškolním věku a rodiče na mateřské a rodičovské dovolené. Pořádá počítačové a jazykové kurzy pro rodiče i děti, workshopy, přednášky, cvičení, výlety a velký karneval pro veřejnost jednou ročně. Nabízí službu hlídání dětí a provozovalo hernu.

MC Vamberecký Dráček o.s., Vamberk

Mateřské centrum nabízí volnočasové aktivity pro děti v předškolním věku a rodiče na mateřské a rodičovské dovolené. Provozuje hru, bazárek, cvičení, masáže miminek, organizuje nejrůznější pravidelné akce (výlety, přednášky apod.).

OS Solnický Brouček, Solnice

Mateřské centrum nabízí volnočasové aktivity pro děti v předškolním věku a rodiče na mateřské a rodičovské dovolené. Pořádá workshopy, besedy a výlety, nabízí a zprostředkovává poradenství. Provozuje hru a několikrát ročně pořádá velký bazar dětského oblečení, hraček a vybavení pro veřejnost. V rámci pravidelných programů i akcí pro veřejnost podporuje zapojení rodičů a dalších členů rodiny formou dobrovolnické pomoci a ti tak mohou aktivně uplatnit své znalosti a dovednosti.

Rodinné centrum Rybka - Rychnov nad Kněžnou



Aktivita Sboru Jednoty bratrské v Rychnově n. K., sloužící rodičům a jejich dětem. Provozují pro děti hernu, pořádají výtvarničení, pohybové hry, divadlo, pohádky, padák, říkanky, zpívanky a nově také tzv. výchovné okénko – diskuzi s rodiči nad úryvkem z knihy o výchově dětí. Centrum pořádá besedy a kurzy o výchově a partnerství od odborníků, jednorázové akce pro celou rodinu a výlety pro celé rodiny.

OD5K10, o.s.

Provozovatel nízkoprahového zařízení (Centrum 5KA) pro rizikové děti a mládež. V souvislosti s pandemií Covidu byla cílová skupina rozšířena na děti a mládež od 6 (dříve od 11) do 26 let a nově zahrnuje i prvostupňové děti. Pomáhá a radí mladým lidem v těchto oblastech: rodina, partnerské vztahy a sexualita, problémy se zákonem, úspěšnost ve škole, závislosti, šikana, bydlení, finance, volný čas, práce, zvládání krizových situací. Pomáhá dětem kvalitně trávit volný čas, nabízí doučování. Pořádá letní tábor pro děti. Zařízení disponuje hudební zkušebnou, mnoha deskovými hrami a časopisy.

Centrum Orion, z.s., Rychnov nad Kněžnou

Organizace, která podporuje rodiny s dětmi s handicapem, aby mohly žít stejný život jako jejich zdraví vrstevníci. Poskytuje sociální služby (osobní asistenci, centrum denních služeb) a nabízí aktivity pro celé rodiny (výlety, exkurze, rekondiční pobyty, letní tábory, přednášky, semináře pro rodiče apod.).

Dětské skupiny, Rychnov nad Kněžnou

Nabízí celodenní péči o dítě od 12. měsíců do 6 let (max. 6 dětí s 1 pečovatelkou). Pro děti zajišťují hernu, stravu i pitný režim, celodenní program, výlety a logopedická cvičení. Ve Vamberku k září 2023 fungovala dětská skupina Knoflíček při MŠ. V Rychnově fungovalo 7 dětských skupin, každá s kapacitou 12 dětí: Hravý Skubiček z. s., Křemílkova chaloupka z. s. a Tvořivě Království z. s., Králíci z klobouku, z.s., Rákosníčkova tůň z.s. Při ZŠ Mozaika, o.p.s. působí od roku 2018 dětská skupina Kamínek.

2.1.7.4 Školská poradenská zařízení (PPP, SPC)

V území fungují dvě Školská poradenská zařízení (ŠPZ), která zajišťují pro děti, žáky a studenty a jejich zákonné zástupce, pro školy a školská zařízení informační, diagnostickou, poradenskou a metodickou činnost, poskytují odborné speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické služby, preventivně výchovnou péči a napomáhají při volbě vhodného vzdělávání dětí, žáků nebo studentů a přípravě na budoucí povolání.

Obě organizace sídlí v Rychnově n. K. a jsou součástí Pedagogicko – psychologické poradny a Speciálně pedagogického centra Královéhradeckého kraje.

Pedagogicko-psychologická poradna

Pedagogicko-psychologická poradna (PPP) poskytuje komplexní psychologické a speciálně pedagogické služby dětem a mládeži od 3 do 19 let.

Posláním PPP je pomoc konkrétnímu dítěti, jeho rodičům a případně učitelům. Jakékoli potíže, ať už se jedná např. o poruchy učení, hyperaktivitu apod., mohou negativně ovlivňovat oblast prožívání či chování a pokud nejsou řešeny, mohou představovat zátěžovou situaci, opakovaný neúspěch, nepochopení okolí. Pracovníci PPP se snaží o vyřešení těchto problémů v rámci celého systému - tedy školního i rodinného prostředí. Snaží se nalézt metody, jakými dítěti, klientovi pomoci, odlehčit mu od jeho potíží. Někdy se klientem PPP stává celá školní třída, ve které se vyskytují obtíže např. v mezilidských vztazích.

PPP poskytuje následující služby:

- Individuální vyšetření
- Skupinová vyšetření
- Individuální psychoterapeutické služby
- Rodinná terapie
- Speciálně pedagogické služby



**Spolufinancováno
Evropskou unií**

- Vrstevnické skupiny (skupinová intervence)
- Služby pro učitele a rodičovskou veřejnost

Speciálně pedagogické centrum

Speciálně – pedagogické centrum (SPC) poskytuje poradenské služby při výchově a vzdělávání dětí a žáků, kterým byla diagnostikována vada řeči, poruchy autistického spektra či mentální postižení.

Pracovníci se snaží zmapovat společně s rodiči a učiteli míru rozvoje jednotlivých schopností a následně pomáhají utvářet situaci tak, aby dítě, žák nebo student mohl být ve svém individuálním rozvoji úspěšný. Využívají k tomu např. podpůrná opatření do vzdělávání, spolupodílení se na diagnostice vady či případnou intervenci a zkvalitňování životních podmínek.

Tým odborných pracovníků, který tvoří psycholog, speciální pedagožky a sociální pracovníce, vychází z myšlenky, že každý se může rozvíjet, pokud k tomu má vhodné podmínky.

2.1.8 Návaznost na dokončené základní vzdělávání

2.1.8.1 Vazba středoškolského vzdělávání na základní vzdělávání

V řešeném území se nacházejí dvě střední školy (obě v Rychnově n. K.) - Gymnázium Františka Martina Pelcla a Vyšší odborná škola a střední průmyslová škola.

Studium na gymnáziu je čtyřleté a osmileté. Vzdělávání je poskytováno v jedné třídě osmiletého a dvou třídách čtyřletého studia v každém ročníku. Na gymnáziu působilo v roce 2021 41 pedagogických a 10 nepedagogických pracovníků. Ve školním roce 2020/2021 na gymnáziu studovalo 437 žáků, z toho 230 žáků v osmiletém studiu a 207 žáků ve čtyřletém studiu. Ve školním roce 2019/2020 na gymnáziu studovalo 436 žáků, z toho 229 žáků v osmiletém studiu a 207 žáků ve čtyřletém studiu. Pro srovnání ve školním roce 2015/2016 na gymnáziu studovalo 442 žáků, z toho 219 žáků v osmiletém studiu a 223 žáků ve čtyřletém studiu.

Na školní rok 2020/2021 se přijímacích zkoušek do 1. ročníku zúčastnilo 93 žáků do osmiletého studia (přijato bylo 30 žáků) a 97 žáků do čtyřletého studia (přijato bylo 54 žáků). Na školní rok 2016/2017 se přijímacích zkoušek do 1. ročníku zúčastnilo 53 žáků do osmiletého studia (přijato bylo 30 žáků) a 85 žáků do čtyřletého studia (přijato bylo 51 žáků).

VOŠ a SPŠ vznikla v roce 2008 jako nový subjekt sloučením tehdejší průmyslové školy a odborného učiliště. Škola má charakter multioborového subjektu-vyučuje tříleté obory vzdělání ukončené výučním listem, čtyřleté obory vzdělání s maturitní zkouškou, nástavbový obor a obory vyšší odborné školy. Obory zároveň spadají do několika skupin lišících se odborným profilem. Jsou to technické obory se zaměřením na automobily (mechanik opravář motorových vozidel, autoelektrikář, autoklempíř, autolakýrník, autotronik), strojírenství (strojírenství, provozní technika), stavebnictví (kominík), dřevoobory (truhlář) a službové obory (kuchař, prodavač, obchodník a gastronomie).

Ve školním roce 2017-2018 došlo k útlumu službových oborů, kdy bylo na základě rozhodnutí zřizovatele zrušeno přijímání žáků do prvního ročníku v oborech prodavač, obchodník a gastronomie. Tyto obory na škole pouze dobíhaly. Zároveň byl otevřen nový tříletý učební obor operátor skladování. Vzhledem k nízké naplněnosti některých oborů ve škole vznikaly víceoborové třídy.

Na této škole působilo v sezoně 2020/2021 49,08 přepočteného počtu pedagogických pracovníků a 24,5 přepočteného počtu nepedagogických pracovníků (vč. VOŠ). Studovalo zde 158 žáků (210 ve šk. roce 2018/19) ve čtyřletých studijních oborech a 208 žáků (166) ve tříletých učebních oborech a 11 studentů VOŠ (46).

Více o obou středních školách v regionu je součástí dokumentu Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Královéhradeckého kraje v jeho aktuálním znění.



Z hlediska návaznosti však žáci zdaleka nenastupují jen střední školy v obvodu ORP, ale postupují do řady škol v sousedních regionech i okresech. Mobilita v tomto ohledu je velká. Má smysl se spíše zabývat vypadáváním žáků ze základní povinné školní docházky a jejich odchody v prvních ročnících středních škol. Tyto údaje však není snadné zachytit.

2.1.8.2 Možnosti uplatnění na trhu práce

V současné době nabízí území obecně dobré uplatnění na trhu práce. Velmi dobrá je situace zejména v technických a souvisejících profesích. Naopak v dalších oborech může být situace velmi složitá pro velkou konkurenci v platech a malé kapacitě míst.

Co se týká velikostní struktury podniků, jednoznačně největším zaměstnavatelem v území MAP je kvasinská pobočka podniku ŠKODA AUTO, a.s. s přibližně 9000 zaměstnanci v roce 2020. Ještě počátkem roku 2014 zaměstnával podnik cca 4000 zaměstnanců. Od roku 2015 však docházelo k výraznému rozšiřování výroby a tím i nárůstu počtu zaměstnanců. Ve 2. polovině roku 2016 pobočka zaměstnávala přibližně 6 tis. zaměstnanců s tím, že se výroba v závodě dále rozšiřovala. Na konci roku 2017 počet pracovníků v pobočce činil přibližně 8 000 zaměstnanců. V celkovém součtu se však v navázaných subjektech a vlastní pobočce pohybuje počet míst kolem 14 000 zaměstnanců, což i při velké části pracovníků ze vzdáleného okolí naprosto decimuje trh práce v regionu.

Lze předpokládat, že v roce 2025 se počet zaměstnanců v Kvasínách bude pohybovat v podobných řádech, ale přesné číslo se může lišit v závislosti na výrobních plánech a ekonomické situaci.

Co se týká velikostní struktury podniků, z hlediska oficiální statistiky převažují v území menší a střední podniky. V území tak podle údajů ČSÚ není ani jediný podnik s více než 1 000 zaměstnanci. Největší zaměstnavatelé v r. 2020 jsou ESAB Vamberk, s.r.o. (výroba drátěných výrobků, řetězů a pružin), ASSA ABLOY Rychnov, s.r.o. (výroba zámků a kování) a Simonides Plasticos Czech, s.r.o. v Rychnově n/K (výroba dílů a příslušenství pro motorová vozidla) – všechny tři v kategorii 500 -1 000 zaměstnanců.

Další dva podniky měly mezi 200-250 zaměstnanci – Sdružení Neratov., z.s. (organizace zaměstnávající převážně handicapované občany) a Pewag, s.r.o. (výroba kovodělných výrobků). Z dalších významných výrobních společností, které zaměstnávaly více než 100 pracovníků, je možno uvést společnost ŘETĚZY VAMBERK spol. s r.o. (výroba a opravy ložisek, ozubených kol, převodů a jiných dílů), Aquaservis, a.s., Rychnov n/K (Výroba a rozvod vody), Vaspo Vamberk, s.r.o. (Stavební závod), ASV výrobní družstvo Solnice (výroba příslušenství motorových vozidel), Mados MT, s.r.o., Lupenice (Výstavba pozemních staveb), Matrix, a.s., Třebešev (Výroba pilařská), Charvát, a.s., Doudleby n/O (Výroba minerálních výrobků), Frostfood,a.s.,Rokytnicev O.h.(výroba hotových pokrmů). Největším zaměstnavatelem nevýrobní sféry je Oblastní nemocnice Rychnov nad Kněžnou, v níž pracuje kolem 450 zaměstnanců, v dlouhodobém měřítku jejich počet spíše klesá. Jde zároveň o jednu z mála provozoven, kde pracuje výrazně více žen než mužů (cca 80 %). Rychnovská nemocnice je však součástí Nemocnice Náchod, proto není uvedena ve statistice největších zaměstnavatelů na Rychnovsku.

2.1.9 Vyhodnocení dotazníkových šetření v MAP 1

2.1.9.1 Dotazníkové šetření realizované MŠMT v letech 2015 - 2016

Dotazníkové šetření potřeb základních škol v rámci projektu MAP OP VVV probíhalo od 7. 12. 2015 do 1. 2. 2016 ve všech mateřských a základních školách v ČR. Zúčastnily se ho všechny ZŠ a téměř všechny MŠ v regionu (neúčastnila se ho jen 1 MŠ). V květnu pak proběhlo 2. kolo, kterého se zúčastnila zbylá MŠ v území, účast tak byla v regionu 100 %.

Dotazník obsahoval u MŠ 9 okruhů dotazování, u ZŠ pak 10 okruhů: Podpora inkluzivního/společného vzdělávání; Čtenářská gramotnost; Matematická gramotnost; Jazyková gramotnost (pouze u ZŠ); Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě; Podpora polytechnického vzdělávání; Podpora sociálních a občanských dovedností a dalších kompetencí; Podpora digitálních kompetencí pedagogických pracovníků; Rozvoj infrastruktury základní školy; Hlavní a další priority rozvoje



Výsledky průzkumu byly zaslány každé škole a sloužily mj. jako podklad ke stanovení témat projektů zjednodušeného financování (tzv. šablon). Zpracovatel získal prostřednictvím odboru školství, mládeže a tělovýchovy úřadu města RK agregované výsledky za SO ORP Rychnov n. K.

Tab. 41 Hlavní oblasti rozvoje u ZŠ a MŠ

Hlavní oblasti rozvoje podporované z OP	Pořadí podle potřeb škol			
	Základní školy		Mateřské školy	
	ORP RK	ČR	ORP RK	ČR
A. Podpora inkluzivního / společného vzdělávání	5	4	3	3
B. Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti	3	2	2	4
C. Podpora rozvoje matematické gramotnosti	4	3	6	5
D. Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě žáků	6	6	5	6
E. Podpora polytechnického vzdělávání	2	5	4	2
F. Rozvoj infrastruktury školy, vč. rekonstrukcí a vybavení	1	1	1	1

Pramen: Dotazníkové šetření MŠMT

V území ORP Rychnov chtěly základní školy rozvíjet především svoji infrastrukturu, čímž se nelišily od celostátních výsledků. Na dalším místě se již objevovala podpora polytechnického vzdělávání, zatímco v ČR tato priorita nebyla příliš důležitá. V ostatních okruzích se pak území příliš neodlišovalo od celostátních průměrů.

Mateřské školy chtěly rovněž nejčastěji rozvíjet svoji infrastrukturu, na dalším místě pak podporovat čtenářskou gramotnost.

Tab. 42 Investice do infrastruktury v letech 2010-2015

Investice v letech 2010–2015	ORP RK	CR
Celkový podíl škol, které v posledních 5 letech investovaly z EU do infrastruktury školy (stavba, rekonstrukce, modernizace budovy, učebny, místnosti, dvora atp.)	56 %	53 %
Celkový podíl škol, které v posledních 5 letech investovaly z EU do vnitřního vybavení školy	96 %	90 %

Pramen: Dotazníkové šetření MŠMT

Více než polovina škol investovala z prostředků EU do staveb a modernizací budov a jejich částí, téměř všechny školy pak využily dotace na vnitřní vybavení školy.

Z modernizací se nejčastěji realizovaly projekty na zateplení budov (přibližně třetina ZŠ) a také rekonstrukce učeben informatiky (20 % ZŠ). Ještě více se uplatňovaly dotace na vnitřní vybavení škol, téměř dvě třetiny je využily na nákup interaktivních tabulí a také audiovizuální techniky. Přibližně polovina škol si vybavila počítačové učebny, ať už novými počítači nebo softwarem pro tuto techniku.

U modernizací mateřských škol byly rovněž nejčastější projekty na zateplení budov, hned za nimi pak MŠ prováděly stavební úpravy na podporu podnětného venkovního prostředí (zahrady, hřiště). Pokud se týká vnitřního vybavení MŠ, nejčastěji se investovalo do vybavení informační technikou pro potřeby pedagogických pracovníků, ale také do nových didaktických pomůcek.



**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Dalším okruhem v dotazníku byla podpora inkluzivního/ společného vzdělávání. Jednoznačně největší překážkou byl pro představitele základních, ale i mateřských škol nedostatek financí na personální zajištění na práci s heterogenními skupinami žáků. Dále na základních školách chtěly rychlejší změnu systému, zatímco v mateřských školách se spíše potýkaly s velkým počtem dětí ve třídách.

I v rámci rozvoje čtenářské gramotnosti si zástupci škol nejvíce stěžovali na nedostatek finančních prostředků v této oblasti. Další překážkou bylo relativně málo času pro rozvoj čtenářské gramotnosti, ale také nezáměr ze strany žáků a rodičů. V oblasti čtenářské gramotnosti nebyly významnější rozdíly ve výsledcích průzkumu mezi mateřskými a základními školami.

Úplně stejné překážky jako u čtenářské gramotnosti uváděli ředitelé základních škol v případě matematické gramotnosti. Nicméně mateřské školy tentokrát měly jiné negativní priority – v rozvoji jim bránil především nedostatek interaktivních metod a pomůcek pro rozvoj pregramotnosti a také nedostatek stabilní finanční podpory pro rozvoj pregramotnosti.

Z hlediska podnikavosti, iniciativy a kreativity si pedagogové kromě nedostatku financí stěžovali na nedostatek příležitostí ke vzdělávání pedagogických pracovníků a na malý zájem jak zaměstnavatelů a podnikatelů ve spolupráci se školami, tak i malý zájem žáků o tato témata. Na rozdíl od ZŠ bylo toto téma velmi příznivě hodnoceno v mateřských školách.

Velmi příznivě byla hodnocena podpora sociálních a občanských dovedností a dalších klíčových kompetencí, a to jak v MŠ, tak i ZŠ. Pouze na základních školách jejich představitelé hodnotili poněkud hůře, že škola připravuje žáky na aktivní zapojení do života v demokratické společnosti, rozvíjí občanské kompetence (např. formou žákovské samosprávy apod.).

V oblasti rozvoje polytechnického vzdělávání, na základních školách se v dotazníku velmi často objevovalo nevhodné či žádné vybavení laboratoří, odborných učeben nebo dílen, částečně i nevhodné nebo neodpovídající prostory, v MŠ pak absence samostatného pracovníka nebo pracovníků, kteří by měli na starost výuku polytechnického vzdělávání.

Rozvoj digitálních kompetencí podle představitelů škol opět nejvíce determinoval nedostatek financí. Velká část respondentů si však stěžovala i na nedostatečné časové možnosti pedagogů k jejich vzdělávání, částečně i na nedostatečné znalosti pedagogů nebo špatné, často zastaralé technické vybavení.

Shrnutí:

Dotazníkové šetření umožnilo získat představy o tom, co nejvíce trápí představitele mateřských i základních škol a na které oblasti je třeba se prioritně zaměřit. I přesto, že většina škol v předchozích 5 letech investovala do rozvoje infrastruktury (často i s podporou financí z EU), chtějí tuto oblast rozvíjet i nadále. Spíše se chtějí zaměřovat na nákup vybavení do tříd a odborných učeben, ale i úpravy okolí škol. Uvědomují si i potřebu polytechnického vzdělávání. Limitujícím faktorem rozvoje jsou nejčastěji finance.

2.1.9.2 Dotazníkové šetření pro veřejnost v roce 2016

Realizační tým uskutečnil dotazníkové šetření, které bylo určeno veřejnosti, především rodičům dětí a žáků mateřských a základních škol v regionu MAP. Šetření probíhalo on-line prostřednictvím webů mateřských a základních škol a také obcí v regionu od konce června 2016. K 30. září 2016 bylo získáno celkem 167 odpovědí a šetření stále pokračuje.

Dotazník měl 10 otázek, které vycházely především z podnětů členů pracovních skupin MAP. Týkaly se výběru školy, komunikace se školou, oblastí technického vzdělávání, čtenářské a matematické gramotnosti a inkluze. Na většinu otázek respondenti odpovídali formou uzavřených či polootevřených otázek (výběr z několika možností odpovědí a možnost „jiné“, kterou mohli slovně upřesnit). Ve většině otázek mohli zvolit více odpovědí, prostě součet odpovědí přesahuje 100 %. Některé otázky naopak respondenti vynechali. V závěrečné otázce mohli respondenti vyjádřit jakékoliv připomínky či komentáře k tématu vzdělávání.

Tab. 43 Podle čeho vybíráte školu pro své dítě?

Odpověď	Absolutně	v %
---------	-----------	-----



**Spolufinancováno
Evropskou unií**



Podle místa bydliště	108	66
Zjišťují si kvalitu školy	89	54
Ostatní	8	5

Pramen: vlastní šetření zpracovatele

Místo bydliště i kvalita školy jednoznačně převažují při výběru školy, z ostatních možností se objevují např. názory „jakým škola respektuje individualitu dítěte a podporuje jeho osobní rozvoj“. Pro některé respondenty je důležité znalost prostředí či docházka sourozenců nebo kamarádů do stejné školy.

Tab. 44 Při komunikaci se školou bych uvítal:

Odpověď	Absolutně	v %
Komunikaci e-mailem	101	66
Více konzultačních hodin s učiteli	54	35
Ostatní	18	12

Pramen: vlastní šetření zpracovatele

Dvě třetiny rodičů upřednostňují elektronickou komunikaci se školou, někteří ještě doplňují, že by se měl zlepšit obsah webových stránek školy. Několik rodičů si myslí, že komunikace je už nyní velmi dobrá a nepotřebují na ní nic měnit. Kritické názory se objevovaly jen v ojedinělých případech.

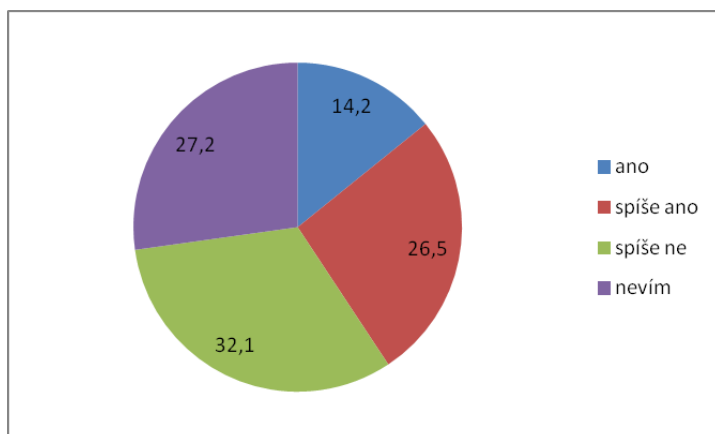
Tab. 45 V oblasti technického vzdělávání navrhuji:

Odpověď	Absolutně	v %
Navštěvovat s žáky podniky a pracoviště	80	51
Přidat vyučovací hodiny dílen	65	41
Seznamovat rodiče více s možnostmi uplatnění na trhu práce	59	38
Ostatní	12	8

Pramen: vlastní šetření zpracovatele

Pokud se týká technického vzdělávání, velká část rodičů souhlasí s navrženými možnostmi, jako je návštěva pracoviště, dílen a seznámení rodičů s možnostmi trhu práce. Další respondenti navrhuji zajištění odborníků mimo školu a také „vychovávat děti tak, aby jim manuální práce nepřipadala jako něco špatného“. Někteří připomínají, že se nemá vše orientovat jen na automobilový průmysl, který v současné době zásadně ovlivňuje situaci na trhu práce v regionu.

Tab. 46 Graf - Připravuje škola dostatečně žáky na praktický život s ohledem na situaci na trhu práce?



Pramen: vlastní šetření zpracovatele

Při odpovědi na tuto otázku si poměrně velká část rodičů myslí, že škola nepřipravuje dostatečně žáky na praktický život, zaměřuje se spíše na oblasti, které nebudou žákům v praktickém životě příliš k užítku. Proti tomu 14 % rodičů je přesvědčeno, že škola v této oblasti dělá maximum, např. spolupracuje s významnými zaměstnavateli v regionu apod.

Tab. 47 Co vaše dítě motivuje ke čtení?

Odpověď	Absolutně	v %
Možnost výběru četby dle schopností a zájmu dítěte	111	69
Volný přístup ke knihám ve škole	40	25
Besedy a návštěvy v knihovně	40	25
Zapojení čtenářských dílen do vyučování	36	22
Ostatní	17	11

Pramen: vlastní šetření zpracovatele

Největší motivací ke čtení je pro více než dvě třetiny rodičů to, že si dítě může vybrat knihu podle svého zájmu a schopností. Kromě dalších „předvybraných“ možností respondenti zdůrazňovali rovněž úlohu rodiny, která by měla jít příkladem, rodiče by měli připomínat dítěti, že si má číst a důsledně to kontrolovat. Na druhé straně si někteří rodiče myslí, že nic nepomůže, zejména pak v konkurenci počítačů a dalších digitálních medií.

Tab. 48 Jak podpořit matematickou gramotnost u žáků?

Odpověď	Absolutně	v %
Podporovat matematiku propojenou s běžným životem	126	77
Využívat logických a matematických her ve výuce	93	57
Využívat IT pomůcky	39	24

Nabídnout ve volném čase žákům klub logických her	26	16
Učit podle matematiky prof. Hejného	25	15
Ostatní	8	5

Pramen: vlastní šetření zpracovatele

Matematická gramotnost by se podle drtivé většiny respondentů měla podporovat tím, že bude matematika propojená s běžným životem. Rovněž by se měly více využívat ve výuce logické a matematické hry. Ostatní možnosti by již měly využívat méně, např. učení podle matematiky prof. Hejného má podle některých rodičů úskalí v tom, že by se tuto metodu museli nejprve naučit i oni, aby se mohli pak s dítětem učit. Z ostatních možností někteří respondenti pak uváděli, že se má procvičovat více matematika doma.

Tab. 49 Co by pomohlo dítěti se speciálními vzdělávacími potřebami zapojit se do kolektivu vrstevníků?

Odpověď	Absolutně	v %
Systematické budování pozitivního klimatu ve třídě	84	53
Specifický přístup vyučujících, kteří jsou proškoleni	57	36
Individuální přístup	56	35
Upravené prostředí ve škole	48	30
Speciální pedagog ve škole	36	23
Ostatní	11	7

Pramen: vlastní šetření zpracovatele

Největší část rodičů si myslí, že dítěti se SVP nejvíce pomůže systematické, dlouhodobé budování pozitivního klimatu ve třídě. Nicméně někteří respondenti zároveň dodávají, že záleží především na míře speciálních potřeb. Ti, kteří budou mít menší speciální potřeby, se asi snadněji začlení do kolektivu. Rodiče podporují integraci spíše u fyzicky postižených než u mentálně postižených dětí a žáků.

V poslední otázce mohli respondenti sdělit jakýkoliv názor, připomínku či komentář k současnému školství. Možnost vyjádřit svůj názor využila téměř polovina všech respondentů.

Poměrně velká část rodičů současný systém kritizovala s tím, že školy stále ještě požadují spíše se naučit nazpaměť data na písemku a záhy to zapomenout. Místo toho by učitelé měli naučit žáky, jak se samostatně orientovat v problémech, vlastními slovy vysvětlovat probrané učivo, učit se v souvislostech apod. Učí se zejména věci, které nebudou potřebovat, místo aby získávali informace, které využijí v praktickém životě. Žáci pak mají problém při přechodu na vyšší stupně škol a zejména pak při nástupu do pracovního procesu.

Jiní respondenti se naopak pozastavovali nad neustále klesající prestiží a autoritou učitelů, která často není podporována ani v rodině žáků. Učitelé mají omezené pravomoci a problémoví žáci toho zneužívají. V souvislosti s rozšířením sociálních sítí i videokanálů na webu je tento problém ještě markantnější.

V některých případech za to, dle respondentů, mohou sami učitelé, protože jejich úroveň je značně rozdílná. Na jedné straně zde působí kvalitní pedagogové, kteří tomuto povolání obětují i svůj volný čas, na druhé straně zde působí učitelé, které zajímá

jen to, aby odučili svoji hodinu. Odchod kvalitních pedagogů ze školství je problém zejména v našem regionu, kde je minimální nezaměstnanost i velký prostor pro jiné uplatnění učitelů za lepší finanční ohodnocení.

Problémem jsou podle některých rodičů i narůstající sociální rozdíly mezi dětmi. Ty se často poměřují materiálními hodnotami a sociálně slabé děti jsou pak vyčleňovány z kolektivu. Problém by částečně mohly vyřešit školní uniformy.

Rodiče většinou příliš nevitají inkluzi. Podle nich to nebude mít kladný efekt ani pro děti bez postižení ani pro děti s handicapem. Ve třídě navíc často bývá velký počet žáků, učitel pak vše nezvládne.

Někteří respondenti uvádějí, že v území bohužel neexistují kluby pro starší děti, nebo alespoň lepší návaznost vyučování na dopravní spojení. Dojíždějící děti pak musí čekat ve městě na autobusy, které obvykle jezdí až později odpoledne.

Další připomínky se vyskytují už jen jednotlivě – stížnosti na školní jídelnu, na příslušné školy, na málo pohybu, resp. hodin tělesné výchovy apod.

Shrnutí:

V uvedených komentářích se objevují spíše negativní poznámky. Obvykle to tak bývá, že se vyjadřují spíše respondenti, kteří chtějí kritizovat, než něco pochválit. Pokud se týká první oblasti připomínek, tj. učení nazpaměť a s tím souvisejícími poněkud omezenými příležitostmi pro samostatnou orientaci v problémech, již byla konzultována i s některými pedagogy. Jejich názor je takový, že rodiče opravdu mohou mít podobné připomínky, nicméně přání většiny dětí a žáků je dle jejich zkušeností úplně jiné – namáhat se co nejméně, jen se naučit nezbytně nutné věci a pokud možno samostatně nepřemýšlet.

Jedním z úkolů by podle rodičů měla být snaha o to, aby děti svůj přístup změnily, snažit se je „zapálit“ pro výuku a vysvětlit jim, že se opravdu neučí pro školu, ale pro život. I když je jasné, že ve světle dalších problémů, které zde byly uvedeny, to půjde dost obtížně.

Na druhé straně z dalších komentářů vyplývá, že si část rodičů uvědomuje, že za všechny negativní projevy žáků nemůže jen škola. Je nutné, aby děti vychovávali především rodiče a šli jim pozitivním příkladem.

2.1.9.3 Dotazníkové šetření Vyhodnocení potřebnosti z roku 2025 (pedagogičtí pracovníci ve školách)

Nejpotřebnější témata, která by měl MAP podporovat v příštích dvou letech, jsou:

- Kolegiální setkávání pedagogů napříč regionem
- Podpora čtenářské a matematické gramotnosti
- Zlepšování klimatu ve školách (wellbeing, vztahy, šikana atp.)
- Rozvoj pedagogů (mentoring, supervize, tandemová výuka atp.)
- Kompetence pro práci v pestré třídě (individualizace, diferenciací)
- Aktivita pro rodiče
- Digitální gramotnost (AI, kyberbezpečí)

Celkově je **nabídka MAP** považována za **dostatečnou**. Za **největší bariéru** je **nedostatek času** (46,6 % respondentů). Nedostatek informací, podpora zaměstnavatele nebo nevhodná nabídka nejsou výrazným problémem.

Online šetření se zúčastnilo (odpovědělo) 108 respondentů, z toho ZŠ (41,6 %), dále MŠ a ZŠ (24,8 %) a MŠ (22,8 %).

Podrobná zjištění – vyhodnocení dotazníkového šetření

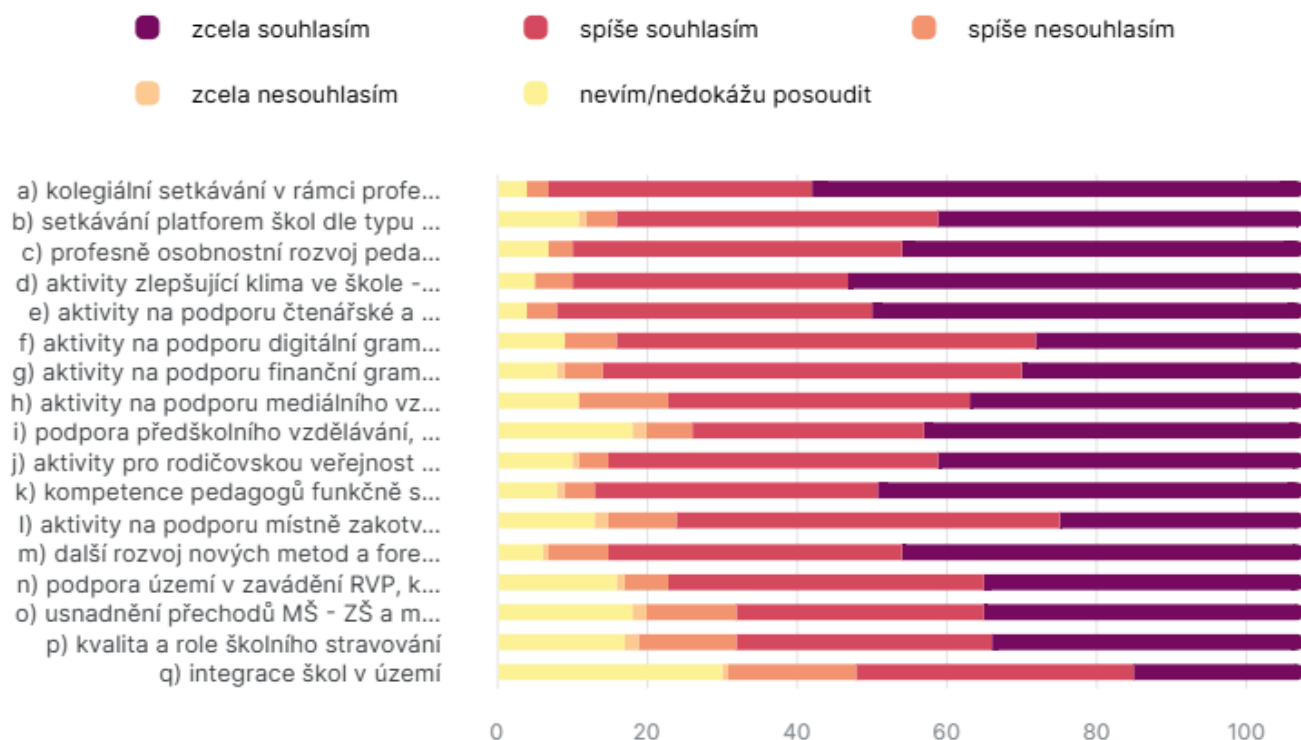
Jaká témata by bylo třeba nejvíce podporovat v MAP v dalších dvou letech?

Tab. 50 Graf: Témata, která je potřeba podporovat v MAP



**Spolufinancováno
Evropskou unií**





Pramen: vlastní šetření zpracovatele

2.1.10 Pracovní skupiny a expertní skupiny

Na vytváření dokumentu se aktivně podílely pracovní skupiny MAP (PS), tvořené zástupci učitelů, ředitelů, rodičů, odborníků a zřizovatelů, a v rámci MAP 1 i expertní skupiny.

V období MAP 1 (2016-2018) to byly 4 pracovní skupiny: PS Mateřské školy, PS Základní školy – 1. a 2. stupeň, PS Zájmové činnosti. Spolu s nimi fungovalo šest expertních skupin.

V období MAP 2 (2018–2022) pracovalo sedm pracovních skupin a jedna platforma. PS: pro rovné příležitosti; pro financování; pro rozvoj matematické gramotnosti; pro rozvoj čtenářské gramotnosti; vzdělávání pro žáka; spolupráce a otevřenost; školy a učitelé; platforma zástupců škol.

V MAP 3 (2022–2023) pracovalo šest pracovních skupin a jedna platforma. PS: pro rovné příležitosti; pro financování; pro rozvoj matematické gramotnosti a k rozvoji potenciálu každého žáka; pro rozvoj čtenářské gramotnosti a k rozvoji potenciálu každého žáka; vzdělávání pro 21. století; vzdělávání ve spolupráci a otevřenosti; platforma vedení a zástupců škol.

V období MAP 4 (2023-2025) pracovaly čtyři pracovní skupiny a jedna platforma. PS: pro strategii a implementaci; pro podporu moderních didaktických forem vedoucích k rozvoji klíčových kompetencí; pro rovné příležitosti ve vzdělávání; pro udržitelné financování ve vzdělávání

Pracovní skupiny nejprve definovaly hlavní problémy a potřeby regionu v oblasti školství, poté vytvořily SWOT analýzy a na základě sebraných dat z území a diskuze navrhly priority, cíle a opatření, plán vzdělávacích akcí a akční plán.

2.1.10.1 Témata pracovních skupin v MAP 4

PS pro strategii a implementaci

PS pro strategii a implementaci vzešla z PS Vzdělávání pro 21. století (zaměřena na dítě a žáka v procesu vzdělávání a jeho přípravu na život po škole a na školu jako funkční, inspirující a dynamickou instituci) a Vzdělávání ve spolupráci a otevřenosti (zaměřena na komunikaci (lidí) a spolupráci (subjektů), společné plánování a sdílení zkušeností v regionu). Cílem práce je sledovat a vyhodnocovat naplnění priorit a cílů, spolupracovat na evaluaci a poskytovat častou zpětnou vazbu při vlastní realizaci implementačních aktivit. Aktivní spolupráce s průvodci škol je podstatná pro provázání úrovně regionu a školy.

PS pro podporu moderních didaktických forem vedoucích k rozvoji klíčových kompetencí

Do činnosti PS jsou zapojeni hlavně učitelé a lidé/experti z území ORP. Obsahem práce je výměna zkušeností a odborných znalostí o metodách, pomůckách a postupech, které vedou k rozvoji metod a forem výuky a spolupráce pedagogů a rodičů vedoucí k integrování kompetenčně pojatého RVP a rozvoji klíčových kompetencí dětí a žáků. Ve skupině budou organizovány práce v podskupinách, bude navazovat na stávající PS ke gramotnostem i přinášet nová témata. PS bude též předávat impulsy PS pro strategii a implementaci. PS bude projednávat dokumenty akčního plánování, navrhopvat výměnu zkušeností a témata aktivit propojující školy napříč regionem a průvodce rozvojem škol mezi sebou horizontálně, bude vyhledávat nové metody vhodné pro region a aktivně je rozpracovávat a navrhopvat jejich přinášení prostřednictvím projektu MAP.

PS pro rovné příležitosti ve vzdělávání

V této PS jsou vítáni zřizovatelé a ředitelé škol, pedagogičtí pracovníci, pracovníci s dětmi a mládeží a poradenských zařízení, další odborníci a rodiče. Obsahem práce je zejména vzájemné vzdělávání, přenos zkušeností a informací a odborně vedená diskuze o problematice nastavení rovných příležitostí a selektivnosti vzdělávacího systému a i uvnitř škol. PS je určena také k řešení přechodů ve vzdělávání (MŠ/ZŠ, první a druhý stupeň ZŠ, ZŠ/SSŠ, ZŠ/víceletá gymnázia).

PS pro udržitelné financování ve vzdělávání

PS je rovnoměrně složena ze zástupců obcí v území (zřizovatelů), ředitelů škol (nebo jejich zástupců) a odborníků. Tato PS plánuje náklady a zejména identifikaci finančních zdrojů pro realizaci naplánovaných aktivit ve strategickém rámci MAP. PS připravuje podklady pro rozhodování Řídícího výboru a aktivně se podílí na celém procesu společného plánování v území a aktualizaci dokumentace MAP.

2.1.10.2 Témata pracovních skupin v MAP 3

Vzdělávání pro 21. století

PS se zaměřovala na dítě a žáka v procesu vzdělávání a jeho přípravu na život po škole a na školu jako funkční, inspirující a dynamickou instituci. Cílem práce bylo naplnění priority, kterou je samostatně rozhodující se motivovaný žák odpovědný za sebe a vnímající okolí. Ve školách působí vzdělávající se, spokojení učitelé, kteří jsou motivujícím vzorem pro žáky i rodiče. Členové skupiny se podíleli na evaluaci MAP, tvořili SWOT analýzu, a formulovali dolní patra strategického dokumentu návrhy opatření a aktivit.

Vzdělávání ve spolupráci a otevřenosti

PS byla zaměřena na komunikaci (lidí) a spolupráci (subjektů), společné plánování a sdílení zkušeností v regionu. Cílem práce skupiny bylo naplnění priority, kterou je stav, kdy proces vzdělávání probíhá individualizovaně, v malých skupinách v duchu osobní odpovědnosti, inkluzivně a prakticky v otevřených a spolupracujících školách, které dostávají odbornou podporu a fungují v přehledném a jasném systému. Členové skupiny se rovněž podíleli na evaluaci MAP, tvorbě SWOT analýzy a formulaci návrhu opatření a aktivit ve strategickém dokumentu.

Rozvoj čtenářské gramotnosti a k rozvoji potenciálu každého žáka



Obsahem práce byla hlavně výměna zkušeností a odborných znalostí o metodách, pomůckách a postupech, které vedou k rozvoji čtenářské gramotnosti a k rozvoji potenciálu každého žáka. Součástí práce této PS bylo začlenění oblasti digitální gramotnosti a využívání ICT ve vzdělávání včetně tvorby podkladů pro proces místního akčního plánování. Členové skupiny se podíleli na evaluaci MAP a připomínkování SWOT analýzy a návrhů aktivit a opatření ve strategii.

Rozvoj matematické gramotnosti a k rozvoji potenciálu každého žáka

Skupina se zaměřovala na výměnu zkušeností a odborných znalostí o metodách, pomůckách a postupech, vedoucích k rozvoji matematické gramotnosti a k rozvoji potenciálu každého žáka. Nedílnou součástí práce této PS bylo začlenění oblasti digitální gramotnosti a využívání ICT ve vzdělávání. Důležitou náplní bylo i projednávání dokumentů a podkladů v procesu místního akčního plánování: připomínkování analýzy a také návrhů aktivit a opatření ve strategii.

Rovné příležitosti

Obsahem práce této PS byl přenos zkušeností a informací a odborně vedená diskuze o problematice nastavení rovných příležitostí a selektivnosti vzdělávacího systému a i uvnitř škol. Členové na základě získaných znalostí a zkušeností posuzovali navržené konkrétní aktivity v akčních plánech, zda jsou v souladu se zásadou rovného přístupu ke vzdělání. PS pro rovné příležitosti se aktivně podílela na celém procesu společného plánování v území a aktualizaci dokumentace MAP, kdy formulovala dolní patra strategie a podílela se na připomínkování strategie z hlediska rovných příležitostí.

Pro financování

PS složená ze zástupců obcí v území-zřizovatelů, ředitelů škol, jejich zástupců a odborníků se podílela na identifikaci finančních zdrojů pro realizaci naplánovaných aktivit ve strategickém rámci MAP. Doporučovala jednotlivé finanční zdroje (strukturální fondy EU, státní rozpočet ČR, rozpočet kraje, jednotlivých obcí, rozpočty škol, jiné zdroje apod.) a věnovala se energetické oblasti ve vzdělávání a možným úsporám v nich. PS se aktivně podílela na aktualizaci dokumentu MAP: projednala a prioritizovala návrhy a opatření ve strategickém dokumentu.

Platforma zástupců a vedení škol

Platforma tvořená zástupci škol aktivně sdílela své zkušenosti v oblasti tvorby strategie škol, v provozních, manažerských a pedagogických kompetencích. Součástí byly i výjezdní setkání za dobrou praxí v regionech.

2.1.10.3 Témata pracovních skupin v MAP 2

PS pro rozvoj matematické gramotnosti

Hlavní náplní této PS byla výměna zkušeností a nápady na prohloubení matematické gramotnosti. Ponejvíc se tak dělo v rámci pokračujícího záznamníku matematických aktivit, což byly semináře tvořené členy skupiny a otevřené pedagogům i veřejnosti z území. Jejich náplní byly mimo jiné aktivizační matematické hry, ochutnávka matematiky dle prof. Hejného a činnostní učení. Skupina se rovněž zabývala začleňováním digitálních gramotností do výuky a využíváním ICT ve vzdělávání ještě před pandemií COVID – 19. V souvislosti s pandemií pak došlo k rapidnímu zapojení digitálních technologií do výuky.

PS pro rozvoj čtenářské gramotnosti

Skupina hledala možnosti, jak posilovat čtenářskou gramotnost prostřednictvím různorodých aktivit jako jsou recitační či literární soutěže, návštěvy divadelních kusů pro děti či vzdělávacích aktivit knihoven na základě doporučení. Zkoumala možné přístupy k tvoření čtenářských deníků a obměně knih ve školních knihovnách. Členové skupiny podnítli několik seminářů na podporu čtenářských dílen a čtení s dětmi od malička. Skupina navázala úzkou spolupráci s knihovnou v RK, přestěhovanou do nových prostor a domluvila se na sdílení doporučených odkazů pro školy na nově vznikajících webových stránkách Sdružení SPLAV, z. s.

PS pro rovné příležitosti



Z jednání této PS, konkrétně od zástupkyně Speciálně-pedagogického centra, vzešel podnět na založení logopedické třídy pro území Rychnovska. Tato třída nakonec v Rychnově začala fungovat pod Vyšší odbornou školou, Střední školou, Základní školou a Mateřskou školou, Hradec Králové, Štefánikova 549 od září 2020. Navštěvovalo ji 10 prvňáků. Skupina rovněž iniciovala kulatý stůl věnovaný práci s dětmi s vážnými logopedickými vadami a rozvíjela problematiku logopedie na Rychnovsku. Krom toho skupina otevřela debatu o metodice rovných příležitostí a nerovnostech ve vzdělávání v regionu, včetně problematiky cizinců. Dále bylo podepsáno Memorandum o spolupráci mezi Agenturou pro sociální začleňování Úřadu vlády ČR a Sdružením SPLAV, z. s. jakožto realizátorem MAP.

PS finance

Hlavní námětem skupiny bylo hledání vhodných zdrojů, nejen finančních, pro realizaci záměrů uvedených ve Strategickém rámci MAP. Skupina zorganizovala seminář zaměřený na vyhledávání malých dotací a grantů a rovněž zjišťovala rozpracovanost jednotlivých aktivit ve Strategickém rámci.

PS Vzdělávání pro život – rozvoj potenciálu dětí a žáků pro život v moderním světě

Skupina debatovala o vzdělávání a přípravě mladé generace na život z pohledu vzdělaných a z pohledu jejich uplatnění, osobního rozvoje a připravenosti na svět. Členové PS navrhovali témata pro konferenci i pro jednorázové vzdělávací akce, podíleli se na tvorbě SWOT analýz, evaluace projektu i přehodnocení strategického stromu vize a priorit.

PS Školy a učitelé – rozvoj potenciálu škol a zájmových organizací

Členové této PS připomínkovali implementační aktivitu nastavování spolupráce pedagoga a asistenta pedagoga a provazování vzdělávání se životem po škole – sdílení učeben. Na setkáních projednávali témata: družina, a její kapacita, převádění žáků do kroužků, asistenti ve školách, mobily ve školách. Do budoucího sněmu mládeže nominovali místní aktivní a schopné žáky. Podávali náměty na vzdělávací akce, např. jak učit online a jak ověřovat znalosti na dálku, zabývali se tvorbou SWOT analýz, evaluačního procesu i strategie.

PS Spolupráce a otevřenost – rozvoj spolupráce škol a otevřenosti k regionu a komunitě

Skupina vytypovala školy vhodné k exkurzím učitelů, podnítila distribuci Sešitu pro rodiče – materiálu podporujícího dobrou spolupráci rodičů a škol - do škol v území bylo rozdistribuováno 500 kusů těchto brožur. Členka PS vypracovala rešerši z internetu - odkazy na podpůrné informace k podpoře dobré komunikace mezi školou a rodiči a mezi obcí a školou. Materiál byl dán k dispozici školám a zaslán také výchovným poradcům. Dále členové PS vyhledávali zdroje pro realizaci záměrů uvedených ve Strategickém rámci spolu s PS finance. Navrhovali náměty na vzdělávací aktivity v území, tvořili SWOT analýzy, podílely se na evaluaci i proměně strategie.

2.1.10.4 Témata pracovních skupin v MAP 1

PS Předškolní vzdělávání

Novela školského zákona, zákon č. 178/2016 Sb., zavedla s účinností od září 2017 povinné předškolní vzdělávání a zavedla individuální vzdělávání dětí jako možnou alternativu plnění povinného předškolního vzdělávání v mateřské škole. Změnila pravidla přednostního přijímání dětí ke vzdělávání v mateřské škole (od září 2017 děti starších čtyř let, od září 2018 děti starších tří let). Pro mateřské školy zřizované obcí nebo svazkem obcí stanovili obce spádové obvody podobně, jako u základních škol.

Pokud to dovozovala stanovená kapacita a byly splněny další podmínky, mohl zřizovatel udělit výjimku podle § 23 odst. 5 školského zákona a ve třídě mohlo být až 28. K takovému rozhodnutí obvykle vedly finance, aby jich byl dostatek a školy se tzv. užívaly. Na druhou stranu s takto vysokým počtem dětí se složitě pracuje, např. ve skupinkách. V souvislosti s novým



financováním regionálního školství a zavedením tzv. PHmaxu od 1. ledna 2020 se ukazuje, že třídy takto naplněné být nemusí – ideální počet žáků je 24.

V případě, že má mateřská škola volná místa, může přijímat děti až do kapacity stanovené v rejstříku škol a školských zařízení (v souladu se stanovenými kritérii), tzn., že je možné přijmout děti od dvou let věku, pokud pro ně škola vytvoří potřebné podmínky.

Třída mateřské školy se naplňuje do počtu 24 dětí. Z důvodu přítomnosti dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí dvouletých se zavedlo povinné snižování maximálního počtu dětí ve třídě. Za každé ve třídě zařazené dítě s přiznaným podpůrným opatřením čtvrtého nebo pátého stupně se nejvyšší počet dětí ve třídě (24 dětí) snižuje o 2 děti; to platí i v případě dítěte s přiznaným podpůrným opatřením třetího stupně z důvodu mentálního postižení. Nejvyšší počet dětí ve třídě (24 dětí) se dále snižuje o 1 za každé dítě s přiznaným podpůrným opatřením třetího stupně, které není z důvodů mentálního postižení. Takto lze snížit nejvyšší počet dětí ve třídě nejvýše o 5. Za každé ve třídě zařazené dítě mladší tří let se do doby dovršení tří let věku dítěte nejvyšší počet dětí ve třídě (24 dětí) snižuje o 2 děti. Snižování počtu dětí podle předchozích odstavců nelze za jedno dítě uplatnit souběžně. Snižování počtu dětí podle předchozích odstavců se neuplatní u školy, které v jeho plnění brání plnění povinnosti přednostního přijetí dítěte podle § 34 odst. 4 školského zákona nebo dojde-li ke změně stupně podpůrného opatření u dítěte zařazeného ve třídě v průběhu školního roku.

Lesní mateřské školy se staly od září 2016 mateřskými školami podle školského zákona. Na vzdělávání v lesních mateřských školách zapsaných v rejstříku škol stát poskytuje finanční prostředky.

Názory na přijímání dvouletých dětí do MŠ se v pracovní skupině různily. Na jednu stranu někteří účastníci PS připustili, že pokud začne chodit dítě do mateřské školy již v tomto věku, je později mnohem více samostatné, lépe se zapojuje do kolektivu apod. Nicméně většina se spíše shodla, že v takto nízkém věku by – pokud je to jen trochu možné – mělo být dítě převážně v rodině. Zájem rodičů o nástup dvouletých do MŠ ale je, což vyžaduje ze strany škol odpovídající vybavení (hračky s atestem pro dvouleté, splnění psychohygienických podmínek, úpravy prostor, bezpečnostní prvky na zahradě...).

Další problémy souvisejí zejména s MŠ v malých obcích – děti v MŠ dojíždějí do centra za dopravní výchovou, kulturními představeními apod. Přitom nemají ani dostatečné finanční prostředky, ani odpovídající počet pedagogů, který by mohl s dětmi odcestovat.

Proběhla i diskuse o provozní době MŠ – rodiče mají často zájem o její prodloužení do večerních hodin, přitom však pracovní doba učitelek celou pracovní dobu nepokryje, zvláště v menších MŠ s malým počtem pedagogických pracovníků.

Hovořilo se i o kapacitě a naplněnosti MŠ v regionu. Kapacitu úplně vyčerpanou mělo ve šk. roce 2018/2019 sedm MŠ (většinou se nacházejí na území Rychnova n. K. a v aglomeraci Solnice-Kvasiny). Nejméně naplněné byly MŠ v Orlických horách - Bartošovice v Orl. h. a Orlické Záhoří a MŠ Rokytnice v Orl. h. Počet dětí v MŠ od roku 2015/16 mírně klesal až do roku 2018/19, kdy naplněnost MŠ v regionu dosahovala cca 88 procent, v roce 2020/21 to bylo 82 procent.

Shrnutí problémových oblastí:

- Dostatek kvalifikovaných asistentů a speciálních pedagogů, kteří by vykonávali speciálně pedagogickou péči, pokud je doporučena školským poradenským zařízením) pro děti se SVP.
- Problémy MŠ v malých obcích – malý počet učitelů, nutnost dojíždět.
- Náročná práce s cizojazyčnými dětmi a jejich rodiči, než se dorozumí česky.

PS Základní školy – 1. stupeň

Členové pracovní skupiny ZŠ 1. stupeň uváděli některé společné problémy, které uváděli členové PS pro mateřské školy – obtížná doprava na mimoškolní akce, nutnost objednávat zvláštní autobus, protože veřejná doprava je nedostatečná apod.



**Spolufinancováno
Evropskou unií**



Ve školách podle členů PS chyběli psychologové, kteří by operativně řešili problémy žáků, objednací doba do pedagogicko-psychologické poradny byla velmi dlouhá. Tento problém by mohl vyřešit tzv. cestující psycholog, který by mohl působit na větším území (např. pro celý SO ORP).

Velkým problémem především na menších školách je vzdělávání pedagogů. V případě jejich nepřítomnosti je nemá kdo zastupovat. O vzdělávání byl jinak zájem, účastníci PS však preferovali vzdělávání buď přímo v příslušné škole, nebo alespoň v regionu.

Finanční prostředky do vybavení ve školách byly nedostatečné. Nestačily na neustálou a potřebnou výměnu výpočetní techniky ani na další vybavení speciálními pomůckami. Chyběly i prostředky na venkovní přírodovědné učebny nebo na vzájemné setkávání, výměnu zkušeností apod.

Mezi žáky upadala čtenářská gramotnost. Děti neměly zájem věnovat se četbě, dávaly přednost počítačům a dalším digitálním médiím. Žádaná byla spolupráce s knihovnou, u menších obcí zejména v pohraničí byl pak problém s dojezdem do okresní knihovny v Rychnově.

Účastníci rovněž upozorňovali na nové metody výuky, které by se mohly uplatnit na školách (tzv. Feuersteinovo instrumentální obohacování, metoda Biofeedback apod.) Inspirující byly rovněž zkušenosti v zahraničí – Polsku, Finsku, Anglii apod.

Shrnutí problémových oblastí:

- Problémy ZŠ v malých obcích – malý počet učitelů, nutnost často dojíždět.
- Nedostatek psychologů ve školách.
- Nedostatek finančních prostředků na vybavení.
- Úpadek čtenářské gramotnosti.

PS Základní školy – 2. stupeň

Podle účastníků této PS se některé problémy shodovaly se skupinou předchozí – dopravní obslužnost, málo finančních prostředků do technických a přírodovědných učeben apod.

Novým tématem, které řešila PS pro 2. stupeň ZŠ, byla např. problematika výuky cizích jazyků. Ta je mnohde nedostatečná, kvalitní učitel cizích jazyků raději působí v jiných, finančně lépe ohodnocených profesích. V některých školách však funguje dobrovolník, který dochází do škol a mluví s žáky (může, ale i nemusí to být rodilý mluvčí).

Na 2. stupni by se mělo více rozvíjet polytechnické vzdělávání. Je potřeba více vyzdvihnout řemeslo a obecně manuální práci – pořádat exkurze do výrobních provozů, ale také obnovit výuku dílen a technických prací.

Diskutovalo se i o spolupráci základních škol se školami vyššího stupně i významnými zaměstnavateli v regionu. Zájemem škol je o spolupráci jak s VOŠ a SPŠ v Rychnově n. K., která připravuje pracovníky pro největšího zaměstnavatele v regionu (ŠKODA AUTO), ale také přímo se zaměstnavateli. Účastníci PS navrhovali vytvořit technologické centrum, které by školy využívaly při výuce.

Shrnutí problémových oblastí:

- Problémy ZŠ v malých obcích – malý počet učitelů, nutnost často dojíždět.
- Nedostatek finančních prostředků na vybavení.
- Nedostatek kvalitních učitelů na výuku cizích jazyků.
- Ztráta prestiže manuální práce.

PS Zájmové činnosti



**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Nejvíce žáků v regionu dochází do ZUŠ a dvou DDM. Byl zájem o rozšíření prostor (ZUŠ) i nákup lepšího vybavení pro technické a přírodovědné obory (DDM, částečně i ZUŠ). Bylo složité vše financovat jen z prostředků zřizovatele, proto je nutné hledat další zdroje.

Pro řadu dětí z malých obcí bylo však obtížné dojíždět do těchto zařízení. Změnu by mohla přinést podpora spolkové činnosti (menších zařízení pro vzdělávání mládeže v regionu) v menších obcích.

V rámci PS se projednávalo i vzdělávání dospělých a seniorů – přednášky pro rodiče malých dětí, kurzy z oblasti práva, ekonomiky a zdravotědy, kurzy počítačové gramotnosti apod. Představena byla i virtuální univerzita třetího věku, která byla provozována ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou.

Shrnutí problémových oblastí:

- Nedostatek financí na modernizaci objektů a vybavení.
- Omezená nabídka zájmových činností v menších obcích.

2.1.10.5 Souhrn analýzy od expertních skupin v MAP 1 k letům 2016 -2018

Na tvorbě dokumentu v rámci MAP 1 rovněž spolupracovalo šest expertních skupin (Předškolní výchova, Inkluze, Matematická gramotnost, Čtenářská gramotnost, Technické kompetence a Sociální a občanské kompetence) jejichž členy byli převážně pedagogové. Každá skupina zpracovala podle své odbornosti svou souhrnnou analýzu, která je uvedena níže. Zdrojem informací byly pedagogům vlastní zkušenosti, názory členů pracovních skupin MAP a dotazníkové šetření uskutečněné ve všech MŠ a ZŠ v regionu. Níže je uvedeny některé poznatky z této analýzy:

Předškolní vzdělávání

Mateřské školy měly v letech 2016 – 2018 dostatečnou kapacitu a byly schopny pojmout až na ojedinělé případy všechny děti v regionu. Jejich vybavenost byla většinou dostatečná, i když často závisela na finančních možnostech zřizovatele (obce).

Největším problémem v oblasti předškolního vzdělávání se jednoznačně jevila povinnost přijímat do mateřských škol děti mladší tří let – ať už z kapacitních důvodů, tak i kvůli nutnosti zajistit odpovídající podmínky podle specifických potřeb těchto dětí.

Další okruh problémů v MŠ souvisel s prací s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP). Počet takových dětí v poslední době narůstal a chybělo potřebné personální zajištění pro tyto děti.

Z uvedených problémů vyplynuly návrhy na opatření – vybavení tříd speciálními pomůckami pro děti se SVP a děti mladší tří let, vzdělávání učitelů v této oblasti, vzájemné předávání zkušeností mezi učiteli.

Inkluze

Podpora inkluzivního vzdělávání na území MAP nebyla především pro základní školy prioritním tématem. Přitom většina škol v území nebyla plně bezbariérová, školy chtěly tuto situaci řešit v příštích letech nejryznějšími stavebními úpravami.

Bylo zjištěno, že inkluze není obecně ve společnosti (ani mezi rodiči žáků) pozitivně vnímána a bylo navrženo několik opatření, která by měla situaci tuto situaci změnit. Dále je třeba systematicky dlouhodobě budovat pozitivní klima ve třídách.



V území byla nedostačující nabídka organizací, zabývajících se neformálním vzděláváním pro děti školního věku se speciálními vzdělávacími potřebami. Pouze v Rychnově n. K. nabízelo nízkoprahové zařízení nabídku volnočasových aktivit pro děti ze sociokulturně znevýhodněného prostředí.

Technické kompetence

V mateřských školách měly děti kvalitní vybavení pro rozvoj technických kompetencí, pokud se týká např. typů stavebnic. Množství tohoto vybavení v poměru k počtu dětí by mělo být vyšší. MŠ často využívaly i exkurze do menších firem v bezprostředním okolí, návštěvy vzdálenějších míst byly omezeny dopravní dostupností, obvykle probíhaly 1-2x ročně.

Počty hodin, které je možné vyhradit pro rozvoj technických kompetencí, určovaly platné vzdělávací dokumenty. Školy se potýkaly s omezenými finančními zdroji na zajištění odborných učeben (dílů) a jejich odpovídajícího vybavení. Žáci nejsou vedeni z domova k manuální práci, řemeslo mělo nízkou prestiž. Dalším problémem byla otázka bezpečnosti práce. Některé školy využívaly dotace na rozvoj technického vzdělávání z automobilového závodu v Kvasinách.

V oblasti zájmového vzdělávání fungovalo několik kroužků s technickým zaměřením v DDM v Rychnově n. K. a také v DDM ve Vamberku. V ostatních obcích byly děti odkázány na činnost spolků, ve většině obcí působili dobrovolní hasiči, jejichž činnost podporuje technickou dovednost mládeže.

Matematická gramotnost

Poměrně velký počet dětí na jednu třídu (23,4) zmenšoval prostor pedagogů pro individuální přístup. Nicméně v oblasti matematické gramotnosti měly děti dostatečné možnosti pro rozvoj, mateřské školy byly dostatečně vybaveny pomůckami. Chyběla však péče o talentované a nadané děti.

V nižších ročnících ZŠ byl zájem o matematiku poměrně velký, ve vyšších ročnících pak zájem dětí výrazně klesal. V regionu se jen minimálně využívala výuka matematiky metodou prof. Hejného a další alternativní metody.

Žákům obecně dělaly největší problémy slovní úlohy, což souviselo i s nedostatečnou čtenářskou gramotností. Chyběly úlohy, které by měly přímou návaznost na praxi. Výborní žáci mohly uplatnit matematické nadání na víceletých gymnáziích, na ZŠ pak na 2. stupni po jejich odchodu klesala celková úroveň prospěchu žáků.

Zájmové činnosti nenabízely žádné speciální kroužky na rozvoj matematického a logického myšlení, jen nízkoprahové zařízení v Rychnově n. K. se zabývalo i doučováním žáků ze sociálně slabého prostředí.

Čtenářská gramotnost

Čtení je jedním ze základních prostředků k získávání informací. Je prostředkem přemýšlení a učení.

V mateřských školách učitelé s dětmi četli denně, zpravidla před spaním. Měli svoje čtenářské koutky, i když podnětné prostředí k rozvoji čtenářské gramotnosti bývá využíváno málo. Podobně jako na základní škole, i zde školy spolupracují jak s místními knihovnami v obci, tak i s knihovnou v Rychnově n. K.

Na základních školách měly školy svoje školní knihovny, ve většině škol však žáci neměli v knihovnách volný přístup ke knihám. Žádná škola v regionu neměla vlastní strategii čtenářské gramotnosti. Žáci měli malou motivaci ke čtení, chyběli jim vzory jak v rodině, tak ve škole. Ve školách byla spíše upřednostňována povinná a doporučená četba před individuálními možnostmi a přáními žáků.



Problémy v oblasti čtenářské gramotnosti by mohlo pomoci řešit vzdělávání pedagogických pracovníků, sdílení dobré pedagogické praxe mezi pedagogy regionálních škol, nákup materiálů na podporu čtenářské gramotnosti a užší spolupráce s rodiči.

Sociální a občanské kompetence

V mateřských školách se v souvislosti s chystanou povinností přijímat děti mladší 3. let a zavedením povinného předškolního vzdělávání začínala projevovat nedostatečná personální a materiální vybavenost zařízení. Rozdílná byla však situace mezi většími MŠ (mohou vytvořit homogenní třídu jen s menšími dětmi) a menšími MŠ, v nichž by měly společně setkávat děti ve věku 2-7 let.

Přechod mezi MŠ a ZŠ byl relativně snadný ve společných zařízeních MŠ a ZŠ, na ostatních školách např. v Rychnově n. K. se organizovaly vzájemné návštěvy škol či se pořádaly adaptační kurzy pro budoucí žáky a jejich rodiče.

Na některých základních školách probíhaly pravidelné třídnické hodiny, jinde se třídní záležitosti řešily podle potřeby na úkor vyučovacích hodin. Všechny ZŠ nabízely pro žáky na 1. stupni školní družiny, zatímco školní kluby se téměř nevyskytovaly. Materiální vybavení pro rozvoj občanských a sociálních kompetencí bylo většinou dostatečné.

Školy využívaly nabídky kulturních představení, mnohem více příležitostí však měly ve městech. Menší školy vzdálené od center měly problémy s finančními náklady na dopravu i na pedagogický doprovod. Menší kolektivy pak nemohly využít ani možnost konání kulturní akce přímo ve škole.

2.2 Specifická část analýzy

2.2.1 Analýza dotčených skupin v oblasti vzdělávání v řešeném území

Do zpracování dokumentu MAP, ale i následné realizace místního akčního plánu byly v řešeném území zapojeny nejrůznější osoby či instituce (tzv. stakeholderi). Dále je uveden přehled hlavních dotčených skupin, jejich způsob zapojení a komunikace s nimi:

- Děti v mateřských školách
 - zapojení formou her, komunikace spíše přes pracovníky MŠ a rodiče dětí
- Žáci na základních školách
 - dotazníková šetření pro žáky, schránky důvěry, školní parlamenty, školní časopisy
- Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami
 - informace z pedagogicko-psychologických poraden, komunikace školy s rodiči žáků
- Rodiče dětí v MŠ a ZŠ
 - dotazníková šetření pro rodiče, schůzky rodičů a učitelů, webové stránky škol, zpravodaje obcí či škol
- Pedagogičtí pracovníci MŠ a ZŠ
 - osobní účast na akcích MAS, dotazníková šetření, zapojení do řídicího výboru, pracovních a expertních skupin MAP
- Pracovníci v neformálním a zájmovém vzdělávání
 - osobní účast na akcích MAS, zapojení do řídicího výboru a pracovních skupin MAP



- Zřizovatelé (obce, kde je zřízena MŠ nebo ZŠ)
 - osobní účast na akcích MAS, zapojení do řídicího výboru a pracovních skupin MAP, webové stránky a zpravodaje obcí
- Představitelé obcí, kde není škola
 - zapojení do projektu z důvodu zajištění školní docházky pro své děti – jednání s ostatními obcemi, účast na akcích MAS
- Ostatní veřejnost
 - prostřednictvím webových stránek obcí, akce realizované v rámci projektu
- Odborníci z území MAP i mimo území (přednášející, lektori apod.)
 - přednášky a semináře v oblasti vzdělávání

Od roku 2018 byly zapojovány cílové skupiny vymezené v komunikačním plánu a popisu konzultačního procesu. Nově byly vymezeny pracovní skupiny a stanoveny jejich kompetence.

2.2.2 Analýza rizik v oblasti vzdělávání v řešeném území

Během realizace MAP se mohou vyskytnout nejrůznější problémy (rizika), které mohou ohrozit úspěšné plnění stanovených priorit, cílů a opatření. Cílem níže uvedeného přehledu je zmapovat potenciální rizika, která mohou nastat, a navrhnout opatření, která by dopady rizik eliminovala.

Rizika byla rozdělena do následujících skupin:

1. Finanční rizika
2. Organizační rizika
3. Legislativní a právní rizika
4. Věcná rizika

Tab. 51 Přehled rizik a návrhů opatření k eliminaci rizika

č.	Skupina rizik	Název rizika	Hodnocení rizika			Název opatření ke snížení významnosti rizika
			P	D	V = P.D	
1.	Finanční rizika	Nedostatek finančních prostředků k zajištění provozu škol a školských zařízení	4	4	16	Fundraising, sponzoring, efektivnější využití volné kapacity (pronájem části budovy), zlepšení energetického stavu budov.
		Nedostatek finančních prostředků na investice a modernizaci vybavení	4	4	16	Využití dotačních možností EU či národních programů, využití poradenských služeb (animace MAS, dotační poradenství)
		Nedostatek finančních prostředků na platy	2	3	6	Změna legislativy, využití dotačních možností EU či národních programů

		Špatný stav budov	3	5	15	Využití dotačních možností EU či národních programů
2.	Organizační rizika	Neočekávaný velký nárůst počtu dětí a žáků (nedostatečná kapacita škol)	2	3	6	Spolehlivá analýza demografického vývoje, příprava nových prostorů
		Nepříznivý demografický vývoj, malý počet dětí ve školách	3	3	9	Široká škála opatření k zabránění odlivu obyvatel, naopak přilákání obyvatel z jiných oblastí (bydlení, pracovní příležitosti, doprava, služby apod.), podpora existence školy ze strany obcí
		Nedostatečná dopravní obslužnost	3	3	9	Připomínkování změn jízdních řádů ze strany obcí bez školy, společná jednání obcí, kraje a místních dopravců, spolupráce více obcí
		Neochota ke spolupráci a sdílení zkušeností pracovníků v oblasti vzdělávání	3	3	9	Realizace projektů spolupráce, osvěta těchto aktivit
3.	Legislativní a právní riziko	Změny legislativy vedoucí k vynuceným investicím nebo horším podmínkám výuky	3	4	12	Spolupráce účastníků systému, informovanost.
4.	Věcná rizika	Špatné řízení škol a školských zařízení	3	4	12	Výběr kvalitních ředitelů, sdílení zkušeností, nastavení kontrolních mechanismů
		Nedostatek kvalifikovaných pracovníků (nedostatek kvalitních absolventů škol, odchod kvalitních stávajících pracovníků)	3	4	12	Podpora začínajících pedagogů, dostatečná motivace současných pedagogů, podpora prestiže pedagogických povolání
		Nízká kvalita výuky	3	4	12	Sledování kvality výuky, výběr kvalitních ředitelů a učitelů, práce s motivací pedagogů

P = pravděpodobnost rizika, škála 1 (nízká) – 5 (nejvyšší)

D = dopad rizika, škála 1 (nízký) – 5 (největší)

V = význam rizika, výpočet $P \times D$

Význam rizika je tedy dán vahou pravděpodobnosti a dopadu rizika. Všechna rizika, která mají hodnotu vyšší než 10, jsou poměrně významná, rizika s hodnotou vyšší než 15 mají značný význam. Těmto rizikům je třeba věnovat zvýšenou pozornost.

Tato analýza byla provedena v roce 2017 a v roce 2022. Vyhodnocení analýzy rizik bude součástí evaluačních procesů v MAP 3.

2.2.3 Souhrnný popis potřeb škol

Zdrojem pro aktualizaci Strategické části dokumentu MAP bylo také dotazníkové šetření realizované realizačním týmem v roce 2019 v MŠ, ZŠ a ZUŠ Rychnovska. Šetření se soustředilo na zjištění v oblastech rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti, rozvoje potenciálu každého žáka v dalších oblastech a na potřeby rozvoje škol. Tento souhrnný (agregovaný) popis potřeb škol je přílohou dokumentu MAP a zdrojem pro další aktualizace opatření.

2.3 Východiska pro strategickou část

2.3.1 Vymezení problémových oblastí

Na základě provedené analýzy území, vyhodnocení dotazníků i závěrů z diskuzí v pracovních skupinách byly v počátku strategického plánování v roce 2016 vymezeny problémové oblasti vzdělávání. Ty lze shrnout do tří základních problémových témat: Dostupnost, Kvalita, Užitečnost

Dostupnost vzdělání

Území MAP má z větší části venkovský charakter s nízkou hustotou osídlení a v horských oblastech i špatnou dopravní dostupností. Třetina obcí nemá na svém území školu, další obce mají pouze MŠ nebo ZŠ pro 1. stupeň. Počty učitelů i celkové finanční prostředky jsou vázány na počty dětí ve školách. Menší venkovské školy s nízkým počtem dětí či žáků mají další problémy, jak zajistit rozsah požadovaných činností. Společným cílem by proto měla být dostupná výchova a vzdělávání všech dětí a žáků v území.

Kvalita vzdělání

Z analytické části vyplynulo, že současná kvalita vzdělávání je poměrně dobrá (i když mnohdy nejsou reflektovány současné potřeby dětí a žáků), nicméně reálně hrozí její zhoršení. V území MAP odcházejí někteří učitelé do lépe placených profesí a je čím dál obtížnější sehnat za ně náhradu. Čím dál náročnější je rovněž pravidelná údržba infrastruktury – opravy a modernizace budov, nákupy vybavení apod. Školy mají na tyto činnosti jen omezené finanční prostředky a ve velké míře musí spoléhat i na další dotační možnosti. Dalším cílem by tedy měl být dostatečná kvalita vzdělávání všech stupňů.

Užitečnost vzdělání

Při vyhodnocení dotazníkových šetření, ale i na pracovních skupinách MAP často probíhala diskuze ve smyslu, aby vzdělání nebylo jen samoúčelné, ale bylo přínosné, užitečné. Vzdělávací systém by měl děti a žáky připravovat na jejich budoucí život. Výuka by měla být propojena s praktickými činnostmi, měla by být zaměřena především na obory, po kterých je aktuálně poptávka na trhu práce apod. Rozvíjet by se měly samozřejmě i základní kompetence, jako je čtenářská a matematická gramotnost, ale také další v návaznosti na současnou situaci – zejména technické, přírodovědné či digitální činnosti. Cílem je tedy užitečná (přínosná) výchova a vzdělávání.

V rámci aktualizace MAP v roce 2019/2020 byla v rámci konzultačního procesu aktualizována jak SWOT analýza, tak celkové vymezení problémových okruhů opakovaným projednáním v pracovních skupinách. Z jednání vyústila revize vize a priorit strategie a struktura strategické části byla uzpůsobena nově stanoveným prioritám a cílům.

V rámci aktualizace MAP pro roky 2024 a 2025, **za aktivní účasti všech pracovních skupin**, došlo k významnému **rozšíření** stávající SWOT analýzy o nové perspektivy a postřehy. Tento obohacený pohled následně umožnil **hlubší vymezení a rozšíření** klíčových problémových okruhů. Nově stanovené priority a cíle se tak promítly do **rozšířené a aktualizované struktury strategické části MAP 4**, která nyní komplexněji zohledňuje potřeby a ambice našeho regionu v oblasti vzdělávání.

2.3.2 SWOT- analýza prioritních oblastí rozvoje

SWOT analýza prioritních oblastí rozvoje zachovává původní členění a byla podrobně vypracována na několika jednáních pracovních skupin a schválena Řídicím výborem MAP. Závěrem je uvedena souhrnná SWOT analýza za celou oblast vzdělávání.

2.3.2.1 Opatření 1 - Předškolní vzdělávání a péče – dostupnost, inkluze, kvalita

Silné stránky

- Místy stálý a kvalifikovaný pedagogický sbor ochotný k sebevzdělávání a spolupráci
- Dobrý stavebně-technický stav a základní vybavenost většiny škol
- Dostatečná kapacita a dostupnost předškolních zařízení

Slabé stránky

- Nedostatečná zastupitelnost a možnost vzdělávání pracovníků předškolních zařízení
- Nízká motivovanost pracovníků předškolních zařízení, vyhoření a zachování nízké péče o osobní rozvoj pedagogů (zlepšení v této oblasti, mnoho pedagogů se více vzájemně podporuje nebo mají podporu týmu i ve škole)
- Místy nedostatek finančních prostředků pro rozšíření aktivit předškolních zařízení

Příležitosti

- Sdílení specializovaných prostor, vybavení i pedagogů více předškolními zařízeními
- Průběžné vzdělávání, hodnocení a kariérní postup pracovníků předškolních zařízení
- Setkávání pracovníků škol, výměna zkušeností, přenos dobré praxe, spolupráce s rodiči, s obcemi a místními podnikatelskými i neziskovými subjekty
- Větší uplatňování individuálního přístupu (i děti s podpůrnými opatřeními, vadami řeči, soc. znevýhodněných dětí)

Hrozby

- Omezená možnost individuálního přístupu k dětem z důvodu velké naplněnosti tříd
- Nedostatečná podpora výuky žáků – cizinců zejména v oblasti českého jazyka
- Omezené podněty k rozvoji dítěte, nemotivovaní rodiče, nulový důraz na rozvoj emoční inteligence, vztahů, vnímání vlastních emocí dítěte.
- Nárůst problematického chování dětí

2.3.2.2 Opatření 2 - Matematická gramotnost v základním vzdělávání

Silné stránky

- Dobrá úroveň vybavenosti většiny škol
- Vysoká úroveň obsahu vzdělávání a stále ještě široký základ vědomostí
- Finanční konkurenceschopnost učitelské profese

Slabé stránky

- Nízká ochrana dětí a mládeže před vlivem elektronických médií a virtuálních vztahů, vzrůstá problém i v MŠ
- Zastaralý postoj k pojetí matematické gramotnosti, místy velmi konzervativní přístup pedagogů i rodičů, neochota ke změně, neochota ředitelů k nákupu digitálních pomůcek, k rozšíření digitálních kompetencí a jejich zařazení do výuky
- Existence nadšených pedagogů, kteří inspirují žáky k hlubšímu zájmu o matematiku
- Nedostatečná individualizace výuky
- Chybějící podpora kritického myšlení a řešení problémů



Příležitosti

- Vzdělávání učitelů a vzájemné sdílení zkušeností mezi nimi navzájem
- Využití virtuální komunikace ve školách – nekoresponduje s ochranou před elektronickými médii
- Více individuálních možností, jak vzdělávat žáky s jiným než průměrným prospěchem
- Využití on-line materiálů, aplikací
- Revize rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání v oblasti nové informatiky a digitálních kompetencí
- Dotační program MŠMT z Národního fondu obnovy na nákup nových digitálních pomůcek

Hrozby

- Mění se státní koncepce výuky matematické gramotnosti
- Přemíra informací bez souvislostí a hierarchie významu
- Spoléhání se na dřívější historickou tradici vysoké úrovně vzdělanosti absolventů škol a obsahu vyučování
- Závislost na elektronických pomůckách
- Ztráta schopnosti osobní komunikace, narušení vztahů, závislost na virtuálních vztazích a zkratkovitých vyjádřeních

2.3.2.3 Opatření 2 - Čtenářská gramotnost v základním vzdělávání

Silné stránky

- Dobrá úroveň vybavenosti většiny škol, funkční školní knihovny
- Vysoká úroveň obsahu vzdělávání a stále ještě široký základ vědomostí
- Finanční konkurenceschopnost učitelské profese
- Systematická spolupráce škol s místními knihovnami

Slabé stránky

- Nízká ochrana dětí a mládeže před vlivem elektronických médií a virtuálních vztahů, vzrůstá problém i v MŠ
- Zastaralý postoj k rozvíjení čtenářské gramotnosti a konzervativní přístup pedagogů i rodičů
- Klesající zájem o hlubší čtení u žáků
- Nedostatek času na individuální čtení a diskuse o knihách ve výuce

Příležitosti

- Vzdělávání učitelů a vzájemné sdílení zkušeností mezi nimi navzájem
- Využití virtuální komunikace ve školách – nekoresponduje s ochranou před elektronickými médii
- Více individuálních možností, jak vzdělávat žáky s jiným než průměrným prospěchem
- Využití on-line materiálů, aplikací
- Nové aktivity Městské knihovny v Rychnově nad Kněžnou

Hrozby

- Mění se státní koncepce výuky čtenářské gramotnosti
- Přemíra informací bez souvislostí a hierarchie významu
- Spoléhání se na dřívější historickou tradici vysoké úrovně vzdělanosti absolventů škol a obsahu vyučování
- Ztráta vyjadřovacích schopností, znalosti pravopisu, závislost na elektronických pomůckách
- Ztráta schopnosti osobní komunikace, narušení vztahů, závislost na virtuálních vztazích a zkratkovitých vyjádřeních
- Neochota rodičů číst dětem
- Klesající úroveň čtenářské gramotnosti u nových pedagogů
- Zhoršující se grafomotorika předškolních dětí (úroveň jako před 20 lety)
- Snižující se nároky na předškolní děti pro vstup do ZŠ



2.3.2.4 Opatření 3 - Inkluzivní vzdělávání a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem

Silné stránky

- Hustá síť malých venkovských škol s menším počtem dětí ve třídách
- Aktivní činnost organizací pracujících se znevýhodněnými dětmi a mládeží
- Zlepšování povědomí veřejnosti v problematice inkluzivního vzdělávání – šestý rok inkluze – dobré povědomí ve školách
- Osvědčená praxe asistentů pedagoga v některých školách

Slabé stránky

- Nedostatečná odborná personální připravenost škol k inkluzivnímu vzdělávání
- Chybějící podpora pedagogů a malá spolupráce – návrh přesunout do příležitostí
- Chybějící prostory pro zajištění individuálního přístupu v menších školách

Příležitosti

- Rostoucí možnosti vzdělávání pedagogů a dalších pracovníků vzdělávacích institucí v problematice inkluze
- Vzdávající spolupráce škol, rodičů a odborníků, přenos dobré praxe
- Rostoucí metodická podpora spolupráce pedagogů a asistentů pedagoga
- Spolupráce s VŠ v Hradci Králové-stáže ČJ po MŠ

Hrozby

- Paušalizující výklad inkluze veřejností, pedagogy i žáky
- Chybějící školní psychologové
- Vytvoření „jednoduchých“ segregovaných škol

2.3.2.5 Volitelné opatření - Sociální a občanské kompetence

Silné stránky

- Tradice vzájemné pomoci a solidarity obecních, sousedských i rodinných komunit v menších obcích
- Hustá síť malých venkovských škol s menším počtem dětí ve třídách
- Kulturně stabilizované prostředí bez výrazných sociálních rozdílů ve společnosti

Slabé stránky

- Nedostatek podnětů pro zapojení mládeže do veřejného života
- Nízká prestiž politických, občanských a sociálních témat
- Změna životního stylu přinášející jiné priority v rodinách, orientace na spotřebu

Příležitosti

- Využívání metod spolupráce, dělby práce, týmové práce při výuce a vzdělávání dětí a mládeže
- Posílení všeobecného vzdělání a širokého rozhledu dětí i mládeže
- Nové náměty a projekty, pravidelná spolupráce s občanskými a sociálně zaměřenými organizacemi
- Narůstající zájem mladých občanů o veřejné záležitosti – postupně se zlepšuje

Hrozby

- Nízká vzájemná solidarita mezi věkovými, sociálními a zdravotními skupinami občanů a vzrůstající generační rozdíly
- Zánik tradičních společenských postupů, pravidel a norem
- Dopad opatření COVID na izolovanost/sociální vazby ve společnosti
- Šíření nepodložených nepravdivých agresivních informací na sociálních sítích na adresu škol



2.3.2.6 Volitelné opatření – Technické kompetence

Silné stránky

- Velká nabídka pracovních míst pro absolventy technických oborů-klesající
- Spolupráce se zaměstnavateli s technickým zaměřením
- Tradice technické výroby a výuky technických oborů v regionu

Slabé stránky

- Nízká prestiž učebních oborů a oborů středního technického vzdělání
- Nízký zájem žáků o technické obory a zkrácená informovanost veřejnosti o odborné proměně SŠ
- Potíže s naplňováním požadavků na bezpečnost žáků – posun (IT, podpora ze strany automobilky, úprava ŠVP, robotika)
- Nedostatečná kvalifikace učitelů ve využívání pomůcek

Příležitosti

- Systémová podpora technických a manuálních dovedností v základním vzdělávání, pomohla i změna ŠVP
- Veřejný zájem na zvyšování technických kompetencí
- Nové moderní vybavení vedoucí děti k zájmu o technické dovednosti a kreativitu a vztah ke světu

Hrozby

- Snižování možností styku dětí s řemesly a pokles rukodělné zručnosti
- Nevvyvážená popularizace technických oborů
- Závislost na zahraniční výrobě a zaměstnancích
- Předpoklad jistého zaměstnání v autoprůmyslu (ŠKODA AUTO) i bez technického vzdělání

2.3.2.7 Volitelné opatření - Rozvoj zájmového a neformálního vzdělávání

Silné stránky:

- Široká nabídka zájmového a neformálního vzdělávání v regionu
- Dobrá a využívaná tradice zájmového a neformálního vzdělávání
- Společenská podpora zájmového a neformálního vzdělávání
- Silná osobní angažovanost lidí v zájmovém a neformálním vzdělávání
- Přijatelná a dostupná cena

Slabé stránky:

- Nesystémová finanční podpora zájmového a neformálního vzdělávání
- Závislost zájmového vzdělávání na nestabilním personálním, prostorovém a materiálním vybavení
- Nerovnoměrné rozmístění zájmových organizací, horší dopravní dostupnost z odlehlých obcí
- Nízké mzdy v oblasti neformálního vzdělávání

Příležitosti:

- Systémové vyšší propojení portfolia žáka s neformálním vzděláváním
- Mobilní formy zájmového a neformálního vzdělávání
- Spolupráce organizací se školami, obcemi a podnikateli
- Sdílení pedagogů, pomůcek a prostor mezi institucemi
- Jednotná prezentace všech zájmových aktivit na jednom místě - zjednodušené hledání pro rodiny



Hrozby:

- Nezájem dětí a žáků a rodičů o organizované trávení volného času
- Místy nadměrné zvyšování nákladů za účast na zájmovém vzdělávání
- Finanční nestabilita rodin-omezení výdajů na zájmové vzdělávání
- Odchod kvalitních nadšených učitelů

2.3.2.8 Volitelné opatření - Rozvoj potenciálu každého žáka

Silné stránky:

- Je možné využít velkou dostupnost informací, materiálu, spolupráce s odborníky a náhledu do praxe
- Část pedagogů je motivovaná a otevřená
- Uplatňují se nové metody a postupy ve školách (např. kooperativní učení pracující se samostatností, i vlastním hodnocením)

Slabé stránky:

- Nízká motivace rodin ke vzdělávání dětí
- Vyhořelost některých pedagogů
- Ambiciózní rodiče přeceňující schopnosti svých dětí
- Některé děti vyrůstají v nepodnětném prostředí
- Příliš náročná administrace projektu u podpůrných dotací
- Naplněnost a přeplněnost tříd
- Práce s romskými dětmi a žáky se neodehrává včas
- Proces vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně i proces začlenění žáka z běžné do speciální školy trvá příliš dlouho na to, aby mohl mít aktuální dopad
- Inkluze je někde vnímána jako nepodařená

Příležitosti:

- Všeobecná online dostupnost metod a materiálů
- Potenciál k většímu podílu motivovaných a otevřených pedagogů
- Snadnější přístup k materiálům, službám, nabídkám a řešením na základě osobních referencí
- Tvorba a využití sociálního fondu školy
- Využití vzdělávacích a výzkumných center pro obohacení vzdělávacího obsahu i forem
- Začlenění umělé inteligence do výuky
- Projektové dny zaměřené na praxi
- Supervize, intervize, specialisté ve školách – psychologové, speciální pedagogové
- Práce s nadanými dětmi

Hrozby

- Stoupající počet dětí s podpůrnými opatřeními
- Někteří pedagogové nejsou odborně a metodicky připraveni
- Nedostatek financí v budoucnu
- Časová náročnost vedoucí k nižší podpoře rozvoje potenciálu každého žáka
- Přemíra pomoci organizací, které nevedou klienty ke zplnomocnění, ale zásobí je pouze materiálně



2.3.2.9 Volitelné opatření - Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání

Silné stránky:

- Zlepšuje se spolupráce škol, probíhá síťování (ředitelů, učitelů)
- Zlepšuje se dostupnost a nabídka dalšího kvalitního vzdělávání pedagogů (KKIVI, NPI, MAP)
- K online vzdělávání existuje i možnost zhlédnutí ze záznamu
- Kariérové poradenství v režii Úřadu práce

Slabé stránky

- Nízká motivovanost pedagogů – motivovat ke vzdělávání je těžké, i když jsou na to peníze
- Nepřehlednost a přemíra nabídky předražených školení
- Vysoký podíl pedagogů obávající se novinek
- Studenti pedagogických fakult po absolutoriu odcházejí pracovat mimo školství
- Chybějící praxe ve výuce u studentů pedagogických fakult - jejich vzdělání neodpovídá měnící se době
- Příliš obecné a rozvláčné informace ze strany MŠMT umožňující více výkladů

Příležitosti

- Potenciál k plnému využití nabídky KKIVI, NPI, MAP a komunikace
- Větší autonomie ředitelů škol v oblasti provozu a řízení škol
- Modernizace obecných předpisů týkající se provozu škol
- Koordinace vzdělávací nabídky v území: MAP - Nadační fond Škoda Auto (AISIS)
- Zapojit zřizovatele do financování náročnějších aktivit měnících školy

Hrozby

- Stárnutí pedagogického sboru, vysoký průměrný věk
- Zvyšující se riziko vyhoření pedagogů
- Chaos na straně MŠMT v podobě pozdních či žádných rozhodnutí
- Stoupající obavy a strach z novinek
- Často zkreslené informace z médií

2.3.2.10 Moderní didaktické formy vedoucí k rozvoji klíčových kompetencí

Silné stránky

- **K dispozici je široké spektrum moderních forem pro školy a témat přes MAP i dalších iniciativ. Využívá se také propojení s okolním světem**
- **Pravidelně dochází k výměně zkušeností a příkladů dobré praxe mezi pedagogy, což vede k zavádění moderních didaktických postupů napříč všemi školami v regionu**
- **Učitelé se pravidelně setkávají, sdílejí své zkušenosti a výsledky své práce. K dispozici mají také různé dokumenty, jako jsou přehledy projektů, doporučení online kurzů, kontakty na lektory a informace o exkurzích**
- V regionu je hodně malých škol, které moderní metody úspěšně využívají v menších kolektivech tříd
- Edukace v bezpečnosti ve virtuálním světě
- Žáci mají možnost pracovat s roboty a využívat moderní technologie ve výuce
- V regionu je výrazná podpora iniciativ jako je "Začít spolu", což přispívá k rozvoji kvalitní výuky

Slabé stránky



**Spolufinancováno
Evropskou unií**

- Rodin pracujících ve směnném provozu se do školních aktivit zapojuje stále méně
- Někteří učitelé jsou neochotní sdílet své zkušenosti, zavádět nové metody výuky nebo se dále vzdělávat
- Rodiče a širší veřejnost často nemají dostatek informací a obrací se s otázkami na učitele, i když by jim lépe poradili odborníci
- Tradiční výuka, kdy učitel předává informace celé třídě, stále převažuje
- Různorodost toho, kolik času pedagogové mohou věnovat rozvoji
- Nerovnoměrné možnosti rozvoje pedagogů
- Přetrvávají obavy pedagogů z umělé inteligence
- Obavy učitelů, jak ovlivní umělá inteligence jejich práci
- Nízká angažovanost pedagogů v místní komunitě

Příležitosti

- Možnost zjistit, kteří zaměstnanci v regionu chybí a následně motivovat žáky ke studiu těchto oborů prostřednictvím exkurzí a dalších aktivit
- Více pedagogů a institucí by se mělo zapojit do diskuzí o nových metodách výuky
- Široká nabídka kurzů a školení, které mohou využít jak učitelé, tak i žáci, včetně online zdrojů
- Vzájemná spolupráce škol - prostřednictvím stáží nebo společných projektů, a to i napříč krajem
- Oslovení zajímavých lektorů a odborníků z různých oblastí
- Otevřenost a spolupráce škol napříč jednotlivými stupni vzdělávání
- Vzájemná prezentace nových výukových metod a pomůcek
- Meziškolní výměny žáků v rámci projektu MAP
- Opakování úspěšných akcí s plošným dopadem v regionu
- Střední školy by měly úžeji spolupracovat s firmami a institucemi, aby žáci získali představu o reálném pracovním životě
- Vznik alternativních škol může přinést nové možnosti
- Lepší propagace akcí prostřednictvím nových komunikačních kanálů

Hrozby

- Stávající způsob vykazování a administrativa jsou neefektivní a časově náročné
- Není jasně definováno, jakým způsobem je realizována inkluze a jaké podmínky pro ni platí
- Průměrný věk učitelů roste, což přináší generační rozdíly a obavy z nových technologií a metod
- Rodiny a děti často nemají motivaci ke změnám ve vzdělávání
- Klesající praktické dovednosti žáků
- Učitelé mají málo času a často se domnívají, že všechny potřebné informace najdou na internetu. Chybí jim motivace komunikovat s kolegy
- Mezi pedagogy, tak mezi rodiči je patrná neochota učit se novým věcem a vyzkoušet nové přístupy. Finanční náročnost vzdělávání tento odpor ještě umocňuje
- Zavedení nových metod výuky vyžaduje značné finanční prostředky a personální nasazení
- Pro úspěšné zavedení moderních didaktických forem je nutné provést změny v samotném systému vzdělávání

2.3.2.11 Rozvoj potenciálu každého žáka, zejména žáků se sociálním a jiným znevýhodněním

Silné stránky

- Učitelé aktivně spolupracují se školskými poradenskými zařízeními a dalšími odborníky, což jim umožňuje poskytovat žákům co nejlepší podporu
- Ve školách působí kvalitní asistenti pedagoga, kteří se neustále zdokonalují ve svých dovednostech
- Učitelé pomáhají rodičům s orientací v systému podpory a doporučují jim odborníky
- Projekt MAP a další iniciativy nabízejí školám široké spektrum možností pro rozvoj
- Školy jsou stále otevřenější spolupráci s dalšími institucemi a organizacemi



- Ve školách a městech je k dispozici široká škála zájmových kroužků a dalších aktivit
- Projekt MAP otvírá školám přístup k jinak nedostupným zdrojům a příležitostem
- Školy mohou využívat široké sítě sociálních služeb ve svém okolí
- Individuální podpora žáků je poskytována speciální pedagogickou péčí (PSPP)
- Mimoškolní organizace nabízejí stále kvalitnější a rozmanitější programy
- Školy jsou často vybaveny moderním a kvalitním technickým zázemím
- Školská poradenská zařízení poskytují kvalitní služby
- Byly poskytnuty dotace na doučování žáků, kteří to potřebují

Slabé stránky

- **Rodiče často nemají dostatek času nebo zájmu věnovat se vzdělávání svých dětí a přenášejí tak zodpovědnost za řešení sociálních problémů na školu**
- **Často velký počet znevýhodněných žáků v jedné třídě s jedním asistentem pedagoga**
- **Ve třídách s velkým počtem znevýhodněných žáků není vždy zajištěna dostatečná individuální podpora**
- **Ve školách je významný počet žáků pocházejících ze sociálně znevýhodněného prostředí**
- **Rodiče věnují dětem málo času a jejich vlastní vzdělanostní úroveň často neumožňuje poskytnout dětem dostatečnou podporu**
- Školy nemají dostatečné kapacity pro dělení tříd a individuální práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami
- Chybí dostatečný počet školních psychologů, kteří by mohli poskytovat podporu žákům i jejich rodinám
- Nedostatečná domácí příprava žáků
- Vysoká absence žáků
- Nevyjasněná role rodičů ze strany státu nebo školy
- Školská poradenská zařízení jsou často pod tlakem rodičů, kteří ovlivňují jejich rozhodnutí
- Učitelé nemají jasně stanovené priority pro jednotlivé žáky a jejich individuální vzdělávací plány
- Příchod ukrajinských žáků do škol přináší nové výzvy pro vzdělávací systém
- Mnozí rodiče nemají dostatečný zájem o vzdělávání svých dětí a snaží se zbavit zodpovědnosti
- Současný systém vzdělávání má řadu nedostatků, zejména v oblasti financování, personálního vybavení a prostorových podmínek
- Spolupráce mezi psychology a školskými poradenskými zařízeními není vždy zcela jasně definována

Příležitosti

- **Zvýšit dostupnost odborníků (např. psychologů, speciálních pedagogů) přímo ve školách**
- **Zvýšení motivace rodičů k učení s žáky v domácím prostředí**
- **Využití studentů ve větší praxi ve škole pro tandemovou výuku**
- **Zapojit studenty vyšších ročníků do tandemové výuky**
- Inspirace úspěšnými příklady lidí, kteří se přes počáteční neúspěchy dostali k úspěchu
- Pedagogické fakulty by měly více zdůrazňovat praktické dovednosti učitelů, jako je řízení práce ve třídě, efektivní využívání času a spolupráce se školou
- Nabízet rodičům vzdělávací programy, které by jim pomohly lépe porozumět vzdělávacím potřebám jejich dětí a efektivněji je podporovat
- Větší zaměření se na dvojí jedinečnost
- Sestavování plánu individuální podpory
- Na úrovni KHK nově působí multidisciplinární podpůrný tým a má záměr se šířit od dalších ORP mimo HK
- Aktivně zapojit učitele a další odborníky z praxe do tvorby a rozvoje vzdělávacího systému

Hrozby

- **Zvyšování nároků na pedagogy s ohledem na specifika práce s žáky s SVP, nedostatek odborného personálu ve školách i mimo školy**



**Spolufinancováno
Evropskou unií**

- **Digitální svět a jeho dopady**
 - **Mnoho žáků ztrácí motivaci k učení a má pocit, že vzdělání není pro jejich budoucnost nezbytné**
 - **Stoupající nezáměr rodičů při změnách ve vzdělávání**
 - **Není vyjasněná hranice v odpovědnosti mezi školou a rodinou (škola nejlepší podmínky, zřizovatel prostředí, rodiče podpora, žák vzdělání)**
 - Nedostatek kvalitních nových učitelů s praxí s SVP a pestrostí třídy
 - Mnoho dětí zažívá psychické problémy, jako je pocit osamělosti, šikana nebo nedostatek sebedůvěry
 - Někteří žáci nemají dostatečnou podporu ze strany rodiny a jejich okolí
 - Zvyšování nezaměstnanosti a nárůst potřebných lidí
- Mnozí lidé se brání změnám ve vzdělávacím systému a mají obavy z nových přístupů a metod

2.3.2.12 Rozvoj/podpora pedagogických a didaktických kompetencí pracovníků ve vzdělávání a managementu třídních kolektivů

Silné stránky

- Pro pedagogy je k dispozici široká škála vzdělávacích příležitostí, jako jsou kurzy, semináře, exkurze a workshopy, které jim umožňují rozvíjet své pedagogické a didaktické dovednosti.
- Díky projektu MAP mají pedagogové přístup k mnoha vzdělávacím programům přímo v regionu
- Existují různé dotační programy, jako je Škoda, Sborovna nebo mentoring, které podporují profesní rozvoj pedagogů
- Pedagogové mají možnost setkávat se s kolegy, vyměňovat si zkušenosti a sdílet informace
- Díky intenzivnímu vzdělávání vzniká stále větší počet dobře připravených a motivovaných pedagogů
- Pedagogové mají přístup k různým zdrojům podpory, ať už institucionálním nebo veřejným

Slabé stránky

- Stárnoucí pedagogický sbor a informační přetížení vedou k vyčerpání učitelů a jejich menší ochotě přijímat nové výzvy
- Někteří zkušení pedagogové mají obtíže s adaptací na nové trendy a metody výuky
- Učitelé jsou často přetížení administrativou a nemají dostatek času na své další vzdělávání
- Současná digitální doba vede k tomu, že žáci mají kratší pozornost a obtížně se soustředí na dlouhodobé cíle
- Individuální čas, finance – pedagog by rád navštívil kurz, který je finančně nákladný, a navíc probíhá v době výuky
- Někdy dochází k problémům v komunikaci mezi učiteli, rodiči, školskými poradenskými zařízeními a dalšími odborníky
- Mnozí učitelé nemají dostatečné zkušenosti s vedením třídy a budováním pozitivního klimatu
- Místy strnulé vedení škol – změny se týkají jen částí území
- Metodici prevence často nemají dostatečné kapacity a kompetence pro realizaci preventivních programů
- Nízká aktivita učitele při práci s třídou a souvislost s nastavením vedení školy a metodické podpory
- Přenos od odborníků na limitovaný počet ochotných lidí
- Zkušení pedagogové nemají vždy dostatek příležitostí předávat své znalosti a dovednosti mladším kolegům

Příležitosti

- Dostupná supervize pro pedagogické pracovníky a vedení škol
- Přetrvává dlouhá čekací doba na odborné vyšetření žáků
- Zavést sdílení psychologů mezi školami
- Pravidelně zařazovat třídnické hodiny do rozvrhu a podporovat jejich kvalitu předvedením dobré praxe z jiných škol
- Věnovat větší pozornost spolupráci se školami a podporovat rodiče v budování odolnosti dětí



- Nabízet pedagogům vzdělávací programy zaměřené na konkrétní oblasti, které jsou pro jejich práci důležité
- Rozšířit nabídku vzdělávacích akcí, jako jsou letní školy nebo přednášky, pořádané mimo region
- Aktivně vyhledávat a využívat finanční prostředky z nadačních fondů a spolupracovat s dalšími organizacemi
- Pořádat krátkodobé workshopy a semináře, které umožní pedagogům vyzkoušet si nové metody a přístupy
- Aktivně vyhledávat a reagovat na potřeby pedagogů a škol

Hrozby

- **Pokud se budou nadále využívat staré metody vzdělávání pedagogů, nebude možné získat nové kompetence a přizpůsobit se měnícím se potřebám vzdělávání**
- **Pokud nebudou mladí pedagogové dostatečně podporováni a nebudou mít možnost přebírat zkušenosti od starších kolegů, může to vést k jejich demotivaci a odchodu z povolání**
- **Stárnutí pedagogického sboru může vést k nedostatku inovativních přístupů a ztížit adaptaci na nové výzvy**
- Pokud MŠMT a zřizovatelé nebudou schopni snížit zátěž škol, budou se školy potýkat s nedostatkem zdrojů a personálu
- Časté změny ve složení pracovních týmů mohou negativně ovlivnit kvalitu výuky a spolupráci mezi pedagogy
- Pokud nebude existovat dobrá spolupráce mezi třídním učitelem a ostatními členy pedagogického sboru, může to vést ke zhoršení výsledků žáků

Pokud nebudou metodici prevence dostatečně připraveni, nebude možné efektivně řešit problémy spojené s prevencí rizikového chování

Souhrnná SWOT analýza

Silné stránky:

- K dispozici je široké spektrum moderních forem pro školy a témat přes MAP i dalších iniciativ. Využívá se také propojení s okolním světem
- Pravidelně dochází k výměně zkušeností a příkladů dobré praxe mezi pedagogy, což vede k zavádění moderních didaktických postupů napříč všemi školami v regionu
- Učitelé se pravidelně setkávají, sdílejí své zkušenosti a výsledky své práce. K dispozici mají také různé dokumenty, jako jsou přehledy projektů, doporučení online kurzů, kontakty na lektory a informace o exkurzích
- Učitelé aktivně spolupracují se školskými poradenskými zařízeními a dalšími odborníky, což jim umožňuje poskytovat žákům co nejlepší podporu
- Ve školách působí kvalitní asistenti pedagoga, kteří se neustále zdokonalují ve svých dovednostech
- Učitelé pomáhají rodičům s orientací v systému podpory a doporučují jim odborníky
- Projekt MAP a další iniciativy nabízejí školám široké spektrum možností pro rozvoj
- Školy jsou stále otevřenější spolupráci s dalšími institucemi a organizacemi
- Pro pedagogy je k dispozici široká škála vzdělávacích příležitostí, jako jsou kurzy, semináře, exkurze a workshopy, které jim umožňují rozvíjet své pedagogické a didaktické dovednosti.
- Díky projektu MAP mají pedagogové přístup k mnoha vzdělávacím programům přímo v regionu
- Existují různé dotační programy, jako je Škola, Sborovna nebo mentoring, které podporují profesní rozvoj pedagogů
- Hustá síť malých venkovských škol s menším počtem dětí ve třídách
- Dobrý stavebně-technický stav a vybavení většiny škol
- Velmi dobrý stavebně – technický stav budov-zřizovatelé dbají o jejich rozvoj
- Skokový růst v začleňování digitálních technologií do výuky
- Je možné využít velkou dostupnost informací, materiálu, spolupráce s odborníky a náhledu do praxe
- Část pedagogů je motivovaná a otevřená
- Zlepšuje se spolupráce škol, probíhá síťování (ředitelů, učitelů)
- Zlepšuje se dostupnost nabídky dalšího vzdělávání pedagogů KKIV, NPI, MAP

Slabé stránky:

- Rodin pracujících ve směnném provozu se do školních aktivit zapojuje stále méně
- Někteří učitelé jsou neochotní sdílet své zkušenosti, zavádět nové metody výuky nebo se dále vzdělávat



Spolufinancováno
Evropskou unií



- Rodiče a širší veřejnost často nemají dostatek informací a obrací se s otázkami na učitele, i když by jim lépe poradili odborníci
- Tradiční výuka, kdy učitel předává informace celé třídě, stále převažuje
- Rodiče často nemají dostatek času nebo zájmu věnovat se vzdělávání svých dětí a přenášejí tak zodpovědnost za řešení sociálních problémů na školu
- Často velký počet znevýhodněných žáků v jedné třídě s jedním asistentem pedagoga
- Ve třídách s velkým počtem znevýhodněných žáků není vždy zajištěna dostatečná individuální podpora
- Ve školách je významný počet žáků pocházejících ze sociálně znevýhodněného prostředí
- Rodiče věnují dětem málo času a jejich vlastní vzdělanostní úroveň často neumožňuje poskytnout dětem dostatečnou podporu
- Stárnoucí pedagogický sbor a informační přetížení vedou k vyčerpání učitelů a jejich menší ochotě přijímat nové výzvy
- Někteří zkušení pedagogové mají obtíže s adaptací na nové trendy a metody výuky
- Učitelé jsou často přetížení administrativou a nemají dostatek času na své další vzdělávání
- Současná digitální doba vede k tomu, že žáci mají kratší pozornost a obtížně se soustředí na dlouhodobé cíle
- Nízká prestiž a motivovanost povolání pedagoga, prestiž je zaměňována s respektem
- Často se mění vzdělávací systém a jeho priority
- Lidský faktor – konzervatismus u vedení škol a mezi pedagogy (ne každý pedagog má zájem se zlepšovat – motivovat ke vzdělávání je těžké, i když jsou na to peníze)
- Chybějící práce s emocemi a wellbeingem žáků a učitelů, neuplatňování péče o psychickou pohodu a zvládání stresu z rychlých změn
- Nízká míra využití alternativních a individuálně zaměřených forem vzdělávání
- Slabá znalost rodičů o IT a stavu ICT a vztahu dětí k ICT (závislosti, technologie, psychologie) a možnostech podpory
- Nízká propagace a podpora řemesel a studia učebních oborů
- Vyhořelost některých pedagogů
- Neposkytování zpětné vazby učitelům, nízká míra využívání motivačních rozhovorů s nimi
- Nízká motivace v rodinách ke vzdělávání dětí
- Nepřehlednost a přemíra nabídky předražených vzdělávacích školení

Příležitosti:

- Možnost zjistit, kteří zaměstnanci v regionu chybí a následně motivovat žáky ke studiu těchto oborů prostřednictvím exkurzí a dalších aktivit
- Více pedagogů a institucí by se mělo zapojit do diskuzí o nových metodách výuky
- Široká nabídka kurzů a školení, které mohou využít jak učitelé, tak i žáci, včetně online zdrojů
- Vzájemná spolupráce škol - prostřednictvím stáží nebo společných projektů, a to i napříč krajem
- Oslovení zajímavých lektorů a odborníků z různých oblastí
- Zvýšit dostupnost odborníků (např. psychologů, speciálních pedagogů) přímo ve školách
- Zvýšení motivace rodičů k učení s žáky v domácím prostředí
- Využití studentů ve větší praxi ve škole pro tandemovou výuku
- Zapojit studenty vyšších ročníků do tandemové výuky
- Dostupná supervize pro pedagogické pracovníky a vedení škol
- Přetrvává dlouhá čekací doba na odborné vyšetření žáků
- Zavést sdílení psychologů mezi školami
- Pravidelně zařazovat třídnické hodiny do rozvrhu a podporovat jejich kvalitu předvedením dobré praxe z jiných škol
- Věnovat větší pozornost spolupráci se školami a podporovat rodiče v budování odolnosti dětí
- Systematické, aktuální a motivující vzdělávání pedagogických pracovníků - lepší využití nabídky KKIV, NPI, MAP
- Spolupráce a sdílení zkušeností mezi učiteli, školami a zaměstnavateli z ČR i zahraničí, ochota spolupracovat
- Rostoucí nabídka kvalitního celoživotního a kariérového poradenství
- Existující strategie 2030+ a její zavádění do praxe



- Všeobecná online dostupnost metod a materiálů
- Větší autonomie ředitelů škol v oblasti provozu a řízení škol

Hrozby:

- Stávající způsob vykazování a administrativa jsou neefektivní a časově náročné
- Není jasně definováno, jakým způsobem je realizována inkluze a jaké podmínky pro ni platí
- Průměrný věk učitelů roste, což přináší generační rozdíly a obavy z nových technologií a metod
- Rodiny a děti často nemají motivaci ke změnám ve vzdělávání
- Zvyšování nároků na pedagogy s ohledem na specifika práce s žáky s SVP, nedostatek odborného personálu ve školách i mimo školy
- Digitální svět a jeho dopady
- Mnoho žáků ztrácí motivaci k učení a má pocit, že vzdělání není pro jejich budoucnost nezbytné
- Stoupající nezáměr rodičů při změnách ve vzdělávání
- Není vyjasněná hranice v odpovědnosti mezi školou a rodinou (škola nejlepší podmínky, zřizovatel prostředí, rodiče podpora, žák vzdělání)
- Pokud se budou nadále využívat staré metody vzdělávání pedagogů, nebude možné získat nové kompetence a přizpůsobit se měnícím se potřebám vzdělávání
- Pokud nebudou mladí pedagogové dostatečně podporováni a nebudou mít možnost přebírat zkušenosti od starších kolegů, může to vést k jejich demotivaci a odchodu z povolání
- Stárnutí pedagogického sboru může vést k nedostatku inovativních přístupů a ztížit adaptaci na nové výzvy
- Stoupající počet dětí s podpůrnými opatřeními
- Stárnutí pedagogického sboru, vysoký průměrný věk
- Zvyšující se riziko vyhoření pedagogů
- Stoupající obavy a strach z novinek
- Někteří pedagogové nejsou odborně a metodicky připraveni
- Nedostatek financí v budoucnu

2.3.3 Identifikace problémů a popis příčin

V souhrnné SWOT analýze jsou popsány některé typické problémy regionu i systému. Další problémy popsaly PS při své práci nad postupnou revizí priorit a cílů v minulých letech, při analýze rozhovorů s vedeními škol a nakonec při vyhodnocení dosavadní realizace AP MAP. Všechny tyto zdroje sloužily dříve nebo později ke tvorbě cílů, kdy byly participativně (viz diagramy) utříděny problémy a řešení a stanoveny Priority a cíle. Vždy následně v letech 2023-2025 bylo ověřeno, že cíle obsahují nově vyhodnocené závěry a řešení nebo nové jevy v území a oblasti vzdělávání. To se projevilo například úpravou znění vize a znění jednoho opatření v roce 2024-5. Nejaktuálnější popis problémů je tedy v souborném analytickém podkladu a ve SWOT analýze nových tematických oblastí výše. Při aktualizaci AP pak je postupováno vždy nejprve tak, že jsou aktivity posouzeny z hlediska dopadu a potřeby a dlouhodobosti a následně, zda je třeba změn v poměrně stabilně stanovených cílech. Touto metodou prozatím ke změně priorit, cílů nebo opatření nedošlo. Dlouhodobé stanovené cíle a priority a průběžně aktualizovanou sílu realizace opatření a vyhodnocování dopadu aktivit konzistentně uplatňuje celý Strategický dokument MAP a je tak zajištěna jeho relevance a srozumitelné užívání účastníky procesu plánování a vlastníky strategie. Časté změny příliš konkrétních cílů nevedou k jejich naplnění.